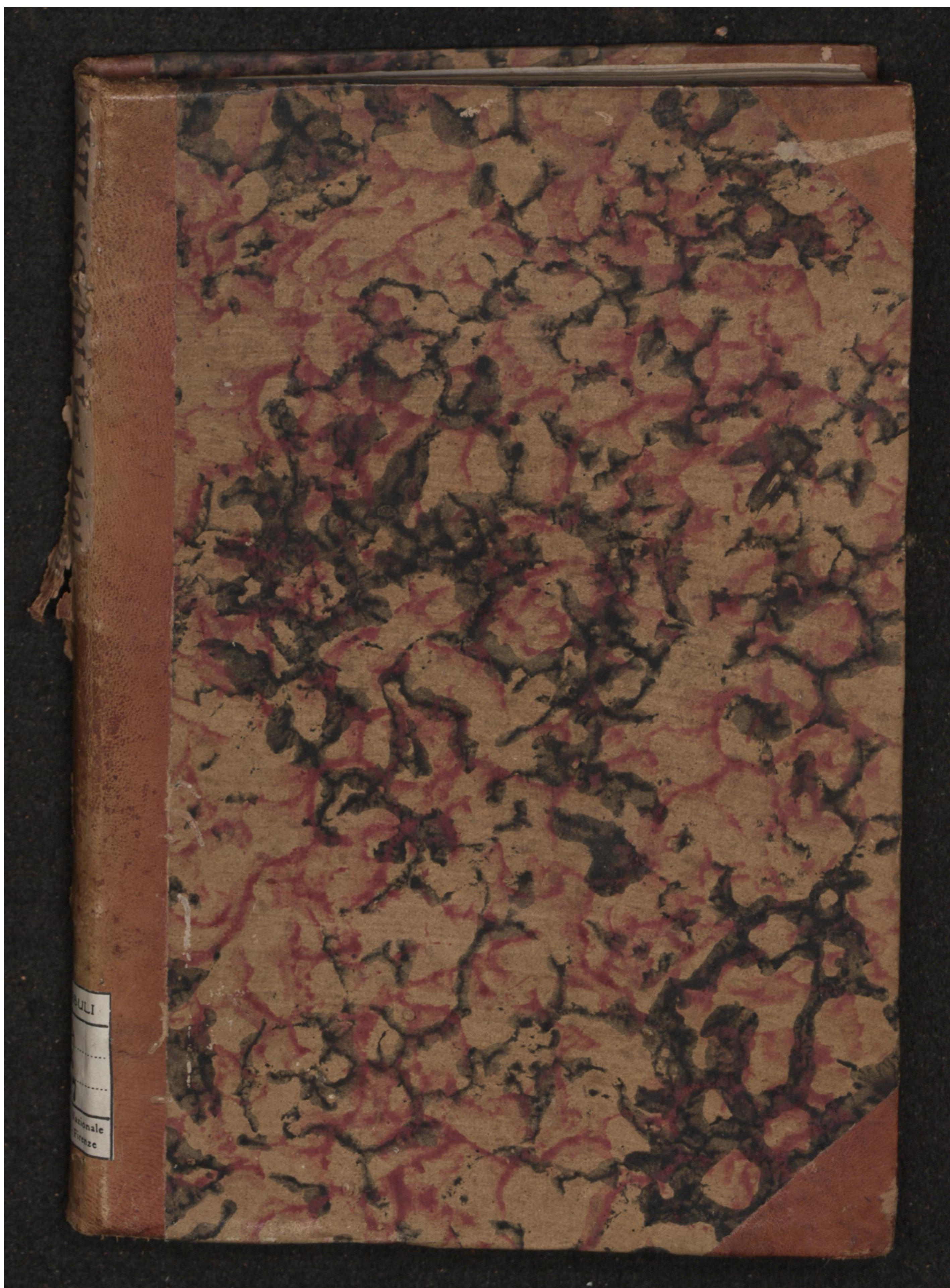

XIII. SOLIN. Ven. 1491.
Item Sexti RVFI Rom. 1491
INCUNABULI
A
6
27
Biblioteca Nazionale Centrale - Firenze

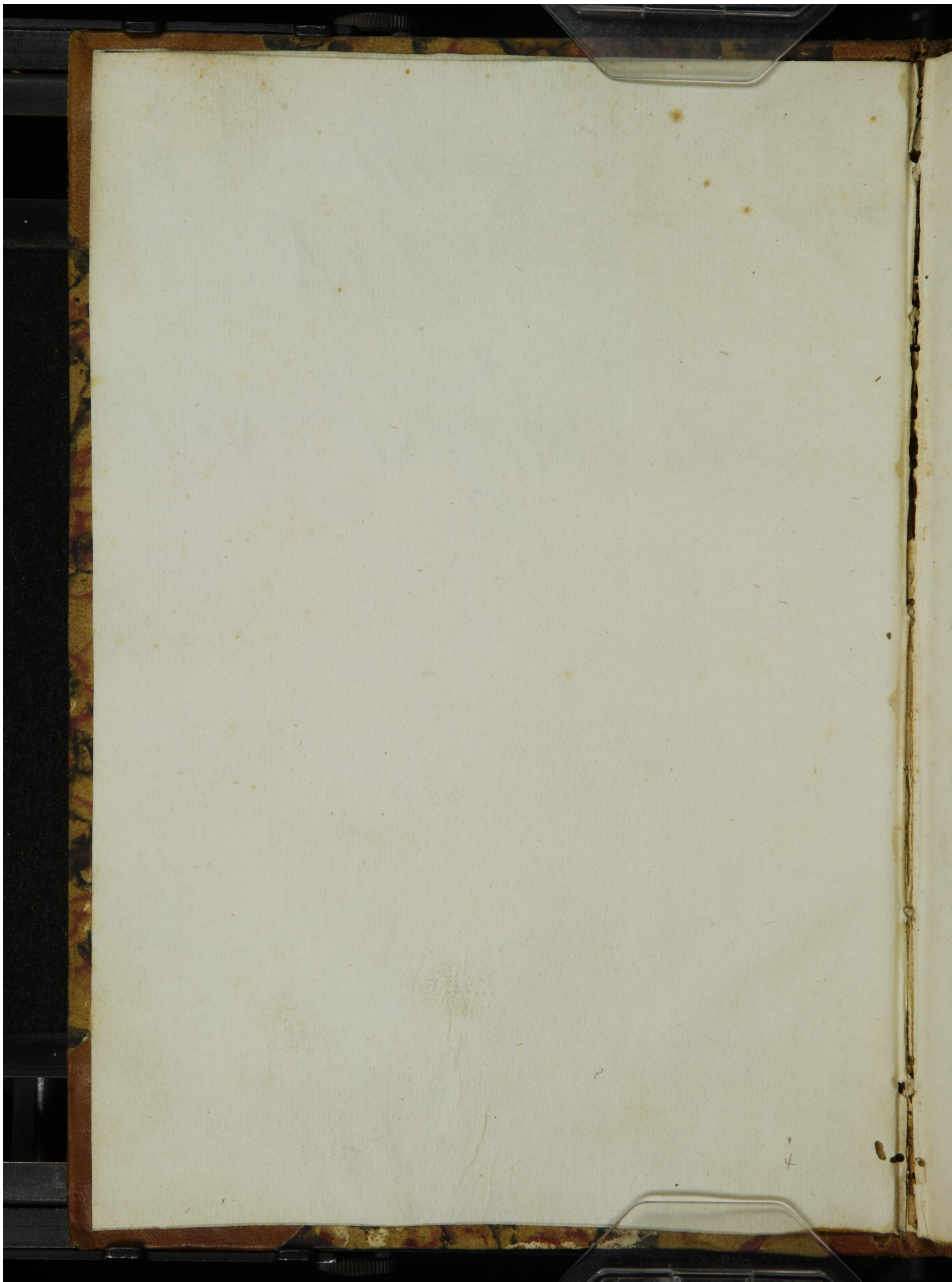

XIII
SOLIN
Ven. 1491
Ite Sexti RVFI
Rom. 1491.

SOLINVS DE MEMORALIBVS MVNDI.

CAII VLii Solini rerum memorabiliũ colectãea. Solius Autio Salutē

Vm & Aurium clementia: & optimarum artiũ studiis præsta
c re te cæteris sentiam. Idq; oppido expertus de beniuolen
tia tua nihil temere perceperim: reputaui examen opuscu
li istius tibi potissimum dare: cuius uel industria promptus suffragiũ
uel benignitas ueniam spondebat faciliorem Liber est ad compendiũ
præparatus: quantunq; ratio passa est: ita moderate repressus: ut nec
prodiga sit in eo copia: nec damnosa concinnitas. Cui si animum pro
prius intenderis uelut fermentum cognitionis magis ei inesse: quã bra stu
duisse loquentiæ deprehendes. Exquisitis. n. aliquot uoluminibus stu
largiume impendio fateor: ut a notioribus referrem pedē. & remotis
theas es imorarer. Locorum commemoratio plurimum tenet in quã
partem fert me inclinatiorem uniuersa materies: quorum commemi
nisse ita uisum est ut inclytos terrarum situs: & insignes tractus maris
seruata orbis distinctione suo quoq; ordini redderemus. Inseruimus:
pleraq; differenter congruentia: ut si nihil aliud saltem ipsa uarietas le
gentium fastidio mederetur. Inter hæc hoĩum & animalium naturas
expressimus: additis paucis de arboribus. Et lapidibus exoticis: de ex
timarum gentium formis: de ritu dissono abditarum nationum. non
nullis etiam dignis memoratu quæ pretermittere in curiosum uideba
tur: quorum auctoritas quod in primis industriæ tuæ insinuatum ue
lim: de scriptoribus manat receptissimis. quid enim afferre nouũ pos
simus: quod proprium nostrum esse possit: cum nihil omiserit antiq
tatis diligentia quod intactum ad hoc usq; æui permaneret. Qua pro
pter quæso ne de presenti tempore editionis istius fidem libres quoni
am quid uestigia monete ueteris persecuti opiniones uniuersas elige
re maluimus: potiusq̃ innouare. Ita si qua ex istius secus q̃ op to in ani
mum tuum uenerint: des uelim infantiæ meæ ueniã: nam constantia
ueritatis penes eos est quos secuti sumus: sicut ergo qui corporum for
mas æmulantur postpositis quæ reliqua sunt ante omnia effigiãt mo
dum capitis: nec prius lineas destinant in membra alia q̃ ab ipsa ut ita
dicam figurarum arce auspiciũ faciant incohandi. Nos quoq; a capite
orbis: idest ab urbe Roma principiũ capsemus: quanuis nihil super
ea reliquerint doctissimi auctores: quod in nouum nostrum præco
niũ possit suscitari: ac superuacuum pene sit religere tramitē decursũ
tot aĩalibus tñ prorsus dissimulata sit. originem eius quãta ualemus
psequemur fide: qđ añ omnia demittere ĩ pectus tuũ ueli ac scribere.

De origine & temporibus urbis Romæ & mensibus & diebus intercalaribus. Capitulum.i.

VNT qui uelint urbis romæ uocabulum ab Euandro ꝓ primum datum: cum oppidū ibi offendisset: qđ extructum antea ualentiam dixerat iuuentus latina seruataq́ꝫ significatione impositi prius nominis Romam græce idest ualentiam nominatam: quam arcades q in excelsa pte mōtis habitassent: deriuatū deiceps ut tutissima urbiū arces uocarent. Heraclidi placet troia capta qu osdā ex achiuis in ea loca ubi nunc roma ē deuenisse p tyberi: deinde suadēte Roma nobilissima captiuaꝝ: q̄ his comes erat incēsis nauibus posuisse sedes: instruxisse mœnia: & oppidū ab ea romā uocauisse. Agathocles scribit Romā nō captiuā ut supradictū ē fuisse: sed ascāio nata Aeneæ neptē appellatiōis istius cām fuisse. Tradit ēt ꝓpriū romæ nomē: uerūtamē uetitū publicari: q qdē in quo minus inclaresceret: cerimoniaꝝ arcana sanxerunt ut hoc pacto notitiā eius aboleret fides placitæ taciturnitatis. Deniq́ꝫ Valerius Soráus qđ cōtra iterdictū id eloq ausus sit ob meritū ꝓfanæ uocis neci datus. Inter átiqssimas sane religiōes sacellū colitur angeronæ: cui sacrificatur ante diem. xii. kalen̄. ianuarias: quæ diua præsul silentii ipsius ꝑnexo obsignatoq́ꝫ ore simulacrum habet.

De temporibus urbis cōditæ. Capitulū.ii.

Mbiguitatū q̄stio nos excitauit: q́ꝫ q̄dā ibi mlto añ Romulū cōdita sint. Quippe arā Herculis quā uouerat si amissas boues reppisset pūito Caco prī inuētori dicauit: q Cacus hitauit locū: cui saline nomē ē: ubi trigemina nūc porta: Hic ut Cælius tradit cū a tarchōte thyrrhēo ad quē legatus uenerat missus Marsiæ regi socio megale phryge custodiæ foret datus. Frustratus uicula uñ uenerat rediit: ꝑsidiis áplioribus occupato circa uulturnū & cápaniá regno dū tractat ēt ea q̄ cōcesserát i arcadū iura duce Hercule: q tūc forte aderat oppssus ē. Megalē sabini recepunt disciplinā augurādi ab eo docti. Suo quoq́ꝫ numini idē Hercules īstituit arā: q̄ maxima apd' pōtifices habet. cū se ex Nicostrata Euádri matre: q̄ a uaticinio carmētis dicta ē imortalē cōperisset Conseptū etiā intra quod ritus sacrorum factis bouicidiis docuit potitios. Sacellum Herculis in boario foro est in quo argumenta & conuiuii & maiestatis ipsius remanent: Ná diuinitus neq́ꝫ muscis illo neq́ꝫ canibus igressus ē: Eteni cū uiscerationē sacrificolis daret muscaꝝ deū dr̄ ipcatus: clauá uero i aditu religsse: cuius olfatū refugerát canes. id usq́ꝫ

nũc durat. Aedẽ ẽt q̃ Saturni ærariũ fert comites eius cõdiderũ ĩ hono
rẽ Saturni: quẽ cultorẽ regiõis illius agnouerũt extitiſſe. Iidẽ ex mõte
capitolinũ ſaturnũ noĩauerũt. caſtelli quoq; q̃d excitauerãt. portã ap
pellauerũt ſaturniã: quæ poſtmodũ pandana uocitata eſt. Pars ẽt capi
tolini montis infima habitaculũ Carmentæ fuit: ubi & Carmẽtis nũc
fanum eſt: aqua carmentali portæ nomen datum eſt. Palatinũ nemo
dubitauit quin arcades habeat auctores: a quibus primum pallãtum
opidum conſtitutum. quod aliquandiu obrigines habitauerunt: &
propter incommodum uicinæ paludis: quam præterfluens thyberis
fecerat profecti rheate poſtmodum reliquerunt. Sũt qui uelint a bala
tibus ouium mutata littera: uľ a Pale paſtorali. dea: aut ut Silenus pro
bat. ab Hiperborea Pallantis filia quam Hercules ibi cõpreſſiſſe uiſu
eſt nomen monti adoptatum. Sed quanquam iſta ſic congruant palã
eſt proſpero illi augurio deberi romãi nominis gloriam. Maxime: cũ
annorum ratio faciat cardinem ueritati. Nam ut affirmat Varro au
ctor diligentiſſimus romam cõdidit Romulus Marte genitus: & rhea
Siluia: uel ut nonnulli Marte & illia dictaque primum eſt roma qua
drata: q̃ ad æquilibriũ foret poſita ea incipit a ſilua: q̃ eſt ĩ area Apol
linis & ad ſupciliũ ſcalaꝝ Caci hẽt terminũ ubi tuguriũ fuit Fauſtuli.
Ibi Romulus mãſitauit q auſpicato muroꝝ fũdamenta iecit duodeui
ginti natus ãnos. xi. Kal. maii hora poſt ſecũdã añ tertiam ſicut Lutius
Tarrutius prodidit mathematicoꝝ nobiliſſimus Ioue in piſcibuſ. Sa
turno Venere Marte Mercurio ĩ ſcorpiõe. Sole ĩ tauro: luna ĩ libra cõ
ſtitutis. & obſeruatã deinceps ne qua hoſtia parilibus: cæderet: ut dies
iſte a ſãguine eẽt purus cuius ſignificationẽ de partus Iliæ tractã uolũt
idẽ Romulus regnauit ãnos ſeptẽ & triginta q̃ cecinnẽſibus egit p̃mũ
triũphũ. & Aeroni regi eoꝝ detraxit ſpolia: q̃ Ioui pheretrio p̃mus ſu
ſpẽdit. & opima uixit. Rurſũ de antẽnãtibus triũphauit. De ueiẽtibuſ
tertio. Apud capreæ paludem nonis quintilibus apparere nõ deſinit
Cæteri reges q̃bus hĩtauerũt dicemus locis. Tatius in arce ubi nũc eſt
ædes Iunonis mõetæ: q ãno. v. q̃ ĩgreſſus urbẽ fuerat a laurẽtibus inter
emptus ſeptima & uigeſima olympiade hominẽ exuit. Numa ĩcolle p̃
mũ q̃rinali. Deĩde pp ædẽ Veſtæ in regia: q̃ adhuc ita appellat: q re
gnauit ãnis tribus & q̃dragĩta: ſepultus ſub Iãiculo. Tullius Hoſtilius
ĩ uelia: ubi poſtea deũ penatũ ædes facta ẽ q regnauit ãnos duos & tri
gĩta obiit olympiade q̃nta & trigeſima. Ancus Martius ĩn ſũma ſacra
uia ubi ædes lariũ ẽ: q regnauit annos. iiii. & uigĩti obiit olympiade p̃
ma

Fundatio rome 11. kl. maij hor. 2. [illegible] mathe.

Aduerte lector quod hic auctor [illegible] Solem esse ĩ tauro Venerem uero et mercurium ĩ Scorpione, quod quidem secundum astronomos esse nõ pot, non enim elongant hi duo planete tantum a Sole, nam eundem hnt medium motum cum Sole: Et sola equatione abeo recedunt, nec umquam sunt ĩ opposito Solis, imo cum Sole frequenter [illegible] nunc sunt cum eo, nunc sequuntur, nec umquam tantum elongantur abeo. Alphaganus capitulo 15. tradit Venerem 46. mercurium uero 28 gradibus ad plus elongari a Sole.

ma & q̃drageſſima: Tarquinius pꝛ̃ſcus ad mugoniá portã ſupra ſũmam nouá uiá q regnauit annos octo & triginta. Seruius Tulus æſq̃liis ſupra cliuũ urbicũ: q regnauit annos xliii. Tarquinius ſupbus & ipſe etiã æſquiliis ſupra cliuũ pulliũ fagutalẽ lacũ: q regnauit ãnis quinq; & uigiti. Cicio romá duodecima olympiade placet cõditá. Pictor octaua Nepoti Cor. & Luctatio opiniões Erathoſtenis & Appollodori cum ꝓbátibus olympiadis ſeptimæ anno ſecũdo Põponio Attico: &. M. Tullio olympiadis ſextæ anno tertio. Collatis igit̃ noſtris & græcoꝝ tpibus iuenimus incipiẽte olympiade ſeptima romá cõditá ãno poſt iliũ captũ quadrigenteſimo tertio. Quippe cartamẽ olympicũ quod Hercules i honorẽ ataui materni Pelopis ediderat intermiſſũ iphitus Elæus filius eius inſtaurauit poſt excidiũ troiæ ãno quadrigenteſimo octauo. Ergo ab iphito numerat̃ Olympias pria. Ita ſex mediis olympiadibus iteriectis. quibus ſingulis ãni quaterni iputãt̃ cũ ſeptima cõptáte olympiade roma cõdita ẽ: iter exortũ urbis & troiá captã iure eſſe annos ccccxxxiii. cõſtat. Huic argumẽto illud accedit: ꝙ cũ Caius Põpeius Gallus &. Qu. Veranius anno urbis cõditæ octingentiſimo: pꝛ̃mo fuerũt cõſules. Cõſulatu eoꝝ olipias ſeptĩa & ducẽtiſſima actis publicis ãnotata ẽ: q̃ter ergo mltiplicatis ſex & ducẽtis olympiadibus erũt ãni octigẽti xxiiii. qbus ſepiæ olympiadi ãnectẽdus ẽ unus ãnus ut i ſolidũ colligãt̃. Dccxxv. ãni Ex q̃ ſũma detractis q̃ttuor de uiginti ãnos olympiadũ retro ſex máifeſte ãni. dccc &. i. reliq fiẽt. Qua pp cũ octigẽteſimo pꝛ̃mo ãno urbis cõditæ ducẽtiſima ſeptĩa olympiaſ cõputet: par ẽ romá ſeptimæ olympiadis ãno pꝛ̃mo credi cõditá. In q regnatũ ẽ ãnis ducẽtis q̃dragitauno. Decẽ uiri creati ãno trecẽteſſimo ſecundo. Primũ púicũ bellũ ãno trecẽtiſimo octuageſimo octauo. Secũdũ qngẽteſimo trigeſimoqnto. Tertiũ ſexcẽteſimo q̃rto. Sociale ſexcẽteſimo. lxii. ad Hirtiũ & C. Páſá cõſules ãni. dccx. quoꝝ cõſulatu Cæſar Auguſtus & cõſul creatus ẽ octauũ decimũ ãnũ agẽs: q pꝛ̃ncipatũ ita igreſſus ẽ: ut uigilãtia illius nõ mõ ſecurũ: uerũ ẽt tutũ ipiũ eẽt: qđ tpꝛ̃s ferme ſolũ reptũ: ẽ quo pꝛ̃urimũ & arma ceſſauerũt: & igẽia floruerint ſcilic& me inerti iuſtitia lágueſcerent. uirtutis opa bellis qeſcentibus: Tunc. n. pꝛ̃mũ curſus ãnui pꝛ̃ſpecta ratio: q̃ a reꝝ origine pꝛ̃funda caligine tegebat̃ Ná ante Auguſtũ Cæſarẽ icerto mõ ãnum cõputabãt qui apud ægyptios quattuor menſibus terminabat̃. apud arcades tribus: apud arcbãnas ſex: i italia apud lauinios xiii. quoꝝ ãnus recẽtis ſeptuaginta q̃ttuor diebus ferebat̃. Romani in initio annũ decẽ mẽſibus cõ

putauerũt a martio auſpicãtes.adeo ut eius die prima de aris ueſtali-
bus ignes accẽderẽt mutarẽt ueteribus uirides laureas. Senatus popu-
lus comitia agerẽt matronæ ſeruis ſuis cœnas põerent:ſicuti ſaturna
libus domini. Ille ut honore ꝓmptius obſeqũ ꝓuocarẽt. Hi quaſi gra
tiã repenſarent ꝑfecti laboris. Maximeq; hũc mẽſem ꝑncipẽ teſtãt̃ fuiſ
ſe. Et q ab hoc qntus erat: qntiliſ dictus ẽ. Deinde numero decurrente
decẽber ſolemnẽ numeꝝ finiebat ĩtra diẽ tricẽteſimũ qrtũ. Tũc.n.iſte
numerus explebat annũ:ita ut ſex mẽſes tricenũ dieꝝ eẽnt q̃ttuor reli
q triceĩs & ſingulis explicarẽt:ſed qm̃ rõ illa añ Numã a lũæ curſu di-
ſcrepat lũari cõputatiõe ãnũ pæq̃rũt qnquaginta & uno die adiectis
Vt ergo ꝑficerẽt duodecim mẽſes de ſex mẽſibus ꝑoribus detraxerunt
dies ſingulos:eoſq; qnq̃ginta iſtis & uni diebus adnexuerũt:factiq; qn
q̃ginta ſeptẽ diuiſi ſũt in duos mẽſes quoꝝ alter.xxix.alter.xxviii.die
bus agebãt. Sic ãnus habere qnq; & qnquagita & trecentos dies cœpit
Poſtmodũ cũ ꝑſpicerẽt temere ãnũ clauſum ĩtra dies quos ſupradixi-
mus qñqdẽ appareret ſolis meatũ nõ añ tricẽteſimũ ſexageſſimũ qn-
tũ diẽ abũdãte iſup q̃drãtis ꝑticula zodiacũ cõficere decurſũ q̃drãtẽ il
lũ & decẽ dies addiderũt.ut ad liqdũ ãnus trecẽtis ſexagitaqnq; diebus
& q̃drãte cõſtaret obſeruatiõe ĩparis numeri:quẽ Pythagoras mõuit
ꝑpõi ĩ oĩbus oportere. Vñ pp dies ĩpares diis ſupis & iãuarius dicatus
& pp pares frebuarius quaſi abhominoſus diis inferis deputat̃. Cũ ita
q; hic definito toto orbe placuiſſet cuſtodiẽdi quadrãtis gr̃a a diuerſis
gẽtibus uarie intercalabãt̃ nec unq̃ tñ ad liqdũ fiebat tempoꝝ pæqua
tio. Græci ergo ſingulis ãnis.xi.dies & quadrãtẽ detrahebãt:eoſq; octi
es multiplicatos in ãnũ nouũ reſeruabãt:ut cõtractus nonagẽarius nu
merus ĩ tres mẽſes ꝑ tricenos dies ſcideret. Qui ãno nono reſtituti effi
ciebãt dies q̃drigẽtos quadragitaquattuor:quos emboliſmos uł hyp-
ballõtas noĩabãt. Quod cũ initio romãi ꝓbaſſẽt:cõtẽplatiõe numeri
parilis offẽſiõe neglectũ breui ꝑdiderũt trãſlata ĩ ſacerdotes ĩtercalãdi
poteſtate: Qui plerũq; gratificãtes rõnibus publicãoꝝ ꝑ libidine ſua
ſubtrahebãt tꝑa uł augebãt. Cũ hæc ſic forẽt:cõſtituta:modũſq; iterca
lãdi ĩterdũ cumulatior ĩminutiorq; fieret:uł oĩo diſſimulatus ꝑteriret̃
nonnũq̃ accidebat ut mẽſes q fuerã t hyeme trãlacti mõ æſtiuũ mõ au
ctũale tꝑs ĩciderẽt:Itaq;. C. Cæſar uniuerſã hãc ĩcõſtãtiã ĩciſa tẽporũ.
turbatiõe cõpoſuit. Et ut ſtatũ certũ ꝑteritus error acciperet dies.xxi-
& quadrãtem ſimul intercaluit. Qun pacto regradati menſes de cæte.
ro ſtatu ordinis ſui tꝑa detinerẽt. Ille ergo ãnus ſolus trecentos xliiii.

dies

dies habuit. Alii deinceps trẽcẽtos sexagẽnos quinos & quadrãtem &
tũc quoq; uitiũ admissum ẽ p sacerdotes. Nã cũ pceptũ eẽt anno quar
to ut itercalarẽt unũ diẽ: & oporteret cõfecto quarto ãno id obserua-
ri anteq̃ quintus auspicaret: illi incipiẽte quarto interclarũt nõ desinẽ-
te. Sic p ãnos sex: & .xxx. cũ ix. dies tantũ sufficere debuissẽt. xii. sũt iter
calati: qđ dephensũ Augustus reformauit: iussitq; ãnos xii. sine interca
latiõe decurrere: ut tres illi dies: qui ultra .ix. necessarios temere fuerãt
intercalati: hoc mõ possent repẽsari. Ex qua disciplina oim postea tẽ-
poꝝ fundata rõ ẽ. Veꝝ cũ & hoc & multi alia Augusti temporibus dẽ
ant: q pene sine exemplis rerum potitus ẽ toto & tãta in uita eius inue
niũtur aduersa: ut sit facile discergere calamitosior an beatior fuerit: p
mum q apud auunculum in petitiõe magisterii equitũ prælatus est ei
Lepidus tribunus cũ quadã auspicantium cœptorum nota: mox triũ-
uiratus collegio pgrauatus põtate Antonii philippensis inde prescri-
ptionis inuidia abdicatio postumi Agrippæ post adoptionẽ. Deinde
desiderio eius insignis pñtia naufragia sicula turpis ibi in spelunca oc
cultatio seditiões militũ plurimæ: perusina: cura: detectum filiæ adul
terium: & uoluntas paricidalis. Nec minori dedecori neptis infamia ĩ
cusatæ: mortes filioꝝ & amissis liberis nõ solum orbitatis dolor: sed
urbis pestilentia: : fames italiæ: bello illyrico ãgustiæ: rei militaris cor
pus morbidum: cõtumeliosa discensio priuigni Neronis: uxoris ẽt &
Tiberii cogitationes parum fidæ: atq; in hũc modum plura: huius tñ
suprema q ĩ lugeret sæculum penuria insecuta ẽ frugũ oim. At ne for-
tuitũ qđ acciderat uideret imminẽtia mala nõ dubiis signis apparue-
rũt. Nã fausta q̃dã ex plæbe partu uno edidit quattuor geminos: mars
duos: fœminas totidẽ: mõstruosa fæcunditate portendẽs futuræ cala
mitatis indiciũ. quis Trogus auctor affirmat ĩ ægypto unõ utero sep
tenos simul gigni. qđ ibi mius mirũ cũ fœtifero potu nilus nõ tñ ter-
rarũ sed & hoium mñna arua fœcũdet. Legimus sañ Cn. Pompeiũ Eu
thichidẽ fœinã asia exhibitã: quã cõstabat tricies enixã cũ ex eius libe
ris in theatro publicasse. Vñ cõpotẽs hoc loco duco sup hoĩs gñatiõe
tractare. Et.n. cũ de aialibus: quæ digna dictu uidebãt put pña cuiusq;
que admonebat simus notaturi iure ab eo potissimũ exordiemur qđ
rerũ natura sensus inditio & rõis capacitas præposuit omnibus.

De homine: & primum de mẽstruis. Ca. iii.

d Emocritus physsicus ait mulier solũ aial mẽstruale est cuius
pfluuiã nõ puis spectata documentis iter mõstrifica merito nũerant

Contactæ his fruges nõ germinabũt: acescẽt musta: morient̃ herbæ: amittẽt arbores fœtus: ferꝝ rubigo corripiet: nigrescẽt æra. Si qd ca-nes ide ederit in rabiẽ efferabũt: nocituri morsibus qbus lymphaticos faciũt parua hæc sũt. Bitũ est ẽ ĩ iudæa: qd̃ asphaltes gignit lacus adeo lentũ mollitie glutinosa ut a se neq̃at separi. Eniuero si abrũper p̃tẽ ue lis uniuersitas seq̃t: scindiqꝫ nõ põt: qm̃ ĩ q̃tũ ducat̃ extẽdit̃. Sed ubi ad mota fuerit cruore illo polluta fila discerpit̃ sponte. & applicata tabe diducit̃ pauloañ corpus unũ: fitqꝫ de tẽacitate cõnexa cõtagiõe p̃titio repẽtina. hẽt palñ illud salutare solũ i se qd̃ auertit sydus helenæ p̃ni-ciosissimũ nauigãtibus. cæteꝝ ipæ fæ:æ qbus munus ẽ necessitatis hu ius q̃diu sũt ĩ sua lege ñ ĩnocẽtibus oc̃lis cõtuẽti: aspectu specula uitiãt: ita ut heberet̃ uisu fulgõ offẽsus: & solitã æmulationẽ uultus extinctus splẽdor amittat: facielqꝫ obtusi nitoris quadam caligine nubilet̃. Mu-lieꝝ aliæ ĩ æternũ steriles sũt: aliæ mutatis cõiugis exeũt sterilitatẽ: nõ nullæ tãtũ semel pariũt. Quædã aut fœminas aut mares sẽper post an nũ quĩq̃gesimũ fœcũditas oĩm cõq̃escit. Nã in annũ lxxx. uiri geñrãt sicut Massinissa rex mathinaꝝ filium. lxx. & sextũ agẽs ãnũ genuit. Ca to octogesimo exacto ex filia Salonis cliẽtis sui auũ uticensis Catonis p̃creauit. Cõp̃tũ & illud ẽ qꝫ ĩter duos cõceptus cũ ĩtercesserit paululũ tẽporis uterqꝫ residet. Sicut ĩ Hercule & Iphicle appuit fratre eius q ge stati eodẽ onere ĩteruallis tñ quibus cõcepti fuerãt nati uidẽtur: Et de Proconissia ancilla quæ e duplici adulterio geminos edidit utrũqꝫ pa trĩ suo similẽ. Hic Iphicles Iolaum creat: qui sardiniã ingressus palan-tes ĩcolaꝝ aĩos ad concordiã eblãditus olbiã & alia græca oppida ex truxit. Iolẽses ab eo dicti sepulchro eius templũ addiderunt: quod imi tatus uirtutes patrui malis plurimis saruiniã liberasset. Ante oĩa sobo lem cogitãtibus sternutatõ post coitus cauẽda ne prius semẽ excutiat ĩpulsus repẽtinus quã penetralibus se m̃ricis ĩsinuet paternus humor qꝫ si naturalis materia hæserit decius a cõceptu dies dolore grauidas admonebit. Iã ide ĩcipiet & capitis ĩq̃etudo & caligine uisus habetabit̃ ciboꝝ quoqꝫ fastidiis stomachi claudet̃ cupido. Cõuenit ĩter oẽs cor da primũ ex uniuersa formari carne: eaqꝫ in diẽ quintũ & sexagesimũ crescere diminui autem ex ossibus spinas: eap̃pter capitale est si: pars alterutra noceat̃ plane si corpusculũ in marẽ fugeret: melior est color grauidis & p̃nior partitudo uteri. Deniqꝫ a quadragesimo die motus alter sexus nonagesimo primũ die palpitat. Et cõcepta fœmina gestã-tis uultum pallore inficit. crura quoqꝫ præpẽdit lãguida tarditate. In

Sidus hele ne p̃nitiosũ

hercules et Iphicles

utroq; sexu cum capilli germināt incōmodū maius ē. Fitq; pleni luni-
is auctior ægritudo q̄d tempus ēt editis semp nocet cam salsiores es-
cas edit grauida ūguiculis careat partus. At cum prope ad uterum libe
randū uenerint mométa maturitatis: enitenti spiritū retinere plurimū
cōgruit: qm̄ quidem letali mora oscitatio suspédit puerperia. Contra
naturá est in pedes ꝓcedere nascentes: quapropter uelut ægre pati ap-
pellaꝰ agrippæ. Ita editi minus prospe uiuūt: & de uita æuo breuiori
decedūt. Deniq; unū. M. Agrippá inuenimus beatū: nec tū usq; eo inos-
fése ut non plura aduersa ꝑtulerit q̄ secūda. Náq; & misera pedū uali-
tudine: & apto coniugis adulterio: & aliquot infœlicitatis notis retro
uersi ortus omē luit. Fœminis peride ē īfausta natiuitas: si cōcretū uir
ginale fuerit quo pacto genitalia fuere Cornelie: q̄ editus gracchis oñ
tū hoc putauit sinistro exitu liberorō. Rursū necatis matribus ortus ē
auspicator sicut Scipio Africanus qui defuncta paréte ꝙ exciso uero ī
diē uenerat primus romanorū Cæsar dictus ē. E geminis si remanente
altero alter abortiuo fluxu exciderit alter q legitime natus ē uopiscus
noīaꝰ. Quidá & cū dētibus procreáꝰ ut Cn. Papyrius Carbo & M. Cu
rio dátatus ob id cognominatus. Quidá uice dētiū cōtinui ossis armā
tur soliditate. q̄lē filiū bythiniorꝫ rex Prusias habuit. Ipm dētiū nume
rū discernit q̄litas sexus. cū ī uiris plures sint ī fœminis pauciores: quos
cynodotas uocát & q̄bus gemini ꝓcedūt a dextera ꝑte fortūæ bládim̄
ta ꝑmittūt: q̄bus ab leua uersa uice. Nascétiū uox ꝓma uagitus ē. Læti
tiæ. n. sésus differꝰ ī q̄dragesimū diē. Itaq; unū nouimus eadē hora risis
se qua erat natus. s. Zoroastem: mox optimarꝫ artiū peritissimū. At
Crassus auus eius quē rapuerūt bella ꝑthica ꝙ nunq̄ riserit agelastos
cognomiatus. Inter alia socratis magna ꝓclarꝫ illud ē ꝙ ī eodē uultus
tenore ēt aduersis īterpellátibus ꝑstitit. Heraclitus & Diogn̄s cynicus
nihil ūq̄ de rigore aī remiserūt: calcatisq; turbibus fortuitorꝫ aduersus
oēm dolorē & misericordiá uniformi durauere ꝓposito. Pōponium
poetá cōsularē uirū nūq̄ ructasse hēꝰ īter exēpla. Antōiū Drusi ñ spuis
se ꝑcelebre ē: nōnullos accepimus enasci cōcretis ossibus: eosq; neq; su
dare neq; sitire cōsueuisse qualis syracusáus ferꝰ Lygdamus q tertia &
trigesia olympiade ꝓmus & olympico certaīe pácratii coronā repor-
tauit. eiusq; ossa dephésa sūt medullas ñ habere: maximá uiriū substá
tiá neruos facere certissimū ē: quantoq; fuerīt dēsiores tanto propensi
us augescere firmitatē Varro in relatione prodigiosæ fortitudinis an
notauit Tritánū gladiatorē natura samnitē fuisse q & rectis & trans-

Agrippa

Scipio Cesar

vopiscus

Agelastos

uersis neruis nō mō crate pectoris sed & manibus cancellatis & bra-
chiis oēs aduersarios leui tactu ac pene securis cōgressionibus uicerit:
eiusq; filium militem Cn. Pompeium parimodo natum ita spreuisse
hostē ꝓuocantē: ut inermi eum dextra & superaret: & captum digyto
uno in castra imperatoris sui deferret. Milonem quoq; Crotoniensē
ferunt egisse oīa supra q̄ homo ualet: de quo & hoc proditur: ꝙ ictu
nudæ manus tauꝝ fecit uictimā eū solidū q̄ mactauerat die absūpsit
solus nō grauati sup hoc nihil dubiū. Nā factū eulogiū extat. Victor
ille oīm certaminū quæ obiuit. Sane alectorius tradit qui lapis specie
christallina fabæ in modū in galloꝝ uentriculis reperitur aptus ut di
cūt præliātibns. Milō porro prisci Tarquini tēporibus emicuit. Iam
uero qui defluxū animū referat ad similitudinem cās quātum artificis
naturæ ingenium deprǽhendet. Interdum enim ad genus spectant: &
per sobolem in familias transitus faciunt. Sicut plærūq; paruuli mo-
do neruulos modo cicatrices modo qualescunq; originis suæ notas
ferūt. Vt in Lepidis quorum tres interuulsa tamen serie ex eadem do-
mo obducto mēbrana oculo similes geniti reperiuntur. Vel in byzan
tino nobili pugile qui cum matrem haberet adulterio ex æthiope cō
ceptam qui nihil patri comparandum reddidisset: ipse in æthiopem
auum regenerauit. Sed hoc minus miꝝ si respiciamus ad ea quæ spe-
ctata sunt inter externos regem Anthiochū Archeniō quidam ex ple
ne syriarica sic facie æmula mentiebatur ut postmodū Laodice uxór
regia obiecto populari isto tam diu dissimulauerit defunctum maritū
quoad ex arbitratu eius regni successor ordinaretur. Inter Cn. pompe
ium & C. Iubium humili loco natū tantus error extitit de paribus li-
niamentis: ut romani Iubium Pompei nomine Pompeium Iubii uo-
cabulo cognominarent. Oratorem Lutiū Plancum Rubrius histrio
sic impleuit: ut ipse Plancus a populo uocaretur. Armētarius Mir mil
lo: & Cassius seuerus orator ita se mutuo reddiderunt: ut si qn̄ pariter
uiderentur dignosci non potuerint: nisi discrepantiam habitus iudica
ret. M. Messala Cēsorinus & Menogenes ex fece uulgari hoc fuerunt
uterq;: quod singuli: nec Alium Messalam q̄ Menogenem: nec Meno-
genem alium q̄ messalam putauerunt. Piscator ex Sicilia proconsuli.
Syriæ præter alia etiā rictu oris cōparabatur: Itaq; in eadē uocis im-
pedimenta & tardatæ solum sonum linguæ naturalibus offendiculis
congruebant: Interdum non mō inter externos: sed etiam inter dedu-
ctos ex diuersissia parte orbis miracula indiscreti uultus fuere. Deniq;
cum

cum Antonio iam triũuiro Thoranius quidã eximios forma pueros uelut geminos trecentis sextertiis uẽdidisset: quorum alterũ de transalpina gallia: alterum ex asia comparauerat: adeoq; una res uiderentur: nisi solus sermo fidẽ panderet Atq; ideo se Antonius illusum grauaretur: nõ infacete Thoranius id uel ꝓcipue quod emptor criminabatur pretiosum probauit: neq; enim mirum si forẽt pares gemini illud nullis posse taxationibus estimari quod tãtis spatiis diuersitas separata plusq̃ geminos attulisset. Quo responso adeo Antonius mitigatus ẽ: ut de inceps nihil se habere clarius in substantia sua iactitaret. Nunc si de ipsis hominũ formis requiramus: liquido manifestabit: nihil de se antiquitatẽ mẽdaciter ꝓdicasse: sed corruptã de generis successione sobolem nr̃i tp̃is pernascentium detrimenta decus ueteris pulchritudinis perdidisse. licet ergo plerique diffiniant nullum posse excedere lõgitudinem septem pedum: quod intra hunc modum Hercules fuerit: depræhensum: ẽ tamen romanis temporibus sub diuo Augusto pusionem & secundillam denos pedes & amplius habuisse proceritatis quorum reliquiæ adhuc in conditorio Salustianorum uidentur. Postmodum diuo Claudio prĩcipe Gabbarram: nomĩe ex Arabia aduectum nouem pedum & totidem Vnciarum: sed ante Augustum annis mille ferme non apparuit forma huiusmodi sicut nec post Claudium uisa est. Quis enim æuo isto non minor suis parentibus nascitur. Priscorum autem molem testãtur etiam Horestis supræma cuius ossa olympiade quinquagesima & octaua Thegeæ inuenta a sparthanis oraculo monitis didicimus impleuisse: longitudinem cubitorum septem. Scripta quoq; que ex antiquitate memoriam accerserunt in fidem ueri hoc etiam receperunt: quod bello cretico cum elata flumina impetu plusquam uiam nica terras rupissent post discessum fluctuum inter plurima humi discidia humanum cadauer repertum cubitorum: trium: atque triginta: cuius inspectandi cupidine: Lucium Flaccnm legatum Metellum etiam ipsum impetu admodum captos miraculo: quod auditu respuerant: oculis potitos. Non omiserim Salaminæ. Euthimenis filium creuisse in triennio: tria cubita sublimitatis: sed incessu tardunt sensu hebetem robusta uoce pubertate festina: statimqnæ obsessum morbis plurimis: immoderatis ægritudinum: supplicis compensasse præcipitem incrementi celeritatem Mensuræ ratio bifariam conuenit. nam quantus manibus expansis inter digytos longissimos modus est: tantum constat esse inter cal-

hercules itra longi. septem pedum
x. pedes
horestis ossa septem cubitorum
33. cubitorum

hō minor mundus

cem & uerticem. Ideoq; Physici hominem minorem mundum iudicauerunt. Parti dextræ habilior ascribitur motus. Leuæ firmitas maior. Vnde altera gestighlationibus prumptior est: altera oneri ferundo accommodatior: pudoris legem etiam inter defuncta corpora natura discreuit. At si quando cadauera necatorum fluctibus euehūtur. Virorum supina. prona fluitauit fœminarum. Verum iam ad pernicitatis titulum transeamus primam palmam uelocitatis ladas quidam adeptus est: qui ita super cauum puluerem cursitauit: ut in harenis pendētibus nulla īdicia relinqueret uestigiorum: Polymnestor mylesius puer cum a matre locatus esset ad caprarios pastus ludicro leporem cōsecutus est & ob id statim productus a grægis domino olympiade sexta & quadeagesima ut Bocchus auctor est uictor in stadio meruit coronam. Philippides biduo mile tercenta quadraginta stadia ab athenis lacedæmonem decucurrit Anistilaco & Philonides Alexandri magni cursores ab helyn usq; Sycionem mille ducēta stadia una die transierunt. Pompeio Vipsanoq; consulibus in Italia octo annos puer natus quinque & xl. milia passuum a meridie transiuit ad uesperum. Visu deinde plurimum potuit Strabo nomine: quem superspexisse per xxxv. milia passuum Varo significat: solitunque a Carthagine exeuntem classem punicam numerumque nauium manifestissime e lilibytana specula notare. Cicero tradit iliadam omnem ita subtiliter i membráis scriptam ut testa nucis includeretur. Callicrates formicas ex ebore ita sculpsit ut portio earum cæteris secerni nequiuerit. Appollonides perhibet in scythia fœminas nasci: quæ bithiæ uocantur has i oculis pupillas gemitas habere: & perimerem uisu: si quem forte iratæ aspexerim. hæ sunt & in sardinia.

De fortitudine. Ca. iiii.

Preualuisse fortitudine apud Romanos. L. Sicinium detatatum titulorum numerus ostendit. tribunus hic plebis fuit nō multū post exactos reges. Spurio Tarpeio. Aurelio Termo consulibus. Idem ex prouocatione octies uictor. xl. & quinq; habuit aduersas cicatrices: in tergo nullá notam. Spolia tricies ex hoste & quater cœpit. In phaleris hastis: puris armillis coronis trecenta. xii. dona meruit. Noué imperatores qui opera eius uicerant triumphantes psecutus: post hunc. M. Sergius duobus stipendiis, primo aduerso corpore: ter & uicies uulneratus. Secundo stipendio in prœlio dexteram perdidit: qua decá ferreá sibi manū fecit & cū neutra pene idonea præliádum ualeret Vna die quater pugnauit: & uicit: sinestra duobus

bus equis eo insidēte cōsoslis. an Hānibale bis captus refugit. cū uigin ti mensibus qbus captiuitatis sortē pferebat. nullo momēto sine cōpe di us fuerit: & cathēis: omnibus asprimis prœliis q̄ tēpestate illa Ro manī experti sunt: insignitus dōis militaribus a Thrasimeno Trebia Thicinoq; corōas ciuicas retulit. Cannensi quoq; prœlio de quo refu gisse eximiū opus uirtutis fuit. solus accepit coronā. Beatus profecto tot suffragiis gloriaꝝ: nisi heres ī posteritatis eius successiōe. Catilina tātas eius adhorreas laudes odio dānati nominis obūbrasset. Quantū īter milites Sicinius aut Sergius tm̄ īter duces īmo ut uerius dicā inter oēs hoīes. Cæsar dictator enituit huius ductibus. Vndecies cētū Nona naginta & duo milia cæsa sunt hostiū nā quātū bellis ciuilibus fuderit noluit ānotari. signis collatis qnq̄gies & bis dimicauit. M. Marcellū so lus supgressus: qui nouies & tricies pari modo fuerat prœliatus. Ad hæc nullus celerius scripsit. Nemo uelocius legit. Quaternas etiā epi stolas simul dictasse perhibetur: benignitate adeo preditus: ut quos armis subegerat: clementia magis uicerit. Capitulo. v.

c Yrrus memoriæ bono claruit: qui in exercitu cui numero sissimo præfuit: nominati singulos alloq̄batur. Fecit hoc idē in pōpulo Romano Lutius Scipio. Sed & cyrrū & Scipionem cōsue tudine credamus fecisse. Cyneas Pyrri legatus postero die q̄ ingresus Romā fuerat: & equestrem ordinem & senetum propriis nominibus salutauit. Rex ponticus Mitridates duabus & uiginti gētibus quibus imperitabat: sine interprete iura dixit. Memoriā & arte fieri palam fa ctū ē: sicut Metrodorus philosophus qui tpibus Diogenis Cinici fuit intātū se meditatiōe assidua ꝑuexit ut a mltis simul dicta nō mō sēsu um sed ēt uerboꝝ ordinibus detineret. Nihil tñ ī homine aut metu aut casu aut morbo facilius intercipi: sæpe ꝑspectum ē. Qui lapide ictus fuerat accepimus oblitū litterarū. Messala certe coruinum post ægri tudinem quā petulerat percussum: proprii nominis obliuione quan libet alias ei sensus uigeret. Memoriam metus perimit cōtra uocis in terdum est incitamentum: quam non solum acuit sed etiam nuquam fuerit extorquet. Deniq; cum olympiade quinquagesima uictor Cir rus ītrasset asiæ opidū. Sardas ubi tūc Cræsus latebat. athis filius eius mutus: ad id usq; tpis in uocē erupit ui timoris. Exclamasse. n. dr̄ par ce pr̄i meo Cyrre. & te hominem eē uel casibus disce nr̄is. Ca. vi.

t Ractare de moribus superest: quorum excellentia maxime in duobus enituit. Cato princeps portiæ gentis senator optimus

optimus ĩperator : orator optimus. Causam tamẽ quadrigeis & qua ter dixit. diuersis odiorum simultatibus appetitus semper absolutus. Vñ Scipionis Emiliani laus ꝓpensior: qui præter bona quibus Cato: clarus fuit: etiam publico amore ꝓcessit. Vir optimus Nasica. Scipio iudicatus est: non priuato tm̃ testimonio: sed totius senatus sacramẽto quippe quo iuuentus dignior nõ fuit: cui præcipue religionis credere tur ministerium: cum oraculum moneret accersi deum sacra matris pesinunticæ.. Cap. vii.

p Lurimi ĩter Romanos eloquentia floruerunt. sed hoc bonũ hæreditarium nunquam fuit nisi in familia curionum ĩ qua tres serie continua oratores fuere. Magnum hoc habitum est sane. hoc sæculo: quo facundiam præcipue & humana & diuina mirata sunt. Quippe tunc percussores Archilochi poetæ Apollo prodidit: & latronum facinus deo coarguente detectũ ẽ. Cunq; Lysander lacedæmonius athenas obsideret: ubi Sophoclis tragici inhumatum corpus iacebat: identidem liber pater ducẽ monuit per qetem: ut sepeliri delitias suas sineret. Nec prius destitit q̃ Lysander cognito qs obiisset diẽ & quid a numine posceret inducias bello daret usq; dum cõgrue supremis talibus exequiæ ducerentur. pindarum lyricum eo cõuiuii loco cui imminebat ruina: ne cum cæteris interire forinsecus eũ castor & pollux uocauerunt. inspectantibus uniuersis: Quo effectum est ut solus impendens periculum euaderet. Numerandus post deos. Cn. põpeius magnus intraturus Possidonii domum clarissimi tunc sapiẽtiæ professoris percuti ex more a lictore uetuit fores: summisque fascibus quamlibet cõfecto mithridatico bello & orientis uictor: sententia propria cessit ianuæ litterarum. Africãus prior. Qu. Ennii statuam impo ni sepulchro suo iussit. Vticensis Cato unum ex tribunatu militum philosophum. alium ex Cypria legatione romam aduexit professus plurimum se eo factu senatui & populo romano contulisse: quanuis proauus eius sæpissime sensuisset græcos urbe pellendos. Dionysius tyrannus uittatam nauem Platoni obuiã misit. Ipse cum albis quadrigis egredientem e littore occurrens honoratus est. perfectam prudentiam soli Socrati oraculum delphicum adiudicauit. pietatis documẽtum nobilius quidem ĩ Metellorum domo refulsit: sed emittẽtissimũ plebeia puerpera reperitur humilis hæc atq; ideo famæ obscurioris cum ad patrem qui supplicii causa claustris penalibus continebatur: ægre obtinuisset ingressum: exquisita sæpius a ianitoribus ne forte pa

renti

honorat[illegible]

renti cibum sumministraret:talere eum uberibus suis deprehensa est Quæ res:& factum & locum consecrauit. Nam qui morti destinabať donatus filiæ in memoriam tanti præconii reseruatus ē locus dicatus suo nomini pietatis Sacellū fuit. Nauis phrygia gerula sacrorum dū sequitur uictas castitatis contulit claudiæ principatum pudicitiæ. At Sulpitia patricule filia. M. Fuluii flacci uxor censura omnium matro-narum e centum probatissimis haud temere electa est:quæ simulacrū Veneris ut Sibylini libri monebant dedicarat. Quod attinet ad titulū fœlicitatis:nec dum repertus est:qui fœlix censeri iure debuit. Namq; Cornelius Sylla dictus potius est q̄ fuit fœlix. Solū certe beatum Cortina: Agl auum iudicauit:qui in augustissimo arcadiæ āgulo pauperis soli dominus nuuquam egressus paterni cespitis terminos inuenitur

De Italia & eius antiquitate.

d E homine satis dictum habeo. Nunc ut ad destinatum reuertamur:ad locorum commemorationem stilus dirigendus est:atque ideo principaliter in italiam cuius decus iam urbe contigimus: Sed italia tanta cura ab omnibus dicta est:præcipue. a. M. Catone:ut iam inueniri non possit quod nō ueterum præsumpserit diligētia largiter in laude excellentis terræ materia suppetente. Dū scriptores præstantissimi reputant locorum salubritatem cæli temperiem. Vbertatem soli:aprica collium. Opaca memorum: innoxios:saltus: uitium olearumque prouentus:nobilia pecuaria:tot amnes:lacus tā-tos bifera uiolaria:inter hæc uesuuum flagrantis animæ spiritu uapo rantem. tepentibus fontibus Baias. Colonias tam frequentes:tam assiduam nouarum urbium gratiam : tam clarum decus ueterum oppidorum:quæ primo aborigines arunci:Pelasgi. Arcades:Siculi : totius postremo Græciæ aduenæ. Et in summa: Victores romani condiderūt Ad hæc littorꝝ q̄ portuosa orasq; patentibus gremiis cōmertio orbis accommodatas. Verum ne prorsus intacta uideatur in ea q̄ minus trita sūt animū itendere haud absurdū uidetī:& partius depasta:leuibus uestigiis inuiare. Nā qs ignorat uel dictā uel cōditā a Iano Ianiculū. a Saturno latiū atq; Saturniā. a Danae ardeā. a comitibus Herculis policlē. ab ipo in cāpāia Pōpeios qa uictor ex hispania pōpā boū duxerat ī liguria quoq; lapidarios cāpos q̄ Ione eo dimicātē credūť saxa pluisse. Regionē Ionicā ab Ione Naulochi filia quā pcaciter isidētē uias Hercules interemit. ut ferūt. Archippena a resā rege. Lydorumq; hiatu terræ haustum dissolutū ē in lacū fucinū ab Iasone tēplum Iuno

nis arginæ. a Pelopidis pisas: a Cleoalo Minonis filio dannios: lapigis a lapige dedali filio. Tyrrenos a Tyrreno Lydiæ rege. Corã a dardanis. Argillã a pelasgis: q primi in latium litteras intulerunt. ab Falesso argiuo Phaliscam. a Phalerio argiuo Phalerios. Fescẽninum quoq ab argiuis portum portheniũ a Forcensibus. Thybur: sicut Cato facit testimonium: a Catillo Archade præfecto classis Euandri: sicut Sextius: ab argiua iuuẽtute. Catillus enim Amphiarei filius: post prodigialem patris apud Thebas interitum. Thidei aui iussu cum omni fœtu uel sacro missus: tres liberos in Italia procreauit: Thiburtum coram: & Catillum: qui depulsis ex oppido Siciliæ ueteribus Sicãis: a nomine Thiburti fratris natu maximi urbem uocauerunt. Mox in Brutiis ab Vlixe extructum templum Mineruæ. Insula lincea appellata: abiecto ibi corpore sirenis: ita nominatæ. Parthenopis a Parthenope sirenis sepulchro: quã Augustus postea Neapolim esse maluit. Preneste: ut Zẽodotus refert a Prenestene Vlixis nepote Latini filio: aut ut pnestini sonat libri: a Ceculo quem iuxta ignes fortuitos inuenerunt: ut fama est Digidiorum sorõres. Notum est Aphilo͡ctete petiliam cõstitutam. Arpos & Beneuẽtum a Diomede. Patauium ab Anthenore Methápontum a Piliis. Scillatium ab Atheniensibus. Sibarini a trizeniis & a sagarari aiacis locri filio. Salentinos a liciis. Anconam a siculis. Gabios a gala͡cto & bio siculis fratribus ab heraclidis Tarentum. Insulã tensam ab leonibus. Pestum a Dorensibus. a Miscelo Acheo Crotonam. Rhegium a Calcidensibus: Caulonam & Terinam a Crotoniensibus. Anaritiis lõcros: Heretrum a græcis in honorem here sic. n. Iunonem græci uocant: partitiam ab Archilocho sicleo. Vnde & nomen ut Cassio Heminæ placet tractum hoc in loco Horestes oraculo monitus simulacrum scythicæ dianæ quod de Taurica ex tulerat prius q̃ Argos peteret consecrauit. a zancleis methaurum locatum a Locrensibus: Methapontum: quod nunc lubo dicitur. Bocus absoluit gallorum ueterum propaginem Vmbros esse. M. Antonius asseuerat hos eosdem: quod tempore aquosæ cladis imbribus superfuerunt.

Vmbros græce nominatos. Licinião placet a Mesappo græco Mesappiæ datam originem: uersam postmodum in nomen Calabriæ: quã in exordio Enotri frater Peucetius Peucetiam nominauerat. par sententia est inter au͡ctores: a Gubernatore Eneæ appellatum palmurũ. a Tubicine Miseno Misenum. a consobrina Leucasiam insulam. Inter omnes perspicua conuenit a nutrice Caieta Caietam: ab uxore Lauinia

nia Lauinū esse nuncupatū: qd' post Troiæ excidiū sicut Cussonius p hibet quarto āno extructū ē. Nec omissū sit æneā æstate ab illo capto secūda italicis littoribus appulsum ut Hemina tradit: sociis nō amplius sexcentis in agro Laurenti posuisse castra. Vbi dum simulacrꝶ qd' secū ex Sicilia aduexerat dedicat. Veneri matri: quæ Aphroditis dicit a Diomede pelladiū suscipit. tribusq; mox annis cū latino regnat: socia potestate qngētis iugeribus ab eo acceptis. Quo defuncto summā biennio adeptus apud numicum apparere desinit: Anno septimo patrisq; indigetis ei nomē datū. Deinde cōstitutæ ab Ascanio lōga albanidenæ: Antiū Nola a tyriis. ab Euboensibus Cumæ ibidem Sibylle sacellum ē: eius quæ rebus Romanis quiquagesima olympiade interfuit cuiusq; librꝶ ad corneliū usq; Syllā pōtifices nři cōsulebant. tūc. n. una cū Capitolio igni absumptus ē. Nā priores duos Tarquinio sup bo partius prætium offerente quā postulabatur ipsa exusserat Cuius sepulchrꝶ in Sicilia adhuc manet. Delphicā aūt Sibyllam ante troiana bella uaticinatā: Bocus perhibet: cuius plurimos uersus operi suo Homerꝶ inseruisse manifestat hanc heriphilē Erithræa annis aliquot intercedētibus insecuta ē Sibylla: quæ appellata ē de scientie parilitate quæ īter alia magnifica les bios amissuros imperiū maris multo ante præmonuit: q̄ id accideret. Item cumanā tertiā fuisse. post has loco ipsa æui series ꝓbat. Ergo Italia in qua latiū antiquum antea a tibernis hostiis adusq; lyrim amnem ptinebat. Vniuersa cōsurgit a iugis alpiū porrecta ad rheginum uerticem & littora brutiorꝶ: quo in mare meridiem uersus protendit. Inde ꝓcedens paulatim se apennini mōtis dorso attollit extensa inter tuscum & hadriaticū. idest inter superꝶ mare& inferum: similis querno folio scilicet longitudine amplior q̄ latitudine: Vbi longius processit in cornua duo scinditur: quorum alterꝶ Ionium spectat æquor. alterum siculum: Inter quas prominentias non uno margine accessum insinuati freti recipit: sed linguis proiectis sæpius procurrentibus distinctum promontoriis pelagus admittit. Ibi ut ouias sparsim notemus Arces tarētine Scyllace a regio cum Scylleo oppido & Crathi flumine Scylle patre ut uetustas fabulata ē Rhegini saltus. Pestanæ ualles. Sirenum saxa. Amænissimus Campaniæ tractus. Phlegæi campi. Circæ domus. Circæum insula ante circumflua immenso mari nunc æuo nitente addita continenti: diuersamque fortunam a rheginis experta: quos fretum medium a Siculis ui abscidit. Formiæ etiam lestrigonibus habitatæ Multa præterea pollentissi

ano . 2 . ab illo capto eneas in agro Laurenti cum 600 . posuit

Sibille

Italie fines

mis ingeniis ediserta quæ præterite: q̃ inferus exequi tutius duximus. Verum Italiæ longitudo quæ ab augusta prætoria per urbem capuamque porrigitur usque ad oppidum rhegium decies centena & uiginti milia passuum colligit. latitudo ubi plurimum. cccc.x. Vbi minimum. c.xxxvi. milia. Arctissima ẽ ad portum quem Hannibalis castra dicunt. neq; enim excedit quadraginta milia. Vmblicum ut Varro tradit in agro rheatino habet. At solidum spatium circuitus uniuersi uicies quadragesies nouies centena sunt: in quo ambitu aduersa locrensium frõte ortus a gadibus finitur Europe sirius primus. Nam secundus a Lacinio auspicatur in acrocerauniis metas habet ad hæc Italia pado clara est: quem mons Vesolus superantissimus inter iuga alpinm gremio suo fundit: Visenno fonte in lygurum finibus: unde se primum padus proruit: submersusq; cuniculo rursus in agro uibonẽsi extollitur. Nulli amnium inferion claritate. A græcis dictus Eridanus. Intumescit exortu canis tabefactis niuibus & liquentibus brume pruinis auctusq; aquarum agminibus. xxx. flumina in adriaticum defert mare. Est. E. memorabilibus inclytum & isignitum per omnium ora uulgatum quod per paucæ familiæ sunt in agro: Phaliscorum: quos Hirpos uocant. Hi sacrificium annuum ad montem soractem: Appollini faciunt: idq; operantes gesticulationibus religiosis impune insultant ardentibus lignorum struibus in honorem diuinæ rei flammis parcentibus: cuius deuotionis mysterium munificentia senatus consultus honorata Hirpis perpetuo omnium numerum uocationẽ dedit. Gentem marsorum a serpentibus illesam esse mihil mi⁊ a Circes filio hi genus ducunt: & de auita potentia deberi sibi sciunt: seruitium uenenorum: ideoq; uenena contempnunt. C. Cælius Oete tres filias Angitiam Medeam & Circen dicit: Circẽ circeos insedisse montes carminum maleficiis uarias imaginum facies mentientem. Angitiam uicina fucino loca occupauisse: ibiq; salubri scientia aduersus morbos resistẽtem cum desisset hominem uiuere: deam habitam: Medeam ab Iasone butroti sepultã filiũq; eius marsis ĩperasse Sed q̃uis italia habeat hoc præsidium familiare, a serpentibus non penitus libera est. Deniq; habitatores ab amyclis quas antea amycleis græci: condiderunt serpentes fugauere. Illic frequens uipera insanabili morsu. Breuior hæc cæteris q̃ in aliis aduertimus orbis partibus: ac propterea dum: despectui est facilius nocet. Calabria chelindriis frequentissima est: & boam gignit: quem anguem ad immensam molem ferunt sed coalesere

scere. Captat primo greges bubalos & quæ plurimo lacte rigua bos ē eius se uberibus innectit: suctuq; continuo saginata longo in seculo ita celebri satietate ultima extuberatur ut obsistere magnitudini eius nul la uis ualeat. Postremoq; depopulatis animantibus regiones quas ob sederit ad uastitatem cogit. Diuo Claudio principe in loco ubi uatica nus ager est in aluo occisæ boæ spectatus est solidus infansus. Italia in lupos habet qui cæteris similes non sint: Homo quem prius uiderit: conticessit: & anticipatus bo tutu aspectus nocentis lic & clamandi uo luntatem habeat: non habet uocis ministerium. Sciens de lupis mul ta prætereo. Spectatissimum illud est q caudæ animalis huius uillus amatorius inest perexiguus: quem præsentaneo damno abiicit: cum capi metuit: nec habet potentiam nisi uiuenti detrahatur. Coeunt lu pi toto anno non amplius dies xii Vescūtur in fame terra At hi quos ceruarios dicimus quis post longa ieiunia repertas ægre carnes man dere ceperint. Vbi quid casu respiciant obliuiscuntur: & immemores præsentis copiæ eunt quæsitum quam reliquerunt satietatem. In hoc animalium genere numerantur & linces: quarum urinas coire in du riciem præciosi calculi fatentur qui naturas lapidum exquisitis sunt: persecuti. Istud etiam ipsas linces persentiscere hoc documento pro batur q egestum licorem ilico harenarum cumulis quantum ualent: contegunt inuidia scilicet ne talis egeries transeat in nostrum usum ut Theophrastus perhibet. Lapidi isti succini color est pariter spiritu at trahit propinquantia: dolores renum sedat: medetur regio morbo. Lygurium græce dicitur. Cicadæ apud reginos mutæ: nec usquā alibi quod silentium miraculo est: nec immerito cum uicinæ quæ sunt lo crensium ultra cæteras sonitent. Causas Granius tradit: cum obmur murarent illic Hercule quiescente deum iussisse ne streperent. Itaq; ex eo cœptum silentium permanere. Ligusticum mare frutices procreat qui quantisper fuerint in quarum profundis fluxi sunt tactu prope carnulento. Deinde ubi in supra attolluntur naturalibus saxis dero gati lapides fiunt. Nec solum qualitas illis sed & color uertitur Nā pu niceo protinus erubescunt: Ramuli sūt quaels arborum uisimus ad semipedem frequentius longos: rarum est pedaneos deprehendi. Ex cuduntur ex illis multa gestamina. Habet enim ut Zoroastes ait mate ries hæc quandam potestatem. Ac propterea quicquid inde fit habe tur inter salutaria. Coralium alias dicunt. Nā Metrodorus gorgiam nominat: idest quod resistat typhonibus & fulminibus affirmat. Eru

lupi i italia

villus amatorius i cauda lupi

Cicade mute

Corallus

itur gemma in parte lucaniæ facie adeo iucunda: ut languentes intrin secus stellas & sub nubilo renitentes croceus color perfundat. Ea quo niam in littore syrtium inuenta primo est syrtites uocatur. Est & ueientania gemma a loco dicta cui nigri coloris superficies propria: quam ad gratiam uarietatis albi limites interſecant uenis candidantibus. Insula quæ apuli æ oram uidet tumulo ac delubro Diomedis ii insignis est: & diomedeas aues sola nutrit. Nam hoc genus alitis præter q̃ ibi nusq̃ gentium est: idq; solum poterat memorabile iudicari nisi accederent non omittenda forma illis peneque fulicis color candidus: ignei oculi ora dentata: congregatæ uolitant: nec sine ratione pergendi duces duæ sunt quæ regunt cursum. Altera agmen anteit: altera insequitur. Illa ut ductu certum iter dirigat. hæc: ut instantia urgeat tarditatẽ Hæc in meantibus disciplina est cum fœtificum adest tempus: rostro. scrobes excauant. Deinde surculis inuersum suppositis immitantur texta cratium sic contegunt subter cauata: & ne operimenta desint si forte lignorum causa uenti auferant: hanc struem comprimunt terra quam egesserant cum puteos excitassent. Sic nidos moliuntur bifor mi accessu nec fortuitu adeo ut ad plagas cæli metentur exitus uel ingressus. Aditus qui dimittit ad pastus in ortum destinatur: qui excipit reuertentes uersus occasum est ut lux & morantes excitet: & receptui non denegetur. Leuaturæ aluum aduersis flatibus subuolant: quibus proluuies longius auferatur. Iudicant inter aduenas. Qui græcus est: propius accedunt & quantum intelligi datur: uelut ciui blandius adulantur. Si quis erit gentis alterius inuolant & impugnant. Aedem sacram omni die celebrant studio eiusmodi. Aquis imbuunt plumas: alisq; impendio madefactis confluunt rorulente. Ita ædem excusso humore purificant. Tunc pennulis superplaudunt. Inde discedunt: quasi peracta religione. Ob hoc credunt Diomedis socios aues factos. Sane ante aduentum Aetholii ducis nomen diomedeæ non habebant. Inde sic dictæ sunt. Italicus excursus per liburnos quæ gens asiatica est procedit in dalmatiæ pedem. Dalmatia in limitem illyricũ: in quo sinu dardani sedes habent homines ex troiana pro sapia ĩ mores barbaros efferati. At ex altera parte per ligurum oram in narbonẽsem prouintiam pergit: in qua phocenses quondam fugati persarum aduentu massiliam urbem olympiade quadragesimaquinta condiderunt. Et C. Marius bello cymbrico factis manu fossis inuitauit mare: pniciosáq; feruẽtis rhodani nauigationẽ tẽpauit. Qui ãnis ꝓcipitatus

alpibus

alpibus primũ per heluetior ruit: occursantium aquarum agmina se cũ trahens: auctusq; magno ipso quod inuadit freto turbulentior: nisi q fretum uentis excitat. Rhodanus sæuit: & cum serenus est atq; ideo inter tres europæ maximos fluuios & hunc cõpnũtãt. Aquæ quoq; sextiæ eo loco claruerunt: quondam hiberna cõsulis: postea exculta mœnibus. Quarũ calor olim acrior exhalatus per tẽpora euaporauit: nec iã par est famæ priori. Si græcos cogitemus pstat respicere littus tarẽtinũ: Vnde a promontorio quod acroma phygiam uocant. Acaiam cursum destinantibus citissima nauigatio est.

De insulis & primũ de corsica & catochite lapide. Ca viii

Lectendus hinc stilus est. Terrarũ uocãt alia & lõgam est ut moratim insularum oĩum oras legamus: quascunq; promõtoria itali ca prospectant q̃uis sparsæ recessibus amœnissimis & quodam naturæ quasi spectaclo expolitæ non erant omittendæ. Sed quantum residendum est si dilatis qua præcipua sunt per quadam desidiam aut pandatheriam aut prochytam dicamus aut ferri feracem iluam aut caprariam quam græci ægilon dicunt: aut planasiam de facie supinatis sic uocatam: uel ab Vlyxis erroribus: uel colũbariam auium huius nominis matrem. uel itacesiam Vlyxis ut proditur specula: uel ennariam inarymen ab Homero nominatam: aliasq; non secus lætas: inter quas corsicam plurimi in dicendo latius circunuecti plenissima narrandi absoluerunt diligentia nihilq; omissum quod retractari non sit super uacuum: ut exordium incolæ ligures dederunt: ut oppida ibi extructa sint: ut colonias ibi deduxerunt Marius & sylla: ut ipsa ligustici sinus æquor alluat. Sed hæc facessant alii. Verum ager corsicanus quod in eo agro solus edit unicum est quem cathochitem lapidem uocant: factu dignissimũ. Maior est cæteris qui ad ornatum destinantur: nec tam gemma q̃ cautes. Idem impositas manus detinet: ita se iunctis corporibus ãnectens: ut cum ipsis hæreat a quibus tãgitur. Sed ei inest uellus uelut de glutino lentiore nescio quid parat gũmi. Accepimus Democritum abderitẽ ostentationẽ scrupuli huius freqũẽter usũ ad ꝓbandã occultã naturæ potẽtiã in certaminibus q̃ cõtra magos habuit.

Sardinia de solifuga & herba sardinica. Ca. ix.

Ardinica quoq; quã apd' Timeũ sãdaliotin legimus. apud Crisppũ ichnusã in quo mari sita sit: quos icolarũ anctores habeat satis celebre ẽ Nihil ergo attiet diceř ut Sardus ab hercule & norax a Mercurio procreati. Cũ alter a libya: alter eb usq; tardesso hispa

niæ in hosce finis pmeauissent: a Sardo terræ á Norace oppidó nomē datū. Mox Aristeū regnādo his pximū in urbe corali quā condiderat ipse cōiuncto populo utriusq; sāguinis seiuges usq; ad segétes ad unū morem coniugasse imperium ex insolentia nihil aspnatas. Sed & hic Aristeus Iolaum creat: qui ad id locorū agros ibi insedit. Præterea: & ilienses & locrenses transeamus. Sardinia est quidem absque serpentibus. Sed quid aliis locis serpēs hoc solifuga Sardo is agris: animal perexiguum q̄ araneæ forma Solifuga dicta ꝙ diem fugiat. In metallis argentariis plurima est: nā solū illud argentó diues est. Occultim repetat: & per imprudentiā supersedentibus pestem facit. Huic incōmodo accedit & hærba sardonia quæ inde fluuius fontaneis prouenit iusto largior: Ea si edulio fuerit: uescentibus neruos contrahit: rictu ora deducit: ut qui mortem óppetunt uelut ridentium facie intereant. Cōtra quicquid aquarum est uarie commodis seruit: Stagna pisculentissima hybernæ pluuiæ in æstiuam penuriam reseruātur. Nam homo sardus opem plurimā de himbrido cælo habet hoc collectaneum de pascitur ut sufficiat usui ubi defecerint scaturigines quæ ad uictū usurpari solent. Fontes sane calidi & salubres aliquot locis efferuescunt: q̄ medelas afferunt: aut solidant ossa fractaraut moliunt: aut aboléta solifugis insertum uenenū aut etiā ocularias dissipāt ægritudines. Sed qui oculis medentur & coarguendis ualent furibus Nam aquis sacramento raptū negat lumina aquis obtrectat. Vbi periuriū non est: cernitur clarius. Si pfida abnuit detegitur facinus cæcitate & captus oculis admissum tenebris fatetur.

Sicilia in ea soli & aquarum memorabilia: & de achate lapide. Capitulum .x.

SI respiciamus ad ordinē tēpoꝝ uel locórum post sardiniā res uocant sculæ. Primo ꝙ utraq; insula in romanū arbitriū redacta his quidē tpibus facta prouintia ē. Cū eodē anno sardiniā M. Varrius: alterā C. Flaminius ꝑtor fortiti sunt. Adde ꝙ freto: siculo excipitur nomē sardoi maris. Ergo sicilia ꝙ cū primis assignandū ē diffusis promontoriis triquadra specie figuratur. Pachinus aspectus in peloponensiū & meridianā plagā dirigit. Pelorus aduersa uespero italiam uidet. Lilybeus in africā extenditur: Inter quæ pelorias præstat tēperie soli prædicta. quod neq; humido in lutum diluat neq; fatiscat in puluerē siccitate. Ea ubi introrsū recedit: & in latitudinē pandit tres lacus obtinet. Quoꝝ unus ꝙ pisciū copiosus ē: non equidē ad miraculū duxerim

duxerim: sed q ei pximas codensis arbustis inter uirgultorum opaca feras nutriat & admissis uenantibus per terrenos tramites quibus pedestres accessus excipit duplicem piscandi uenandiq; præbeat uoluptatem. Inter memorabilia numeratur: tertium ara sacrum approbat: q in medio sita breuia diuidit a profundis: qua ad eam pergitur crurum tenus peruenitur aqua. Quod ultra est nec explorari licet nec attingi: & si fiat qui id ausus sit malo plectitur: quantamq; sui partem ingurgitauerit: tantam it perditum. Ferunt quendam in hæc ultra q longissimam poterat iecisse lineam. eam ut recuperaret dum merso brachio nisum adiuuat cadauer manum factam. Peloritana ora habitatur colonia taurominia. quam prisci naxum uocabant. Oppidum Messana rhegio iteliæq; oppositum est. Quod rhegium a dehiscendi argumento græci dictabant. Pachinum finis & omnibus marinantibus pisculentissimum. Pachino multa tynnorum inest copia: ac propterea semper captura larga. Lilybitano lilyberum oppidum decus e. Sybillæ sepulchro. Sicaniæ diu ante troiana bella Sicanus rex nome dedit aduectus cum amplissima iberorum manu. Post Siculus Neptuni filius. In hac plurimi corinthiorum: argiuorum: iliensium doriensium: cretensium confluxerunt: Inter quos & Dedalus fabricæ artis magister. Principe urbium syracusas habet: in qua etiam cum hiberna uertilantur serena nullo: non die sol est. Adde q arethusa fons in hac urbe est. Eminet montibus ætna & erice: Vulcano ætna sacer est erix Veneri. In ætnæ uertice hiatus duo sunt: crateres nominati: per quos eruptatus erumpit uapor præmisso prius fremitu per æstuates cauernarum latebras longo mugitu intra terræ uiscera diu uoluitur: nec ante se flammaru globi attollunt: q interni strepitus antecedant: Mirum hoc est: nec illud minus quod in illa feruentis naturæ peruicatia mixtas ignibus niues profert & licet uastis exundet incendiis apicis canicie perpetua brumalem detinet faciem. Ita inuicta in utroq; uiolentia: nec calor frigore mitigatur: nec frigus calore dissoluitur. Sunt & alii montes duo nebrodes & neptunius E neptunio specula est in pelagus tuscum & adriaticum. Nebrodi damarum copia nome dedit Nebrode damæ hynuli gregatim puagant. Inde nebrodes. Quicquid sicilia gignit siue solis hominis ingenio proxime est his quæ optima iudicant: nisi q fœtus terræ ceturupino croco uincit. Hic pmu inueta comedia: hic & cauillatio inimica in scena stetit: hic mo Archimedes q iuxta sydera disciplinam machinarius cometator fuit hic Lais illa q eliger patria maluit q fate

ri. Gentem cyclopum uasti testantur specus. Lestrigonum sedes adhuc sic uocantur. Ceres inde magistra sationis fructuariæ. Hic ibidē campus ætnensis in floribus semper & omni uernus die. Quem prope est demersum foramen quo Ditem patrem ad raptus Proserpinæ libere exeuntem fama est lucem ausum. Inter catinam & syracusas certamen est de illustrium fratrum memoria: quorum nomina sibi diuersæ partes adoptant. Si catinenses audiamus: Amaphius fuit & Amphimonius: Si quod malunt syracusæ: Mantiam putabimus & Critonem. Catinensis tamen regio causam dedit facto: in qua secum incendia ætnæ protulissent iuuenes duo sublatos parentes euexerūt inter flammas illesi ignibus horum memoriam ita posteritas numerata est: ut sepulchri locus nominarentur campus piorum. De arethusa & alpheo uerum est hactenus quod conueniunt fons: & amnis fluminum abunde uaria miracula: Dianam qui ad camerinam fluit nisi habitus pudice hauserit non cohibet in corpus unum latex uinῑ us & latex aquæ. Apud se gestanos helbesus in medio flumine subita æstuatione feruet. Ac idem quanuis dimissum ætna nullus frigore anteuertit: hiemereum celestes mutant plagæ. Amarus denique est dū in aquilonem fluit: dulcis ubi ad meridiem flectitur. Quanta in aquis tanta nouitas in salinis. Salem agrigentinum si igni iunxeris soluitur ustione: cui si liquor aquæ: proximauerit crepitat ueluti torreatur. Purpureum ætna mittit. In pachino: translucidus inuenitur. Cætera salinarum metalla quæ sunt aut agrigentino aut centuripis: proximantia funguntur cautium misterio. Nam illinc excuduntur signa ad facies hominum ue deorum. Termitanis locis insula est arundinum ferax: quæ maxime accomodæ sunt in omnem sonum tibiarum seu præcentorias facias. quarum locus est ad pluuinaria præcicinendi siue uascas quæ foraminum numeris precentorias anteuertūt seu puellatorias quibus a sono clariore uocamen datur: siue gingricas quæ breuiores licet subtilioribus tamen modis insonant: aut miluinas quæ in accentus exeunt acutissimos: aut lydias quas & choranias dicunt: uel corinthias uel ægyptias: alias ue a musicis per diuersa officia & nomina separatas. In halesina regione fons alias quietus & tranquillus cum siletur: si insonent tibiæ exultabundus ad cantum eleuatur: & quasi miretur dulcedinem uocis ultra margines itumescit. Gelonium stagnum tetro odore adigit proximantes. Ibi: & fontes duo. Alterum si sterilis sumpserit fæcunda fiet. Alterum si fæcunda hause-

rit uertitur in sterilitatem. Stagnum petrensium serpentibus noxium est hominibus salutare. In lacu agrigentino oleum subernatat: Hoc pingue hæret arundinum comis de assiduo uolutabro e quarum capillamentis legitur unguentum medicũ contra armentarios morbos Nec longe inde collis uulcanus: in quo qui diuinæ rei operantur ligna uitea super aras struunt: nec ignis apponitur in hanc congeriem: cum positias intulerint. Si adest deus: si sacrum probatur sarmenta licet nirentia ignẽ sponte concipiunt: & nullo inflagrante a litato numine fit incendium. Ibi epulantes alludit flãma quæ fluxuosis excessibus uagabunda quem contigerit nón adurit. Nec aliud est q̃ imago nuntia perfecti rite uoti. Idem ager agrigentinus eructat limosas scaturigines: & ut uenæ fontiũ sufficiunt riuis subministrandis. Ita in hac siciliæ parte solo nunq̃ deficiente æterna reiectatione terra terrã euomit. Achatem lapidem sicilia primũ edidit in fluminis ripis repertum nomina lem cum ibi tantum inueniretur. Quippe inter scribentes eum uenæ naturalibus sic notant formis: ut cum optimus est uarias præferat rerum imagines. Vnde anulus pyrrhi regis qui aduersus romanos bella gessit non ignobilis famæ fuit. Cuius gemma achates erat: in quo nouem musæ cum insignibus suis singulæ. Et Apollo tenens cytharã uidebantur non impressis figuris sed ingenitis. Nunc diuersis locis apparet. Dat creta quẽ coralli achatẽ uocant corallio similẽ: sed illitũ guttis auro micantibus & scorpionum ictibus resistentẽ. Dat india redden é nunc nemorũ nunc animaliũ facies: Quẽ uidisse oculis fauet: quandoq; iatra hos os receptus sedat sitim. Sunt & qui usti redolent. myrrhæ odorem. Achates sanguineis maculio irrubescit. Sed qui maxime probantur uitreã habent perspicuitatẽ ut cyprius. Nam qui sunt facie cærea abundantes triuialiter negliguntur. Omnis ambitus huius insulæ clauditur stadiorum tribus Milibus.

De insulis uulcaniis. Capitulũ. xi:

I N freto siculo ephistiæ insulæ. xxv. milia. passuũ ob italia absunt: Itali uulcanias uocant. Nã & ipse natura soli ignea per occulta cõmertia aut mutuantur ætnæ icendia aut subministrãt: hic dicta sedes deo igniũ. Numero septẽ sunt: Liparæ nomen dedit rex Liparus qui eã ante Aeolũ rexit. Alterã hierã uocauerunt. Ea pcipue uulcano sacrate est: & plurimũ colle eminẽtissimo nocte ardet. Strongile tertia Beoli domus uergit ad solis exortũ Ainie angulosa q̃

flammis liquidioribus differt a cæteris hoc efficit q̧ ex eius fumo potissimum incolæ præsentiscunt qui nam flatus in triduo sunt futuri. Quo factum ut Aeolus rex uentorum crederetur. Ceteras didymem erifussam phœniscusam euonymon quoniam similes sunt dictas habemus.

Europe sinus. Ca.xii.

t Ertius eruopæ sinus incipit a ceraunis montibus: desinit in hellespontum. In eo apud molossos ubi dodonii Iouis templum est. Tomarus mons: est circa radices nobilis centum fõtibus ut Theopompo placet. In epyro fõs est sacer frigidus ultra oẽs aquas & spectatæ diuersitatis. Nam in eum ardentem si immergas facem extinguit: si procul ac sine igne admoueas suapte ingenio inflammat: Dodone ut Maro dicit sacra. Delphi cephiso flumĩe: castalio fõte: parnasi iugis celebris. Acarnãia arachyntho eminet. Hanc ab ætholia pindus diuidit: qui acheloum parit cum primis græciæ amnibus p̃ditum uereri claritate. Nec mirum cũ inter calculos quibus ripæ eius micant inueniatur galactites qui scripulus ipse candidus si teratur reddit succum album ad lactis saporem. Fœminis nutrientibus illigatus fæcundat ubera: subnexus paruulis largiusculos haustus facit saliuarum. Intra hos receptus liquescit: cum soluitur tantum memorie bonum perimit. Quẽ post Nilum Achelous dat: nec alter alius propter oppidum patras Odessa locus nouem collium opacitate umbrosus: & radiis solis ferme inuius nec aliam ob causam memorabilis. In laconia spiraculum tenaron promontorium aduersum Africæ: ĩ quo phanum Metymæi arionis quem delphine eo aduectum imago testis est ærea ad effigiem casus & ueris operis expressa. præterea tempus signatum olympiade enim unde tricesima qua in certamine siculo idem Arion uictor scribitur id ipsum gestum probatur. Est & oppidum tenaron nobili uetustate præterea aliquot urbes: inter quas lectræ non obscure iampridem Lacedemoniorũ fœdo exitu amyclæ silentio suo quondam pessundatæ. Sparta insignis cum pollucis & Castoris templo. Tum etiam Otriadis illustris uiri titulis: thrapne Vnde primum cultus diane pitane quam Archesilaus stoicus inde ortus prudentiæ suæ merito in lucem extulit. Antia & cardamile ubi quondam fuere: Thyræ: nunc locus dicitur: In quo anno. xvii. Regni Romuli inter laconas & argiuos memorabile fuit bellum. Nam Taygeta mons & flu

men

men Eurotas notiora sunt q̃ ut stilo egeant Inacus Achaiæ amnus ar golicum secat tractum quem rex Inacus a se nominauit: qui exordium argiue nobilitati primus dedit. Epidauro decus est esculapii sacellum cui incunbantes ægritudinum remedia capessunt mõitis somniorum Pallanteum Archadiæ quod pallatio nostro per Euandrum arcada apbellationem dederit sat est admonere in qua montes cyllene & Lycatus menalus etiam diis alumnis inclaruerunt: inter quos nec herimãtus in obscuro est flumen erimantus erimanto monte demissus est: & Ladon ille Herculis pugne hic plane clarescunt. Varro perhibet fontẽ in archadia esse cuius interimat haustus. In eadem terrarum parte de auibus hoc solum est non indigium relatu comperimus: ꝙ cum aliis locis merula furua sit: circa cyllenem candidissima est. Nec lapidẽ spreuerimus quem Archadia mittit: cui Albesto nom̃ est ferri colore. Hic accensus semel extingui non potest. In megarensium sinum istmos exit ludis quinquennalibus & delubro neptuni inclytus. Quos ludos ea propter institutos ferunt ꝙ finibus quinque peloponessiore alluntur A septentrione ionio: ab occidente siculo: a brumali occidente egeo: a solstitiali oriẽte myrtoo. a meridie cretico. hoc spectaculum per Cypheselum tyramnum intermissum corinthii olympiade quadragesimanona solemnitati pristine reddiderunt. Cæterum peloponeson a Pelope regnata nomen inditio est. Ea ut platani folium recessibus: & prominentiis figurata diuortium facit inter Ionium & Egeum mare quattuor non amplius milibus desistens utrunque littus ex cursu tenui quem Istmos dicunt. ab angustiis: hinc Hellas incipit quam proprie ueram nolunt esse græciam quæ nunc Actica: atte prius dicta ibi athene cui urbi saxa schyronia propinqua sunt porrecta sex milibus passuum ob honorem ultoris Thesei: & memoriam nobilis pœne sic nominata. Ex istis rupibus ino se cum palemone filio in profunda ꝑcipitem iaculata auxit maris nuṁina Hæc atticos montes in partem tacebimus. est icarius. est Briseus. est Licabeius & egialus. Sed Hiemitio merito ac iure attribuitur principatus ꝙ apprime florulentus eximio mellis sapore & externos omnes & suos uicit. Calirhoen stupent fontem: nec ideo Cronefon fontem alterum nullius rei nnmerant Atheniensibus iudicii locus est ariopagus & Marathon campus iactus memorabilis opinione prœlii cruentissimi. Et multæ quidem insulæ quæ obiacent Atticæ continenti: Sed subrane ferme sunt: Salamis. Sunium. Chios. Choos: quæ ut Varro testis est:

subtilioris uestis amicula arte lanifice scientie primat' iornatum fœmi
narum dedit. Boetia thebis eminet Thebas condidit Amphion:nō q
lyra saxa duxerit:neq par est id ita gestum uideri:sed q affatus suauita
te homines rupium incolas.& incultis moribus rudes ad obsequi ciui
lis pellexerit disciplinam. Vrbs ista numinibus a pd' se ortis gloria.ut
phibent qui sacris carminibus herculem & libenum celebrant. Apud
thebas halicon lucus est. citheron saltus. amnis hismenus. fontes. Are
thusa edipodia:phamate dirce.sed ante alios Aganippe & Hippocre-
ne:Quos Cadmus litterarum primus repertor dum rimatur quæ nā
adiisset loca quoniam equestri exploratione deprehēdisset incensa est
licentia poetaꝝ ut pariter utrunq uulgarent. Scilicet q eorum alter
alitis equi unguicula sollicitatus foret alter potatus facundia animas
irrigaret. Et q aperta foret alitis equi ungula & q potini supitionem
facerent litterariam. Eubota insula lateꝝ obiectū efficit aulidis portū
qui siculis traditur graie cōiurationis memoria Boetii idem sunt qui
leges fuerunt:per quos defluens cefisos amnis se ī maria cōdit. In hac
continentia Opuntius sinus larissa oppidum Delphis amne quoq in
qua Amphiarai fanū & fidiace lignū dianæ Varro oppinatur. Duo in
boetia eē flumina natura licet se pari miraculo tamen non discrepāte
Quoꝝ alteꝝ si ouiliū pecus debibat pullū fieri coloris q induerit. Al
terius haustu quecūq uelleꝝ fusca sunt ī candidū uertī Addidit etiā ui
deri ibi puto tū pestilētē cuius liquorē q auserit bibat mortē. Perdices
sane cū ubiq libere sint ut aues uniuerse:ī boetia nō sunt nec cū uolāt
sui sunt iuris. Sed ī ipso aere quas transire nō audeāt metas:habēt In
de ultra notatos iā terminos nunq̄ exeūt:nec in atticū solū transmeāt
hoc boetiis propriū:nā quæ cōmunia sūt omnibus generatim post p
sequemur. Cōtinētur a pdicibus nidi munitiōe solerti & pualida. Spi
neis.n. fructibus ac Surculis receptus suos uestiuunt:ut aīalia q̄ eā infe-
stant arceāt' asperitate surculorū. Ouis stragulū puluis ē atq clanculo
reuertūt ne inditiū loci cōuersatio frequēs faciat. Plerꝝq fœmīne trā
suehunt ptus ut mares fallant:qui eos afligunt impatientibus sæpissi-
ssime adulantes. Dimicatur circa cōnubium:uictosq credunt fœmia
rum uice uenerem sustinere. Ipsas libido sic agitat:ut si uentus a mascu
lis flauerit fiāt pgnātes odore. Tunc siquis hominum ubi incubāt p
pinquabit egresse matres uenientibus sese sponte offerunt & simulata
debilitate uel pedū uel alarum quasi statim capi possint gressus fingūt
tardiores: hoc mendacio solicitant obuios: & eludunt quoad pro-
uecti

uecti lõgius a nidis auocẽtur. Hæc in pullis studiũ segnius ad cauẽdũ Cũ. n. uisos se p̃sentiscũt resupinati glebulas pedibus attolunt: quarũ obtentu tam callide p̃teguntur:: ut lateãt etiam dep̃hensi.

De thessalia & macedenoia & philippi ocl'o. Ca. xiii.

t Essalia eadẽ ẽ & hemonia quã Homerus Agros pelasgi cognominat. Vbi genitus est Helles: a quo Reges hellentes nominati huius a tergo. Pyeria ad Macedoniã protẽditur quæ deuicta sub Macedoniũ uenit iugũ. Multa ibi oppida: flumina multa De oppidis egregia sunt Pthia. Larissa. Thessalia & Thebe. De amnibus Peneus: q̃ p̃ter ossa olympũq; decurrens collibus dextra leuaque molliter curius nemorosis cũ conuallibus Thessalia tessua facit: quæ: & tepe dicunt: undiq; apertioribus Macedoniã & gnesiã in ther lucẽs ther meũ sinu conditur. Thessaliæ sunt pharsalici campi in qbus ciuilium itonuerunt p̃celle. Ac ne in mõtes notos eamus pindũ & Othrĩ celebrant: q laphittarũ originẽ p̃sequuntur. Ossa quos centaurorum fabulis inmorati iuuat pelion autem nuptiale conuiuium Thedidis atq; pelei itantũ noticiæ obtulit ut taceri de eo magis mirum sit. Nam olympum ab Homero nõ per audaciã celebratũ docẽt quæ in eo usitant' primum excellenti uertice tãtus attollitur ut tegmina eius cælum accolæ uocẽt. Ara est in cacumine Ioui dicata: cuius altaribus siqua de extis inferuntur non difflãtur uẽtosis spiritibus: nec pluuiis diluuntur sed uoluente altero ãno cuiusmodi relicta fuerint eiusmodi reperiunt' Et oĩbus tempestatibus a corruptellis aurarũ uindicatur qcquid ibi semel est de cõsecratum Littere i cinere scripte usq; ad alterã ãni cerimoniam p̃manẽt In regiõe magnesia othmona oppidũ situ ẽ. q d' cũ obsideret Philippus Alexandri macedonis magni pater dãnatus est oculo iactu sagitte quã iacerat Aster Oppidanus inscriptã suo nomine loca uulneris nomine quẽ petebat populũ istum callere arte sagitaria crete possumus: uel de philotetra qm̃ mœlibea in hoc pede computatur Sed ne trãseamus p̃sidiũ poetarum fons Libethrius: & ip̃e magnesie. ẽ

De Macedonia & olympo mõte & lapide peãte. Ca. xiii.

q Vi Edonii quõdã pp̃li queq; migdonia erat terra: aut pieriũ solũ uel hemathiũ nunc oẽ uniformi uocabulo Macedonia res est & partitiones quæ spetialiter ante a se iungebantur macedonionoĩ cõtribute facte sunt corpus unũ. Igit' Macedoniã p̃cingit Thratius limes: meridiana Thessaliæ. Epirote tenent a uesperal plaga dardani sunt & illyrii: qua Septẽtriõe tundit' peonia & a paphla

gonia protegitur. Attriballis mõtanis excessibus: Aquilonio frigori obiecta. Inter ipsã & Thratiã strimon amnis facit terminum qui ab he mi iugis irrigat. Verũ ut sileã aut Rhodopẽ Migdoniũ mõtẽ: aut Athõ classicus pficis nauigatũ. cõtinẽtiq; abscissũ mille qngentorũ passuũ lõgitudine Simus de auri uenis & argenti q̃ opime inagris Macedonum & plurime eruũtur. Oristidem populi dicã sunt: q ut Orestide dicerẽtur inde cœptum a Micenis pfugus matricida cum abcessus longius destinasset natum sibi in emathia paruulum de Hermiona quã in oẽs casus sociam abstruerat hic mãdauerat occulẽdũ. Adoleuit puer i spiritu Regii sanguinis nomen patris sui referens. Occupatoq; quicquid esset quod procedit in Macedonicum sinum & Adriaticum salũ terrã cui imperitauerat orestidem dixit. Admõet flegra ubi ante q̃ oppidũ fieret rumor est militiam mundi dimicatam cũ gigãtibus. Vt penitus persequamur quantis probationibus ibidem Imperii inditia diuinæ expeditionis in hoc seculo pseuerauit. Illic si quando ut accidit nibis torrẽtes excitãt: & aucta aquarũ pondera ruptis obicibus ualẽtius sei campos ruunt. Eluuione ossa etiam nunc fertur detegi quæ ad instar corporis sunt humani sed modo grandiora. quæ ob enormẽ magnitudinem monstrosi exercitus iactitant extitisse: idq; adiuuatur argumento saxorum immanium: quibus oppugnandum cælum crediderunt. Pergam ad residua quæ in Thessaliam & Hemoniam porriguntur. Sunt enim erectiora q̃ usquam proceritas montana attoli ualet. Nec ẽ in terris omnibus quod merito ad istas eminentias comparatur. quip pe quas solas diluuialis irruptio cum uniuersa obduceret humido situ in accessas reliquit. Durãt uestigia non languide fidei quibus apparet hos locos superstites undosæ tempestatis fuisse. Nam in latebrosis rupium cauaminibus quæ fluctuum confligiis tunc adesa sunt rediuiue Conchiliorum resederunt: & alia multa quæ affatim mari incito expuuntur: ita ut sint licet facie Mediteranea apparent tamen specie littorali. Nunc de incolis reddam Emathius qui primus in emathia accepit principatum seu quia idago originis eius euo disperiit: seu alta ita res ẽ genuinus terræ habetur. Post hunc macedoniis exortũ Emathie nomen perstitit Sed Macedo deucalionis: maternus nepos qui solus cum domus sue familia morti publice superfuerat uertit uocabulum Macedoniamque a se dixit Macedonem Caranus insequitur Dux pelopo nassiace multitudinis qui iuxta responsum datum a deo ubi caprarium pecus resedisse aduerterat urbem condidit: quam dixit.

Egeas

67

Egeas. In qua sepeliri reges mos erat: nec alter excellentum uirorum busti: apud Macedonas priscus dabatur locus. Succedit Carano perdica secunda & trigesima olympiade primus in Macedonia Rex nonatur Cui Alexander Amynthe filius dius habitus est. Nec immerito Ita enim affluenter successus eius ampliandis opibus proficiebant: ut ante omnes Appollini delphos. ioui elidem statuas aureas dono miserit. Voluptati aurium indulgentissime deditus sicut plurimos qui fidibus sciebant dum uixit in usum oblectament id onis tenuit liberalibus. Inter quos & pindarum Lyricum. Ab hoc archelaus regnum excepit prudens rei bellice: naualium etiam commentor prœliornm.
Is Archelaus intantum litterarum mire amator fuit ut Euripidi tragico consiliorum summam crederet. Cuius suprema non contentus ꝓsequi sumptum funeris: crinem tonsus est & merorem quem animo conceperat uultu publicauit Idem Archelaus phitias & olympiacas palmas quadrigis adeptus: græco potius animo quã regali gloriam illam pre se tulit: post Archelaum Macedonia res dissentione lactata in Amynthe regno stetit. Cui tres liberi: sed Alrxander patri succedit. Quo exempto perdice primo data copia rege potestatis adipiscende qui obiens hereditarium regnum fratri philippo reliquit. Quem captum oculo dextro apud Mothonam supradiximus: cuiusque debilitatis omen præcesserat. Nam cum nuptias ageret acciti tibicines carmen cyclopeum quasi de colludio concinuisse traduntur. Hic philppus magnum procreat Alexandrum: quamlibet olympias Alexandri mater nobiliorem ei patrem acquirere affectauerit: cum se coitu draconis grauidam affirmaret. Ita tantum ipse egit ut deo genitus crederetur peragrauit orbẽ rectoribus Aristole & Calistene usus subegit Asiam. Armeniam. Hiberiam. Albaniam. Capadociam: Siriam. Agyptum taurum caucasumque transgressus est: bactros domuit. Medis & persis imperauit: cepit indiam emensus omnia quæ liber & Hercules accesseant: fore supra hominem augustiore ceruice celsa letis oculis & illustribus malis ad gratiam rubescẽtibus reliqs corporis membris nõ sine maiestate quadã decorus Victor omniũ uino & ira uictus Sic ut morbo uinolẽtie apd' Babylonẽ humiliore q̃ uixerat fortuna: exẽptus est post quem fuerunt magis ad segetem Romane gloriæ q̃ heræditatem tanti noĩs ortos inuenimus. Macedonia lapidem gignit quem peãteu uocãt: hũc eundẽ & cõcipientibus & parĩetbus opitulari fama ꝓdiga ẽi Circa Tyresiæ sepulchꝝ plurimus inuenitur.

De Thracia & thracũ moribus & gruibus & harudinibus & Istmõ. Ca.xiiii.

n Vnc in Thracia locus ẽ pergere: & ad ualidissimas Europe gentes uela obuertere: quas qui sedulo exdersri uelint: non difficulter deprehendet Thracibus barbaris inesse comtẽptum uitæ & ex quadam naturalis sapientiæ disciplina. Concordant omnes ad interitum uoluntarium: dum nõnulli eorum putant obeũtium animas reuerti. Alii non extingui: sed beatas magis fieri. Apud plurimos luctuosa sunt puerperia. Deniq; recentem natum fletu parens excipit. Contra uersum læta sunt funera: adeo ut defunctos gaudio prosequantur. Vxorũ numero se uiri iactant: & honoris loco ducunt multiplex coniugium. Quæ fœmine tenaces sunt puditiæ defũctorum insiliunt coniugium rogos: & quod maxime insigne ducunt castitatis precipites in flammas euut Nupture non parentum arbitratu transeunt ad maritos: sed quæ præ cæteris specie ualẽt subtaxari uolunt & licentia taxationis admissa non moribus nubunt sed pmiis. Quas forme premit dedecus dotibus emunt quibus coniungantur. Vterq; sexus epulantes focos ambiunt. herbarum quas habent semine ignibus superiacto. Cuius nidore perculsi pro leticia habent imitari ebrietatem sensibus hebitatis. De ritu ista sufficiunt de locis & populis quæ sequuntur. Strymonem accolunt dextero latere. Dense late bessorum quoq; multa nomina adusq; Nestum amnem qui radices pangel circunfluit hebrum odrysarum solum fundit: qui fluuius excurrit inter priantas delongos thynnos chopilos aliosq; barbaros tãgit: & Cyconas. Deĩde henius sex milibus passuũ arduus: Cuius aduersa Mœsi Gete sarmate Scythe & plurime insidunt nationes. Ponticũ littus Sitonia gens obtinet quæ nato ibi Orpheo uate decus interiudicatur principes. Quem siue sacrorum siue cantum secreta in sperchio promontorio agitasse tradunt. Deinde stagnum Bistonium nec lõge regiomaronea: In qua Thyrida oppidum fuit equorum. Diomedis: stabulum: sed cessit euo solumq; turris uestigiũ adhuc durat: Inde non procul urbs abdera quam Diomedis soror & condidit & a se sic uocauit. Mox democriti domus physici ac si uerum dicetur ideo nobilior hanc abderam olympiade prima & tricesima senio collapsam Clazomenii ex Asia ad maiorem faciem restitutam oblitteratis quæ precesserant nomini suo uindicauerunt Locum dorison illustrem reddidit Xersis aduentus q ibi recensuit militis sui numerum. Polydori tumu

lum

lũ oñdit hemus in parte quã Aratores Scythæ celebrãt. Quõdã urbẽ Garamam cathiron uocant Barbari. Vnde a gruibus pigmeos ferunt pulsos. Manifestum sane ĩ Septentrionalem plagam hyeme grues fre quentissimas cõuolare. Nec piguerit meminisse quatenus expeditio- nes suas dirigant & sub quodam militiæ eunt signo & ne pergentibus ad destinata uis flatuum renitatur. harenas deuorant sublatisq; lapil- lulis ad moderatam grauitatem saburrãt. Tunc se tollunt in altissima ut de excelsiori specula metentur quas petant terras fidens meatu p- it cateruas. Volatus desidiam castigat uoceq; cogit agm̃: Ea ubi obrau cata est succedit alia pontum transiture angustias captant. Et quidem eas promptum est oculis deprehendere quæ inter tauricã sunt & pa- phlagoniam: idest inter carabim & methapontum. Cum trans medi um alueum aduentasse se sciunt scrupulorum sarcina pedes librant. Ita nautæ prodiderunt pluere sepæ ex illo casu. Lapillulis harenas nõ prius reuomunt q̃ securæ sedis suæ fuerint Concors. Cura omnium primo fatigatis adeo ut sique defecerit: congruãt uniuersæ: Lassatasq; sustollant usq; dum uires otio recuperentur. Nec in terra cura seguior excubias nocte diuidunt ut ex somnis sit decima queq;. Vigiles põdus cula digytulis amplectuntur: que si forte exciderint somnum coargu- ant. Quod canendum erit elãgore indicãt. Aetatem in illis prodit co- lor: ingrescunt senectute. Veniamus ad promontorium Cerascriseon byzantio oppido nobile antea ligos dictum: quod a dirachio abest se ptingentis undecim milibus passuum. Tantum. n. patet inter adriati- cum mare & ꝓpõtidẽ. In cenensi quoq; regione non longe a flauipoli Colonia bitie oppidum quondam Areate Regis nũc inuisũ & in acce ssũ hyrundinibus & deinceps alitibus aliis quanq̃ & thebas ꝙ illa mœ nia sæpius capta sunt aspernentur subire. Nam inter cæteras habere illas quoddam ꝓcium inde noscitur ꝙ lapsura non petũt culmina & aspernantur peritura quoquo modo tecta. Minime certe a diris aui- bus impetuntur: nec unq̃ preda sunt ut sacre cibos non sumunt residẽ- tes sed in aere capiant escas & hauriunt. Alter Istmos in Thracia est si milibus angustiis & pari latitudĩe arcti maris. Cuius littora urbes utrĩ q; secus obstentant propontidis ora insignit pacti emalanensum. Car- diaq; ꝙ in cordis facie sita sit. dicta cardia est. Omnis hellespõtus strin gitur in stadia septem: quibus ab europa asiaticam plagam undicat hic quoq; urbes due Abidos asiæ & Sestos europæ. Deinde contraria inter se promontoria mastusia chersossi ubi finitur auropæ sinus ter

tius sigeum Asiæ in quo tumulus est ut dicunt cynoseme dictus hecubę sepulchrum: & turris ꝓthesalii delubro data finibus thratiæ a septẽtrione hister ostenditur. ab oriente pontus ac propontis a meridie egeum mare.

De claro insula & mirabilibus quæ in creta sunt: & de caristo & delo & diluuio & conturnicibus.

INter Tenedũ & chiũ ẽ claros isula qua egeus sinus pandit ab dextra antandaq̃ nauigãtibus saxum est. hoc. n. uerius q̃ insula meruit cognominari id quoniam uisentibus procul capre simile creditur: quam græci egam nũcupãt: egeus ab eo sinus dictus est. A phalario corcyre ꝓmõtorio ad nauis effigiem: scopulus eminet in quã trãsfiguratã Vlixis nauẽ crediderũt. Cytherex q̃ a malea abẽ quinque milibus passuum ꝑphyriis añ nomen fuit.

De creta insula.

PRotinus est Cretã dicere q̃ absoluere ꝓnius in quõ mari iacet ita. n. circunflui illius nomia græci ꝑmiscuũt: ut dũ aliis alia iferunt pene oblimauerint uniuersã quantã possimus tñ idesignãda fide operã locabimus: ne quid hereat sub ancipiti inter ortum porrigitur & occasum tractu longissimo. Hinc græcia. inde cyrenis obiacentibus a septentriõe egeis & suis: idest creticis estibus uerberatur. Ab ustro libycis undis perfũditur: & egyptiis cõstipata cẽtũ urbibus: sicuti ꝑhibẽt qui prodigie lingua locuti sunt. sed magnis & ambitiosis oppidis. Quoq̃ principatus ẽ penes cortinã Cydoneam cõson. therãnas schyliosõn dosiades eã a crete nympha hesperidis filia. Anaximander a crete rege curetum Cretes sieriam prius dictam mox curetũ nomen nõnulli etiam a temperie cæli Macaronexõ appellatã ꝓdiderũt ꝑma mari ponit nauibus & sagittis prima litteris iura unxit. pyrrihico reꝑtore. Eq̃stres turmas ꝑma docuit lasciuas uertigines iplicare. Ex qua disciplina bellice rei usus cõualuit Studiũ musicũ inde cœptũ cũ Idei dactyli modulos ac crepitu tinnitu aeris deꝑhẽsos in uersificũ ordinẽ trãstulissẽt Albet iugis mõtiũ dictinei & Cadisti: q ita excãdescunt: ut eminus nauigãtes magis putẽt nubilia ꝑter cæteros Ida ẽ q añ solis ortũ solẽ uidet: Varro i ope qđ de littoralibus ẽ: etiã suis tꝑibus affirmat sepulchrũ Iouis ibi uisitatũ. Cretes Dianã rligiosissime uenerãt: Brito martẽ gẽtiliter nominãtes: q đ sermõe nostro sonat uirginẽ dulcẽ. Edẽ numinis ꝑter q̃ nudus uestigio nullus licito ingreditur: Ea edes ostẽtat manus Dedali Cortinã amnis leneus ꝑterfluit: quo Europa tauri dorso

so cortini ferũt uectitatam Hideni cortini & Cadmũ colunt: Europæ fratrem ita enim memorant. Videtur hic & occurrit: sed iam uespera to anguſtiori ſe facie uiſendum offerẽs Gnoſii mineruam ciuem deam numerant: primunq; apud ſe fruges ſatas affirmant audacter cum Atticis contendentes. Ager creticus ſilueſtrium caprarum copioſus ẽ ceruo eget. Lupos uulpes aliaq; quadrupedum noxia nuſquã educat Serpens nulla larga uitis: mira ſolis indulgẽtia arborarii ꝓuentus abũdãtes. Nam in huius tantũ ĩſulæ pte repululãt ceſæ cupreſſi. herba ibi eſt quæ alimos dicitur ea admorſa diurnam ſamem prohibet proinde & hæc cretica ẽ: Phalagio aranei genus eſt. Si uiſum queras: nulla uis corporis. Si poteſtatem ictuum hominem ueneno interficit. Lapis quoq; ideus dactilus dicit. inſulæ iſtius alũnos coloris ferrei humano polici ſimilis. Auẽ noctua Creta non habet: & ſi inuehatur: emoritur. Cariſtos aquas calentes habet quas elopias uocãt Et cariſtas aues q̃ flamas impune inuolant. Carbaſa etiam quæ inter ignes ualẽt: calthis eadem habita eſt apud priſcos: ut callidemus auctor eſt ere ibi primum repto Tytanas in ea antiqſſime regnaſſe oñdũt ritus religionũ. Briareo. n. rẽ diuinã cariſtii faciũt: ſicut egeoni calchidẽſes. Nã oĩs ferme: euboea tytanum fuit regnũ. Cycladas autumãt inde dictas: qa licet ſpatiis longioribus a delo ꝓiecte: in orbem tñ circa delũ ſite ſũt. Orbẽ Cyclõ grai ferũt. Chios homeri tumulo ceteras añcedit. Meminiſſe hoc loco par eſt poſt primũ diluuiũ Ogygii tpibus notatũ: cũ nouem & ãplius menſibus diẽ cõtinua nox inũbraſſet: Delon añ omnes terras radiis ſolis illumĩatã ſortitãq; ex eo nom̃ q ꝓma reddita foret uiſibus. Inter Ogygiũ ſane: & deucalionẽ medi ĩ euũ dcc. annis datur. Eadẽ ẽ & Orthygia q̃ clariſſima ẽ in cycladũ numero multificarie tradit. Nũc aſteria a cultu Apollinis: nũc a uenãtibus lagya uel Cinthopirpile etiã qm̃ tabula ibi & ignis inuenta ſunt. In hac primum uiſæ coturnices aues quas Orthygias greci uocãt. has eaſdem in latone tutela eſtimãt cõſtitutas: nec ſemp apparẽt: adueniendi habent tempora eſtate depulſa. Cũ maria tranãt ĩpetus differũt ex metu ſpacii lõgioris uires ſuas nutriũt tarditate. Vbi terrã pſentiſcunt coeunt cateruatim: deinde globate uehementius ꝓperat. quæ feſtinatio plerũq; exitiũ portat nauigãtibus. Accidit n. in noctibus & uela ĩſcidant: ut impulſis finibus alueos inuertant: auſtro nũq̃ exeũt. Nã metuũt uim flatus tumidioris. plurimũ ſe aquilonibus credũt: ut corpora pinguiuſcula atq; eo tarda facilius ꝓueat ſiccior & uehementior ſpiritus. Orthygontra dicitur quæ gregem du-

ditat:Eadem terræ proximantem accipiter speculatus rapit. Ac pro
pterea opa ē uniuersis ut sollicitent ducem generis externi per quam
frustrentur prima discrimina. Cibos grātissimos habēt semina uene
norum. Quam ob causām eas damnauere prudentium mensæ. Solū
hoc aial pter hominem morbum patitur comitialem.

De Euboea. Paro. Nixo. Icaro. Melo. Carphato. Rhodio. Lemno. Ce.xviii.

e Uboea tam modico estu diuidua est a boetie continentie:ut
debitandum sit an numerarii inter insulas debeat. Nam late
quam uocant terræ ponte iungitur:& per fabricam breuissi
me machinæ aditur pede ceneo promontorio uadit in septentrionē
duobus aliis ī meridiē extēdit. Quoq gerestos spectat Atticā Caphare
us prominet in hellespōtū Vbi post ilii excidiū argiuam classē uel mi
nerue:ita uel q certior prodit historia sydus arcturi grauibus affecit
casibus marmore paros nobilis ab delo oppido frequentissime prius
tamen minoia q̄ par os dicta. nam subacta a Minoe quoad in Creticis
mansit legibus Minoiam loquebantur:pter marmora dat & Sardam
lapidem q marmore quidem pstat inter gemmas uero uilissimus du
cit Naxon a delo duodeuiginti milia passuum separant:in qua Stron
gile oppidum. Sed naxos dyonisias q̄ naxos peius dicta:uel q hospita
libeco patri:uel q ferilitate uitiū uincat cæteras. Sunt præterea cycla
des plurimæ:sed in supradictis precipuum est quod memoriæ debeat
De Strophadibus est & icaros:quæ icario mari nomen dedit:hæc in
ter Samū & Iconum procurrentibus saxis in hospita ac nullis finibus
portuosa ob ihumana littora infamis ē. Vult ergo Varro icarum cer
te ibi naufraugio interisse:& de exitu hominis impositum nomen lo
co Nam in samo nihil nobilius quā pytagoras ciuis:qui mox offen
sus statu tyrannico relicta domo patria a Bruto consule qui reges ur
be exegit italiam aduectus est melos:quam Calimachus Mellanidā
dixit omnium isularum rotondissima & iuxta Eoliam Nam a carpu
tus ipsa est a qua carphatium sinum dicimus. Nunquā ita cælum nu
bilum est:ut in sole Rhodos nōn sit. Lemnii uulcanū colunt:ideo i Lē
no Metropolis Ephesia pterea oppidū myrrhina in cuius finibus mōs
athos in macedonam umbram iacit. Quod non frustra inter miracu
la notauerunt:cum Athos a Lemno sex & octoginta milibus passuum
separetur:est sāe athos sublimis adeo ut altior estimetur q̄ unde hym
bres cadunt:quæ opinio eo fidē concepit:q in aris quas in cacumie
sustinet

ſuſtinet nũc cineres eluũtur:nec quicquã ex ageribus ſuis perdunt.ſed in quo relicti fuerint tumolo permanẽtin ſummo oppidum Acroton fuit:In quo dimidio lõgior q̃ i aliis terris incolentiũ ætas progaba.t Ideo inde homines.Macrobios græci noſtri appellauerũt longeuos.

De quarto Europæ ſinu. Ca. xx.

De heleſponto.Propontide.Boſphoro & elephantis.

q Vartus Europæ ſinuſab Helleſpõto icipit:meotidis hoſtio terminat:atq; omiſ hæc latitudo quæ Europam Aſiamq; di uidit i ſeptẽ ſtadioꝝ anguſtias ſtringit. Hic eſt helleſpõtus.Hac Xerſes põte nauibuſ facto pmeauit.Tenuis deinde euripuſ porrigit ad Aſiæ urbẽ priapum quã magnus.Alexander potiũdi orbis amore tranſcen dit:& potitus eſt. Inde diffuſus equore patentiſſimo rurſus ſtringit in ꝑpõtidẽ.Mox i quingẽtos paſſus coartat Fit Boſphoruſ Traciuſ qua Darius copias traduxit:Hæc ꝑfũda delphineſ plurimoſ habẽt:i qui bus cauſæ miraculi multiformes Añ oĩa nihil uelocius hñt maria ſic ut pleꝝq; ſaliẽtes trãſuolẽt uela nauiũ.Quo coheãt cõiuges euagãtur: Catulos edũt.Decimus mẽſis matuꝝ facit ptũ.Lucinã eſtiuus dies ſol uit Vberibus fœtus alũt. Teneros in faucibus receptãt. Inualidioſ ali quãtiſper ꝑſequunt In triceſimũ annũ uiuũt quod exploratũ eſt in ex perimentũ caudis amputatis. Ora nõ quo cæteræ belua loco habẽt ſed ferma in uẽtribus cõtra naturã:aquantilum ſoli linguasmouent Aculeate ſũt ſpine dorſi eoꝝ cũ ira ſubiacet inhorreſcũt. Cũ animi cõ qeſcũt quibuſdã receptaculis operiunt. Spirare eos i aquis negant: & uirales auras nõ niſi i aere ſuperno recipere:ꝓ uoce gemitus ẽ ſimilis humano.Certũ habẽt uocabulũ quo acceptouocãtes ſequunt. nã pro prie ſymones nomiãtur. Voces hominũ aquilõis flatu celerius auriũt Cõtra auſtro ſpirãte auditus obſtruunt. Mulcent muſica:gaudẽt cãti bus tibiarum. Vbicũq; ſumphonia ẽ gregibus aduẽtãt. Diuo Auguſto pricipe in cãpania delphinẽ puer fragmẽtis panis primo illexit:& in tantũ cõſuetudo ualuit:ut alẽdũ ſe etiã manibus ipſius crederet. Mox cũ ꝑfluxiſſet puerilis audacia itra ſpatia eũ Lucrini lac⁹ uectitauit. Vñ effectũ ut a baiano littore equittatẽ puerũ puteolos uſq; pueheret.hoc p annos plurimos tam diu geſtum eſt:donec aſſiduo ſpectraculo deſi neret miraculũ eſſe quod gerebat. Sed ubi obiit puer ſub oculis publi cis deſiderio eius mœrore delphin interiit. Pigeret hoc aſſeuerare ni

Mecenatis & fabiani multorumq; pterea esset litteris comprehensũ. n africo mox littore apud Hipponem Diorrhitũ delphin ab Hipponiẽsibus pastus tractãdum & pbuit impositos quoque frequẽter gestauit: nec populi tantum manibus acta res est. Nam & pconsul affricæ flauianus ipse eum cõtingit unguentis etiam delibuit. Quia odoris nouitate obsopitus aliquãtisper p exanimi iactitatus est multisque mensibus desciuit a solita conuersatione Apud Iasum urbem Babyloniæ puerum delphinus adamauit. Quem dũ post assueta colludia recentẽ impatientius sequitur harenis inuectus & hæsit. Alexander magnus amorẽ illũ numinis fuisse interpretatus pfecit puerum neptuni sacerdotio iuxta eandem urbem ut heres sidonius auctor est: Aliũ puerum Hermiã nomine per maria similiter insidẽtẽ cũ undiosior fluctus necauisset delphin ad terrã reuexit: & uelut fateret reatũ penitentiã suam morte mulctauit nec reuerti uoluit amplius ĩ pfunda. Suppetũt & alia exempla ut Arionem transceamus: cuius exitũ annaliũ cõprobauit fides. Ad hec si qñ lasciuiũt noui fœtus a maioribus dat adultior gregi custos. Quo magistro elludere impetus in cursantiũ beluaꝶ adiscant quanquã ibi præter focas rara belua est plurimus tymus in põto: nec alibi pene fœtificãt. Nusq̃ enim citius adolescũt: silicet ob aquas dulciores. Illabuntur ueris tempore intrant dextro littore: leuo exeunt: hoc ĩde accidere credũt: qd dextris oculis acutius cernunt q̃ sinistris

De histro flumine, Fibro põtico & Gemma põtua Ca. xxi.

h Ister germanicis iugis oritur: effusus mõte q ĩ rauracos galliæ aspectat. Sexagita amnes ĩ se recipit, omnes ferme nauigabiles. Septem hostiis pontũ influit Quoꝶ pmum peuce. Secũdum naracustoma. Tertium calostoma. Quartũ pseudostoma. Nã Baryostoma ac deinde Spireostoma quintum uidelicet & sextũ lãguidiora sunt cæteris. Septimum uero pigrum ac palustri spetie non habet quod amni comparetur. Priora quattuor adeo magna sunt: ut p longitudinem quadraginta miliũ passuũ non misceantur equori dulcemque haustũ in corrupto detinẽt sapore. Per uniuersũ pontũ fiber plurimus: quẽ alio uocabulo dicunt castorẽ. Lintris similis est: animal morsu potentissimũ adeo: ut cũ hominẽ inuadit cõuentũ dentiũ non prius laxet q̃ cõcrepuise psẽserit ossa fracta. Testiculi eius appetũt in usũ medelaꝶ: iccirco cũ urgeri se ĩtelligit: ne captus psit ipse geminos

suos

suos deuorat. Mittit pontus & gemmas quas patria ponticas dici-
mus genere diuerso. Quippe alie auras Alie saguineas habent stillas
& hæ quidē iter sacras habenť. Nāq; ostentationi potius q̄ uisi diligū-
tur. Nō guttis asperse sūt: sed lōgis colo℞ ductibus liniūtur.

De hippani amne & exampeo fōte Ca. xxii.

a Mnis hippanus oritur iter auchetas Scythico℞ amniū pri
ceps. purus & haustu saluberrimus usque dum calipdū ter-
minis inferatur. Vbi fōs exampeus i famis est amara scaturi
gine. Qui exampeus liquido ad mixtus fluori amnē uitio suo uertit
adeo ut dissimilis sibi in maria condatur. Ita inter gentiū oppiniones
fama de Hippanie discordat: qui in principiis eum norunt: p̄dicant.
qui in fine experti sunt: non iniuria execreantur.

De Boristene amne & Scythis & naturæ
canum & Smaragdo lapide & cristallo. Ca. xxiii

a Pud neuros nascit Boristhene: flumī quo pisces egregii sapo
ris & q̄bus ossa nulla sūt nec aliud q̄ Cartilagines tenerrimæ
Ve℞. Neuti ut acepimus æstatis tēporibus i lupos trāsfigurāt. Deinde
exacto spatio qď huic sorti atributū ē i pristinā faciē ruertūť. Populis
istis deus Mars ē. p simulacris enses colūt hoies uictimas habēt ossibus
adolēt ignes foco℞. Gelonii ad hos p̄ximant. De hostiū cutibus & si-
bi indumēta faciūt: & equis suis tegmina Geloniis Agathyrsi coll mi-
tantur cerulo picti colore fucatis i ceruleū crinibus: nec hoc sine diffe
rentia nā q̄to q̄s altero p̄stat: tāto ꝓpēsiore nota tingit: ut sic iditiū hu
militatis minus pingi. Post Antropophagi q̄bus execrādi cibi sūt hu
mana uiscera. Quē morē ipie gētis adiacētiū terra℞ ꝑdit tristissima so
litudo. quos ob nefariū ritū finitime natiōes metu ꝓfuge reliquerūt:
& ea causa est ꝙ usque ad mare quod thybin uocāt p lōgitudinē eius
ore que estiuo orienti obiacet sine homine terra sit: & immēsa deserta
quo ad perueniat ad seres chalibes & Dace ī parte Asiathycæ scythiæ
crudelitate ab immanissimis nichil descrepāt. At albani i mora agen-
tes qui posteros se Iasonis credi uolūt albo crine nascūtur: canitiē ha-
bent auspiciū capillo℞ Ergo capitis color genti nomen dedit Glauca
oculis inest pupilla: ideo nocte plusquā dicernūt apud hos populos
nati canes feris omnibus obiciunť frangūt tauros: leones perimūt de-
tinēt q̄cq̄d obiectū est Quibus ex causis meruerūt etiā animalibus tra
di. Legimus petenti indiam Alexandro rege Albanie duos missos
Quorum alter sues sibi & ursos oblatos usque adeo spreuit: ut of-

fensus de generi ꝑda ignauo similis diu accubaret: quem p ignorantiã
uelut inertem Alexãder extingui impauit. Alter uero monitu eorum
qui donum ꝓsecuti erãt leonem missum necauit. Mox uiso elephãtõ
notabiliter exultans beluam primo fatigauit: Deinde cũ summo spe-
ctantiũ horrore terræ afflixit: hoc genus canum crescit ad formã am-
plissimam terrificis latratibus ultra leonum rugitus insonãs: hæc sũt
de canibus albanis: reliqua communia uniuersis: Dominos equaliter
canes omnes diligunt: sicut exemplis palam factum est. In epiro deni
que domini percussorẽ in cœtu agnitum latratu canis pdidit. Iasoli-
tio interfecto canis ipsius aspnatus cibum media obiit. Lysmachi re-
gis canis flammis se iniecit accenso domini rogo: & pariter igni absũ-
ptus est. Garamantũ regem ducenti canes ab exilio reduxerũt prœlia
ti aduersus resistentes. Colophonii & castabalenses canibus in bell p
ductis primas acies instruebant Appio Iunio: Publio Sicinio consuli
bus damnatũ dominum canis cum abigi non posset comitatus in car
cerem mox percussum ululutu prosecutus est. Cumq; ex miseratione
populi Romani potestas ei cibi fieret ad os defuncti escam tulit Vlti
mo deiectum in thyberim cadauer adnans sustentare conatus est. Ca-
nes soli nomina sua recognoscunt: itinerꝫ meminerunt· In di coitus tẽ
pore insaltibus canes feminas religant: ut cum his tygres coeãt. Qua-
rum ex primis conceptis ob nimiam feritatem inutiles partus iudicãt
Itidem secundos tertios educant. Egyptii canes a nilo nunquam nisi:
currentes lambitant, dum a corcodillis insidias cauent. Inter Antro-
pophagos in asiatica parte numerantur Essedones: qui & ipsi nefan-
di spolluuntur inter se cibis. Essedonum mos est parentum funera cã-
tibus prosequi: & proximorum corrogatis cetibus cadauera ipsa den
tibus laniare. pecudumq; carnibus mixta dapes facere: Capitum etiã
assa auro Incincta in poculorum tradere miniuerium. Scythotauri p
hostiis cedunt aduenas Homades pabula lequuntur. Georgii ineuro-
pa siti agros exercent Asiate peride in europa siti neque mirãtur alie-
na: neque sua diligunt· Satarche usu auri & argenti damnato in eternũ
se a publica auaritia abdicauerunt. Scytarum interius habitantium as
perior ritus est. Specus incolunt: pocula non ut Essedones: sed de ini-
micorum capitibus moliuntur. Amant prœlia interemptorum cruo
rem ex uulneribus ipsis bibunt. Numero cedium honor crescit: qua-
rum expartem esse apud eos prophanum est, haustu mutui sanguinis
fœdus sanciunt, non suo tantum more: sed medorum quoque usurpa

ta disciplina. Bello denique quod gestum est olympiade nona & quadragesima: anno post Illium captum sexcentesimo quarto inter Aduatem Lidum & Astiagem medii Regem hoc pacto firmata: sunt iura pacis. Colchorum urbem discoriadem amphitus & Circius: Aurige castoris & pollucis condiderunt: a quibus hemocorum gens exorta est. Vltra sauromatas in Asia sitos qui Mirridatis latebram prodiderunt & qui originem medis dederunt confines sunt thalii his nationibus quas ab oriente contingunt caspii maris fauces. Quæ fauces mirum immodum uacuantur himbribus crescunt estibus Hemocorum montes. Araxem monscorum phasindem gignunt. Sed Araxes breuibus interuallis ab Eufratis ortu caput tollit: ac deinde in Caspium fertur mare. Arimaspi circa gessolitron positi uniocula gens est. Vltra hos & ripheum iugum regio est: assiduis obsessa niuibus: quam pterophoron dicunt. Quippe casus cõtinuarum pruinarum quiddam ibi exprimit simile pennarum. Damnata pars mundi & a rerum natura in nubem eterne caliginis mersa: ipsis q; prorsus aquiloni cõceptaculis rigentissima. Sola terrarum non nouit uices temporum: nec de cælo aliud accipit q hyemẽ sempiternam. In asiatica scythica terre sunt locupletes inhabitabiles tamen: nam cum auro & gemmis affluant griphes tenent uniuersa alites ferocissime & ultra omnem rabiem seuientes. Quorum immanitatem obsistente aduenis accessus difficilis ac rarus est. Quippe uisos discerpunt uelut geniti ad plectendam auaritiæ temeritatem Arimaspicum his dimicant: ut intercipiant lapides: quorum non aspernabimur persequi qualitates. Smaragdis hic locus patria ẽ. quibus tertiam inter lapides dignitatem Theophrastus dedit. Nam licet sint & Egyptii & calcedonii & medici & laconici: pcipuus honor est scyticis. Nihil his iucundius: nihil utilius uident oculi. In primis uirent ultra aquaticum gramen: ultra amicas herbas. Deinde obtutus fatigatos coloris reficiunt leuitate. Nam uisus quos alterius gemmæ fulgor retũderit smaragdi recreant & exacuunt. Nec aliam ob causam placuit ut non sculperentur ne offensum decus imaginum lacunis corrumperentur. quamq̃ qui uersus est difficulter uulneretur. probantur hoc pacto si aspectus. transmutat Sed cum globosi sũt proxima sibi ĩficiunt ære repercusso: aut cum concaui sunt inspectantiũ facies æmulentur si neq; umbra neq; lucernis neq; soli mutantur. Optimos tamẽ sortiunt situs quibus planities resupina ẽ & extenta. Inueniunt ethesiis flatibus. Tunc enim detecto solo facillime internitent. Nam ethesiæ

uniocula ges

Griphes

Smaragdus

plurimum harenas mouent. Alii minus nobiles in cõmissuris saxoꝝ uel in metallis ærariis apparent: quos calcosmaragdos nuncupãt: Vitiosi eorum intrinsecus quasdam sordes habent uel plumbo uel capillamentis uel etiam sali similes. Lauantur austero mero: sed uiridi proficiunt oleo quãuis natura imbuant. Et cyaneus lapis a scythia est optimus si cerulio coruscabit: cuius gnari in marem & fœminam genus diuidunt. Fœminis nitor purus est. Marces punticulis ad gratiam iter lucentibus & auratilis puluisculus uariat. Istic est & christallus: quem licet pars maior europæ & particula asiæ subministret preciosissimũ tamen scythia edit. Multus ad pocula destinatur nam fert calorem ꝑcipue quamlibet nihil aliud q̃ frigidum pati possit. Sexangulus inuenit. Qui eligunt purissimum captant. ne quid ruffum neue nubilum: uel spumis obsitum arceat ꝑscuitatem. Tunc ne duricia iusto propensior obnoxium fragilitati magis facit. Putant glaciem coire & in cristallũ corporari sed frustra. Nam si ita foret nec alabanda asiæ nec cyprus: insula hanc materiã ꝓcrearent: quibus regionibus citatissimus calor est. Liuia Augusti ad pondus quingentum quinquaginta librarum inter capitolina dona christallum dedicauit.

De hyperboreis. Capi. xxiiii.

fabula

Fabula erat de hypboreis & rumor irritus si q̃ illinc ad nos usq̃ fluxerũt temere forent credita. Sed cũ ꝓbatissimi auctores & satis uero idonei sententias pares faciãt: nullus falsum reformidet quod de hyperboreis loquimur: Incolũt ꝓpe pterophoron quem ultra aquilonẽ accepimus iacere gẽs beatissima. Eã asiæ quidã magis q̃ europæ dederũt. Alii statuũt mediã iter utrũq̃ solẽ antipodũ occidentẽ & nostrũ renascentẽ. Quod aspernat ratio tã uasto mari duos orbes interfluẽte. Sũt igit in europa apud quos mũdi cardines eẽ credunt. & extremos sydeꝝ ambitus semestrẽ lucẽ aduersũ tantũ una die solẽ: quã q̃ existimãt q putãt nõ quotidie ibi solẽ ut nobis sed uernali æquinoctio exoriri antũnali occidere. Ita sex mẽsibus infinitũ diẽ: sex aliis cõtinuã eẽ noctẽ. De cælo magnã clæmentiã auræ spirãt: salubriter nihil noxii flatus habẽt. Domus sũt nemora uel luci. Indiem uictũ arbores subministrãt. Discordiã nesciũt. Aegritudine nõ inqetant. Ad inocentiã oĩbus æq̃le uotũ. Mortẽ accersũt: & uolũtario iteritu castigãt obeũdi tarditatẽ. Quos saties tenet uitæ epulati delibutiq̃ de rupe nota ꝓcipitem

cipitē casū ī mare ꝓfundū destināt. Hoc sepulturæ genus optimū arbitrant. Aiūt etiā solitos p uirgines ꝓbatissimas pmitias frugū Apollini delio missitare. Veꝝ hæ qm̄ pfidia hospitiū nō illibatæ reuenissēt deuotōis q̄ pegre psequebant pōtificum mox itra fines suos receperūt.

De arympheis tygridibus pantheris parthis: Ca. xxv.

Ltera ī asia gēs ē ad initiū orietis æstiui: ubi deficiūt ripheoꝝ montiū iuga hyp boreis similes: quos dicunt arympheos. Et ipsi arbustoꝝ frōdibus gaudēt. Baccas edūt iuxta uiros ac fœminas tedet criniū. Itaq; uterq; sexus comas tōdet. Amāt qetē nō amāt lædere sacri habent: attrectariq; eos etiā a ferocissimis natiōibus nefas ducit. Quicūq; piculū a suis metuit. si ad arimpheos trāsfugerit tutus ē uelut asylo tegat. Vltra hos cimerii & gēs amazonū porrecta ad caspiū mare: qd' dilapsū p asiaticæ plagæ terga scythicū irrūpit oceanū: sed magnis deide spatiis ītercedētibus hostia oxi fluminis hyrcani habēt. Gēs siluis aspa: copiosa imanibus feris: fetaq; tygridibus. Quod bestiaꝝ genus īsigne macolis notæ: & pnicitas memorabile rediderūt fuluo nitēt: hoc fuluū nigrātibus segmētis niter undatū uarietate appme decet pedū motus nescio uelocitas an p uicacia magis adiuuet. Nihil tā longū ē: qd' nō breui penetrēt: nihil adeo ātecedit qd' nō illico assequant. Ac maxie potētia eaꝝ ꝓbat cū maternis curis incitant: cū catuloꝝ īsistunt raptoribus Succedant sibi eqtes licet: & astu q̄ta libet fuga amoliri pdā uelit nisi ī psidio maria fuerit frustra ē ausū omne. Nōtant frequētissime si qn̄ latrones suos asportaris catulis renauigātes uident ī littore. Irritata rabie sedare pcipites uelut ꝓpriā tarditatē uolūtaria castigātes ruina quāq̄ de fœtu uniuerso uix unus queat subtrahi pantheræ quoq; numerosæ sūt ī hyrcania minutis orbiculis sup pictæ ita ut oculatis ex fuluo circulis uel cerulea uel alba distinguatur tergi supellex. Tradūt odore eaꝝ & ī contēplatiōe armēta mire affici atq; ubi eas psentiscāt propato cōueniri: nec terreri nisi sola oris toruitate. Quā ob causam pātheræ absconditis capitibus quæ corporis reliqua sunt spectanda præbent. ut pecuarios greges stupidos in obtutu populentur secura uastatione. Sed hyrcani ut hominibus intentatum nihil: est frequentins eas ueneno q̄ ferro necant ē Aconito carnes illinunt: atque ita per compita spargūt semitaꝝ. Quas ubi esæ sunt fauces eaꝝ lagina obsident. Ideo gramini nomen pardalicem de

derunt. Sed pãthere aduersus hoc uirus excrementa humana deuo-rant: & suo pre ingenio pestẽ resistunt. Lenta illis uiuacitas: adeo ut eiectis interraneis mortẽ diu differant. In his siluestribus & pardi sunt secundum a pãtheris genus noti satis nec latius exequendi. Quorum adulterinis coitibus degenerantur partus leænarum & leones quidem procreantur: sed ignobiles.

Vnde maria mediterrana oriantur

q Voniam i ponticis rebus sumus non erit omittendum unde mediteranea maria caput tollãt. Existimãt enĩ quidã simus istos a gaditano freto nasci. Nec aliam esse originem q̃ inundationem æstuãtis oceani: Cuius spiritu per uagante apud aliquot mediterranea littora, sucut ĩ italiæ p̃te fieri accessus uel recessus. Qui cõtrarium sentiũt omnẽ illũ fluorem aiũt a põticis faucibus inũdare idq; fulciũt argumẽto nõ inani: q̄ æstus e põto p̄fluus nũquã reciprocetur

De insulis scythicis & oceano septẽtrionali & spatiis iter scythas & idos formis hominũ ceruis tragelaphys.

i Nsula apollonitaꝝ. lxxx. mili passuũ abest abosphoro thratio citra histrũ sita. Ex qua. M. Luculus Apolinẽ nobis capitolinũ extulit. Ante boristenẽ Achillis insula est cũ æde sacra: quã ædẽ nulla ĩgredit᷑ ales: & quæ forte aduolauerit rapti fuga p̄perat Oceanum septẽtrionalẽ ex ea parte qua a p̄panisso amne scythiace alluit᷑ Hecateus amalchiũ appellatiquod gẽtis illius lingua significat cõgelatũ mare. Philemõ a cimbris ad p̄montoriũ rubeas mourĩ marusã dicit uocari: hoc est mare mortuũ. Vltra rubeas quicquid est corniũ nominat mare. Mare aũt caspiũ ex altero põti latere ultra massagetas appalleos scythas eẽ in asiatica plaga dulce haustu sicut. Alexãdro magno p̄batũ est. Moxque Põpeio magno q bello mitridatico sicut cõmilito eius Varro tradit ipis haustibus periclitari fidẽ uoluit Id euenire p̄dũt enumero fluminũ quoꝝ tãta copia ibi cõfluit ut naturã maris uertãt. Nõ omiseri q̄ p idẽ tempus eidẽ magno licuit ex india diebus octo a bactris usq; dalerio flumẽ qđ influit oxũ amnẽ p̄uenire. Deinde mare caspiũ: Inde p caspiũ ad cyri amnis penetrare fluẽtũ: qhiberiæ & armenie fines iterluit. Itaque a cyro diebus nõ amplius q̄nque itinere tereno subuectis nauibus ad alueũ fasidis pertendit per cuius excursus in pontum usque uenientes indiam liquido probatum est inuehi posse

posse. Aucto est Xenorphon Lampsacenus a littóre scytharꝫ insulam albaciam petentibus triduo nanigari eius magnitudinem immensam & pene similē continenti. Nec lōge ócenas separari: quas qui habitant uiuunt ouis auium marinarum & auenis uulgo nascentibus. Perinde alias prope constitutas æque insulas quarum hippopodas indigenæ humana usq; ad uestigium forma in equinos pedes desinunt. Esse insulas & phanesiórum gentē quoꝫ aures in effusā adeo magnitudinē dilatent: ut reliqua uiscerum illis cōntegant. Nec adminiculum aliud sit q̄ ut membra membranis aurium uestiant. Anteq̄ digrediamur ab scythia religio est non præterire quæ nā peculiares ibi sint feræ scythicæ. Cerui plurimi in hac terra. Igitur ceruos persequemur: Mares generis huiusce cū statutū tempus uenerē incitauit sæuiunt rabie libidinis efferati. Fœminæ licet prius conserātur: non cōcipiunt ante arcturi sydus Nec qualibet partus suos educant teneros studiose occullunt: & abscōditos inter profunda fruticum uel hærbarum pedum uerbere castigāt ad latēdum. Cū maturuerūt ad fugā robur: exercitio docent cursus: & assuescunt salire per abrupta. Acceptis canū latratibus secundū uētos uias dirigunt ut odor cum ipsis recedat. Mirant sibilum fistularum: rectis auribus acutissime audiunt. summissis nihil. Stupent umnia: propterea facilius obuius se præbent sagittantibus. Si maria tranant: non aspectu petunt littora sed olfatu. Infirmos ponunt in ultimo: & lassoꝝ capita clunibus per uices sustinēt. E cornibus quod dextrū fuerit efficacius est ad medelā. Si fugar angues gestias: utꝫ uelis uras. Quæ ustrina præterea nidore uitium aperit ac detegit: si cui inest morbus comitialis. pro ætate ramulos augēt. Id incremētum in sex annos perseuerat. Deinceps numerosiora non possūt fieri cornua: possunt crassiora. Quæ quidē castratis nunq̄ crescunt: nec tamē decidunt. Dentes indicant senectutē: cum aut pauci inueniunt aut nulli. serpētes hauriunt & spiritu narium extrahunt de latebris cauernarum. Diptamum ipsi prodiderūt. dū eo pasti excutiūt accepta tæla. Hærbam quoque quā: cinarem uocāt contra noxia edunt gramina. Aduersus uenena mirificum est hinnuli corculum occisi in matris suæ utero. Patuit eos nunquā febrescere. Quam ob causā cōfecta ex medullis eoꝝ ungēta sedāt calores hominū lāguentiū Legimus plurimos matutinis diebus ceruinam carnem degustare solitos sine febribus lōgæuos fuisse. qd' demū ꝓderit si uno uulnere fuerit īterēpti. Ad dignoscēdā uiuacitatē Alexāder magnus torq̄s plurimis ceruis īnexuit. Qui post annū cētesimum

q̄ uenena

capti, necdum senii iditium præferebant. Eadem pene specie sũt quos tragelaphos dicunt. Sed nõ alibi q̃ circa fasidem apparent tantumq̃ꝫ illi uillosos habent armos & menta promissis hirta barbis

De germania & eius fõtibus de uris & alce & succino & ceraunio albo. Ca. xxviii.

m f Ons succinus ipse ingens nec ripheis minor collibus initium germaniæ facit. Hunc ingynones tenentia quibus p̃mis post scythas nomen germanicum cõsurgit. Diues uirorũ terra frequens populis numerosis & immanibus. Extenditur inter hyrcinium saltum & rupes sarmatarum. Vbi incipit danubio: ubi desinit rheno perfunditur. De internis eius partibus alba guthalus insula amnes altissimi præcipitant in oceanum. Saltus hyrcineus amnes gignit. quarum pennæ per obscurum emicant & interlucent: q̃uis obtenta nox denset tenebras. Vnde homines loci illius pleꝝq̃ꝫ nocturnos excursus sic destinant ut illis utãtur ad præsidium itineris dirigendi præiactisq̃ꝫ per opaca callium pennis rationem uiæ moderantur inditio plumarum refulgentiũ: In hoc tractu sane & in omni septentrionis plaga uisontes frequẽtissimi: qui boues feris similes setosi colla: iubis horridi: Vltra tauros pernicitate uigentes: capti assuescere manu nequeũt. Sũt & uri: quos imperitũ uulgus uocat bubalos. cum bubali pene ad ceruinam facie in africa procreantur. Istis porro quos uros dicimus taurina cornua in tantũ modum protenduntur ut dempta ob isignem capacitatem inter regias mensas potuum gerula fiant. Est & alces mulis comparanda: adeo propenso labro superiore ut nisi recedens ĩ posteriora uestigia pasci non queas. Gangauia insula e regione germaniæ mittit animal quale alces. sed cuius suffragines ut elephantis flecti nequeunt: propterea non cubat cum dormiendum est. Tamen somno lentam arbor sustinet quæ prope casura secatur. Vt fera dum assuetis fulcimentis innititur faciat ruinam. Ita capitur. Alioquin difficile est ea in manu capi. Nam in illo rigore poplitum icomprehensibili fuga pollet. De germanicis insulis Gangauia maxima est. Sed nihil in ea magnum præter ipsam. Nam Glesaria dat christallum. Dat & succinum. Quia succinum Germani gentiliter uocant glesum. Qualitas materiæ istius summatim antea. Germanico autẽ Cæsare omnes germaniæ oras scrutante comperta arbor est pineni generis: Cuius mediale autumni tempore succino lachrymat: Succum esse arboris de significatione nominis capessas pinũ uero unde sit genitũ si uslleris ipsius: succi

succi odor indicabit preciumopere est ire longius ne padaneæ: siluæ credātur lapidē fleuisse hāc speciē in illyricū barbari intulerunt. Quæ cū per pānonica cōmertia usu ad transpadanos homines foret delata. Quod ibi primū nostri uiderant. Ibi etiam natam putauerunt. Munere Neronis principis apparatus omnis absq; succino inornatus ē: nec difficulter cum per idem tempus tredecim milia librarum rex germaniæ dono ei miserit. Rude primum nascitur & corticosum: deinde in coctum adipe lactentis suis expolitur ad quem uidemus nitorē pro facie habet nomen amelleū dicit & falernū utrumq; de similitudine aut uini aut utiq; mellis. In aperto est q rapiat folia: q trahat paleas: q uero medeatur multis uitalium incōmodis medentiū docuit disciplina. Et india habet succinū: sed germania plurimū optimūq; quoniā ad insulā glesariā repitur: ut iā superius dictū. nā in germaniæ cōtinentibus gallica reperit: quā gēmā arabicis anteponūt. Vincit. n. gratia Arabes quidē dicūt eā nō alibi reperiri q̄ in nidis auium quā melancoriesuocant. Quod nullus recipit: cum apud germaniæ populos quāuis rara in saxis tantū appareat. Honore & precio ad smaragdos uiret pallidū nihil iucundus aurum decet. Cerauniorum porro genera diuersa sunt Germanicum candidū est splendet tamē cerulo: & si sub diuo habeas fulgorem rapit syderum. Ca. xxix

De gallis malia & oleō medico.

g Alliæ inter rhenū & pireneū. Itē iter oceanū & mōtes gebennam ac liren porrigunt foelices ꝑpinguibus glebis ac cōmodæ ꝓuētibus fructuariis plæreq; cōsitæ uitibus & arbustis: Oia ad usū animātiū fœtu beatissima. Rigue aquis fluminum & fōtium. Sed fontaneis interdū sacris ac uaporātibus. Infamātur ueneni ꝑiculo r. tui icolaꝝ q uti aiūt ueri eni periculū nō ad me recipio detestabili sacroꝝ ritu nō ad hōnorē sed potius ad iiuriā religiōis humanis litāt hostiis. Ex isto sinu quoquo orbe uelis exeas ī hispaneas & ī italiam terra mariq;: ī africam mari tātū. Si thracia sit petēda excipit ager creticus optimus fūgibus &: ferax: brigantino lacu nobilis. Inde noricus frigidus & partius fructuosus qua subducit a iugis alpiū admodū lætus. Da hic pānonia uiro forti & solo plano læta atq; uber. Drauo sauo iclitis amnibus circūflua mox mesiæ quas maiores nostri iure. Cereris horreū nominabāt. In quaꝝ pte quæ pontica est apparet hærba: quacū ificit oleū quod uocant medicū. Hoc ad incendiū excitatū si obruere aq̄ gestias ardet magis nec alio sopit q̄ iactu pulueris.

De britaniá & insulis gallici oceani.

Cap xxx.

f Inis erat orbis ora gallici littoris nisi britania insula qua libet amplitudine nomen pene orbis alterius mereretur. Octingẽtis enim & amplius milibus passuum longa porrigitur ita : ut eam in calidonicum usque angulum metiamur. In quo recessu. Vlixem calidoniæ appusum manifestat ara græcis litteris scripta uotum multis insulis nec ignobilibus circundatur. Quarum hibernia ei proximat magnitudine in humana est ritu incolarum aspero. Alias ita pabulosa ut pecuaria ibi nisi interdum æstate a pastibus arceantur in periculum agat sacies. Illic nullus anguis: Auis rara: Gens inhospita & bellicosa: Sanguinem iteremptorem hausto prius uictores uultus suos obliniunt: Fas atque nefas eodem animo ducunt. Puerpera si quãdo marem edidit primos cibos gladio imponit mariti inq; so paruuli summo mucrone auspicium alimentorum leuiter infert: & gentilibus uotis optat non aliter qui in bello & inter arma mortem oppetat. Qui student cultu: dentibus marinantium beluarum insigniunt ensium capulos. Candicãt enim ad eburneam claritatem. Nam præcipua uiris gloria est in tæla. Apis nusquam aduectũ inde puluerẽ seu lapillos si quis sparserit inter aluearia examina fauos deserũt. Mare quod inter hác & britaniá interluit undosũ iquietẽq; toto in anno. Nõ nisi æstiuis pauculis diebus est nauigabile. Nauigant aũt uimineis alueis: quos circũdant ambitione tergo bubulo. Quantocunq; tẽpore cursus tenebit nauiganter esois abstinent. freti latitudinẽ in centũ uiginti milia passũũ diffundi. Qui fidem ad ue rationati sũt æstimarunt. Sylluraã quoq; insulá ab ora quá gẽs britanea dum nunc tenẽt turbidũ fretum distinguit. Cuius homines etiá nũc custodiunt morem uetustum nũdinas ac nũmum refutant: Dant res & accipiunt. Mutationibus necessaria potius q̃ preciis parant. Deos percolunt Scientiá futuro pariter uiri ac fœminæ ostentãt. Attanatis isula alluit freto gallico a britaniæ cõtinente æstuario tenui separata frumentariis campis fœlix & gleba uberi. Nec tantum sibi soli: uerum & alis salubris locis. Nam cum ipsa nullo serpatur angue asportata inde terra quoquo gentium iuecta sit angues necat. Multæ & aliæ circum britaniá isulæ: e quibus thile ulma. In qua æstiuo solstitio sole de cancri sydere faciente trásitum nox pene nulla. Brumali solstitio perinde nullus dies. Vltra thilem accepimus pigrũ esse & concretum mare. Nullus ut ortus iũctus sit occasui.

A cali

Acalidonie ꝓmontorio thilen petētibus bidui nauigatio ē. Inde excipiũt ebrides ĩsulæ quinq; numero: quaꝝ ĩcolæ nesciũt fruges, piscibus tantũ & lacte uiuũt. Rex unus ē uniuersis. Nã quotquot sũt oēs angusta ĩterluuie diuidunt. Rex nihil suũ hẽt: oĩa uniuersoꝝ. Ad æqtatẽ certis legibus stringit. Ac ne auaritia diuertat a uero discit pauptate iustitiã: utpote cui nihil sit rei familiaris. Veꝝ alit e publico. Nulla illi dat fœmina ppria: sed p uicissitudies in quãcunq; cõmotus sit usurariã sũmit. Vñ ei nec uotũ nec spes cõcedit liberoꝝ: Secundã a cõtinẽti statio nem euntibus orcades pbent. Sed orcade ab ebudibus porro sũt septẽ dieꝝ totidẽq; noctiũ cursu. Numero tres uacãt homĩe nõ habẽt siluas tantũ uinceis hærbis in horrescũt. Cætera eaꝝ nudæharenæ & rupes tenẽt. Ab arcadibus thilen usq; quĩq; dieꝝ ac noctiũ nauigatio ē. Sed thile larga & diutina: pynoma copiosa ē. Qui illic habitãt pncipio ueris ĩter pecudes pabulis uiuũt deĩde lacte ĩ hyeme cõspergũt arborum fructus. Vtunt fœminis uulgo. Certũ matrimonium nullis. Circuitus britaniæ qdrigies octies septuagita quĩq; milia passuũ sũt. In quo spatio magna ibi & multa flumina sũt: Fõtes calidi: opiparo exculpti apparatus ad usus mortaliũ. Quibus fontibus psul ē Mineruæ numẽ In cuius ædeppetui ignes nũquã cassescũt in fauillas: sed ubi ignis tabuit uertit in globos saxeos. Præterea ut taceã metalloꝝ largã uariãq; copiã qbus britaniæ solũ undiq; geneꝝ pollet uenis locupletibus. Gagates hic plurimus optimusq; lapis. Si decorẽ reqras nigro gẽmens. Si qlitatẽ: nullius fere põderis. Si naturã: aqua ardet. oleo restinguit. Si potestatẽ: attritu calefactus applicita detinet æque ut succinũ. Regionẽ partim tenẽt barbari: qbus p artifices plagaꝝ figuras iã inde a pueris uariæ animaliũ effugies icorporant: inscriptisq; uisceribus hoĩs incremẽto figmẽtis notæ crescũt. Neq; quicquã magnæ patiẽtiæ loco nationes fere ducũt: q̃ ut p memores cicatrices plurimũ fuci artus bibant.

De hispania gaditano freto mediterraneo mari & oceano — Capi. xxxi.

r Euersus ad continentẽ res hispaniẽses uocant. Terraꝝ plaga cõparãda: optimis nullis posthabẽda frugum copia siue soli ubere: siue uineaꝝ prouentus respicere siue arborarios uelis. Oĩum materia affluit q̃cunq; aut pcio cara ẽ: aut usu necessaria. Argentũ uel auꝝ si reqras hẽt. Ferraris nunquã deficit. nec cedituibus: uincit oleas: diuidua ẽ puintiis tribus. Secũdo punico bello nostra facta: & nil in ea ociosũ. nihil sterile. Quicqd cuiuscũq; modi negat messem: ui

get pabulis etiã q̃ arida sunt ac sterilia. Rudentũ materiẽ nauticis sub ministrant. Nõ coquũt ibi sales sed effodiũt. Depurgãt i miniũ i telas pulueris fugãt uellera ut ad roborẽ merũ deputẽt Cocci uenenũ. In lusitania ꝓmontoriũ est qđ artabrũ alii: alii olisiponense dicũt. Hoc cælum terras & maria distinguit Hispaniæ latus finit cælũ & maria hoc mõ diuidit q̃ a circuitu eius icipiunt oceanus gallicus & fõs septẽtrionalis oceão atlãticõ & occasu terminatis. Ibi oppidũ olisipone ab ulyxe cõditum. Ibi tagus flumen. Tagũ ob harenas auriferas cæteris amnibus ꝑtulerunt. In ꝓximis olisponis æque lasciuiunt mira fœcũditatẽ Nã spirante faponio uento concipiunt: & sitientes uiro aurarũ spiritu maritant. Hiberus amnis toti hispaniæ nomen dedit. Betis prouintiæ uterq; nobilis. Carthaginẽ apđ hiberos q̃ mox colonia facta ẽ pœni cõdiderunt. Taraconẽ Scipiones: ideo ẽ caput ꝓuintiæ tarraconensis Lusitanũ littus pollet gemma ceraunio plurimũ: qđ etiã idicis ꝓferũt Huius ceraunii color est Epiropo q̃litas igni ꝓbatur Quẽ si sine detrimento sui pferat aduersus uim fulsgurũ credit opitulari. Garsiterides insulæ pectant aduersũ celtiberiæ latus: plumbi fertiles. Et tres fortunatæ: e q̃bus solũ uocabulũ signãdum fuit. Ebusus e balearibus quæ a diano abest septingenta stadia serpentẽ nõ habet: utpote cuius terra serpentẽs fuget. Colubraria quæ sucronem uersus est fœta est auguibus bocchoris regnum baleares fuerũt usq; ad euersionẽ phrygũ cuniculis animalibus quondã copiosæ. In capite beticæ ubi extremus est noti orbis terminus insula a continenti septingentis pedibus separat Quam tyrii a rubro profecti mari erytheam: pœni lingua sua gadir septem nominauerunt. In hac Gerionẽ æuum agitauisse plurimis monumentis probat. Tamen si quidam putent. Herculem boues ex alia insula adduxisse q̃ lusitaniã contuet. Sed gaditanũ fretũ a gadibus dictum: atlãticus æstus i nostrũ mare discudio orbis immittit Nã oceanus quẽ græci sic nominãt a celeritate ab occasu solis irrumpens leuo latere europã radit. Africã dextro. Scissisq; calpe & ab inna montibus quos dicũt colũnas Herculis iter mauros fundit & hispaniã. Ac freto isti cuius xv. milia passuũ efficit longitudo: latitudo uix septẽ. Quodã hostio aperit limẽ interni æquoris mixtus miditerraneis finibus quos ad usq; orientẽ ꝓpellit horũ q̃ hispanias profũdit hipericus fert & balearicns: qui narbonẽsẽ ꝓuintiã gallicus: Mox ligusticus: ab eo ad siciliam thuscus: quẽ græci ioniũ uel tyrrhenũ. itali inferũ uocãt. A sicilia cretã usq; siculus: Inde creticus q̃ i pãphiliã & ægyptiũ protẽdit mare.

Quæ

Quæ aquarum moles torto in septentrionem prius latere anfractibus magnis iuxta græcias & illyricum per hellespontū in augustias stringitur ꝑpontidis q̄ ꝑpōtidis europā asiāq3 discriminans ad meotidem ꝑuenit. Causas nominū non uniformis dedit ratio. Asiaticum & phœnicum a prouintiis dictū ab isulis carpatiū ægeū icareum balearicum cyprium A gentibus ausonium: dalmaticū: ligusticum: thuscū. Ab oppidis adriaticum: argolicum: corinthium: cyrium. A casibus hominū misticū uel hellesponticū. A memoria regis ionium. A bouis transitu: uel langustis etiā meatibus boū puis bosphorus. A moribus accolarum euxinus axinus antea appellatus. Ab ordine fluenti ꝑpōtis. Aegyptiū pelagus asiæ dat. gallicū europæ: africū libyæ: his ut quæq3 proxia sūt uenerūt ī ptes partiū: hæc i gremiis terrarum. Oras aūt extimas oceanus amplectit. q a littoribus suis arabicus psicus idicus eous syricus hyrcanus caspius scythicus germanicus gallicus atlāticus libycus ægyptius dr̄. Cuius accessus incremēta circa littora indiæ uehemētissime ꝑruūt: maximosq3 ibi exitus faciunt. Siue ꝙ sulpēsus altius substolat ui caloris: seu ꝙ ī ea parte orbis & fontiū & fluminū copia sit effusior. Dubitatur etiā nunc qbus ex causis itumescat oceanus. uel quatenus cū superfluus sibi fuerit: rursus in se residat. Nec ī obscuro est plura ꝑ ingeniis differentiū potius q̄ pro ueritatis fide expressa. Sed omissa ancipiti cōcurrentium questione has opiniones probatissimas iuenimus: Phisci autumāt mundū animal eē eumq3 ex uariis elementorum corporibus cōglobatum: moueri spiritu: regi mente. Quæ utraq3 diffusa per membra omnia æternæ molis uigorem exerceant. Sicut ergo ī corporibus nostris commertia sunt specialia: ita in profundis oceani nares quasdam mundi constituta per quas emissi anhelitus uel reducti modo inflent maria modo reuocent. At hi qui syderum sequuntur disciplinā contendunt meatus istos commoueri lunæ cursibus adeo ut sic uicissitudines inter manes aquarum & plenitudīe respiciant ad auctus eius uel defectiones. Neque eodem semper tempore sed prout illa aut mergatur aut surgat uariant se alternantes recursus.

De libya & hortis hesperidum & achante monte. Ca. xxxii.

d E hispania excursus in libyam. Nam bellone ꝑgressus quod beticæ oppidum est. Vltra interiacens fretum tria & triginta milia passuum tangit. Excipit mauritaniam: quæ nunc

colonia: & cuius pmus auctor Antheus fuit. Porro qa in illo ambitu ægyptiũ finit pelagus & lybicũ incipit: placuit ut africã libyam dicere mus: Quidã tñ libyam a libye Epaphi filia: africã ab Afro libys Herculis filio potius dictã receperunt. Lx quoq; colonia in eodem tractu cõstituta est ubi Anthei regia q implicandis explicandisq; nexibus humi melius sciẽs uelut genitus matre terra ibidẽ ab Hercule extinctus ẽ. De hortis hesperidum: & puigili dracone ne famæ licentia uulneret fides ratio hæc est sinuoso meatu æstuariũ e mari fert adeo flexuosis lateribus tortuosũ ut uisentibus procul lapsus angueos facta uertigine mẽtiatur. Itaque qđ ortos appellauere circundat. Vñ pomoꝝ custodem interpꝛtantes struxerũt iter ad mendaciũ fabulãdi. Sed hæc insula insinuata sinibus aluei recurrentis in quibusdã æquoris spiris pter arbores oleastri similes & aram sacram Herculi aliud nihil præfert quod ppaget uetustatis memoriã Veꝝ ultra frutices aureos & metalla frondentia illud magis miꝝ q; solum inferiore loco licet libra depressius nunquam accessus freti superlabit. Sed obstaculo naturalia repaguli in ipsis marginibus hæret unda: & intimis orarum superciliis sponte fluctus i gyrum resistunt. Ita spectando loci igenio nimirum planities manet sicca: q̃uis prona supueniant æquora. Oppidum imminet sale flumini ab hoc p rutulorum gentem iter est in atlanticas solitudines. Atlans mons e media harenaꝝ cõsurgit uastitate & eductus in uiciniã lunaris circuli. Vltra nubila caput condit. Qua ad oceanũ extenditur cui a se nomen dedit Manat fontibus: memoribus ihorrescit: rupibus asperatur: squalet ieiunio humo nuda nec hærbida. Qua africam contra auersus est opimus nascentibus spote frugibus arboribus pceris opacissimus. Quaꝝ odor grauis: comæ cupressis similes. Vestiuntur lanugine sericus uelleribus nihilo uiliore. In eo latere & hærba euforbia copiosa: cuius succus ad multiplex profuit præsidium sanitatis. ad oculariãq; præcipue claritatẽ: nec mediocriter ppellit uim uenenorũ Vertex sup niualis. Saltus eius quadrupedes ac serpentes fere & cũ his elephãti occupauerũt Silet per diẽ uniuersus: nec sine horro re secretus est: Lucet nocturnis ignibus: choris egypanũ undiq; personat. Audiunt & cãtus tybiaꝝ. & tinnitus cinbaloꝝ p oram maritimam Alixa abest qnq; & ducentis mil. pas. Lixa a gaditano freto cẽtum qndecim milibus: habitatus ante ut idicat loci facies: quõdam cultu exercitata in q̃ usq; adhuc uitis & palmæ extãt uestigia. Apex Perseo & Hercule puius. cæteris inaccessus. ita fidẽ araꝝ iscriptio palã facit. Qua spectat occasum

occasum iter ipsum & flumen anatim per quadrigenta sex milia. Pas-
suú ifames bestiis siluæ obsidenti. Amnes circa eum non tacendi. Qui
licet separentur iteruallis amplioribus transierüt: Tñ i quoddá atlãti-
ci mõtis ministeriü ad sana marino haustu bábotum crocodillis hip-
popodamis refertú. Vltraq; adhuc amnis q atro colore exitp ïtimas
& exustas solitudies: quæ torrente perpetuo & sole nimio plus q̃ igni
to nunq̃ ab æstu uidicat. Hæc de atláte qué mauri adderim noiant &
Hãnonis punici libri & nostri ánales prodiderüt. Iuba etiá. Ptolæmei
filius q utriusq; mauritaniæ regno potitus é. Suetonius quoq; pauli-
nus summam huic cognitõi imposuit manum qui ultra atlantem pri
mus & pene solus romana signa circumtulit.

Ca. xxxiii.

De mauritania & elephantis.

a Prouintiis mauritaniis tingitana quæ solstitiali plagæ ob-
uia é: quaq; porrigit ad iternú mare exurgit montibus septé
qa similitudie frés appellati freto iminent. Hi mõtes elephã
tis frequẽtissimi süt. Monét a prïcipio hoc animantiú genus discere.
Igit elephãti iuxta sésum humanü intellectü hént: memoria pollent:
syderũ seruát disciplinã: luna nitescente gregatim ãnes petunt. Mox as-
persi liquore motibus solis exortus qbus possunt salutat. Deinde in
saltus reuertunt. Duo eorũ genera süt. Nobiliores ídicat magnitudo:
minores nothos dicunt Cádore dentiü itelligit iuuenta. Quorũ alter
séper i ministerio é: alteri parcit ne hebetatus assiduo repercussu mi-
nus uigeat. Si fuerit dimicãdü cú uenatu pmunt: pariter cõfligüt utros
que ut ebore dánato nõ reqrantur. Hant. n. sibi causá i esse periculi sen
tiunt. Oberrát agminatim. Natu maxius ducit agmen. Aetate pximus
cogit sequétes. Flumen trásituri minimos ante mittüt: ne maiorũ igres
su alueü atterát: & pfundos depssis uadis gurgites faciát. Veneré ante
annos decé fœminæ: ante. quinq; mares nesciüt. Biẽnio cocunt. Qui-
nis nec amplius i anno diebus. Nõ pus ad gregariü numerũ reuersuri
quá uiuis aqs abluant pter fœminas nunquá dimicát nulla eni mo-
uerunt adulteria. Inest illis clæmẽtiæ bonü. Quippe si p deserta uaga-
bundü hominé forte uiderint: ductus usq; ad notas uias pbent. Vel si
cõfertis pecoribus occursitét: itinera sibi bláda & placida manu faci-
unt: ne qd obuiü animal iterimát. At cõflictu fortuito si qñ pugnatur
nõ mediocré hént curá sautiorũ. Ná fessos uulneratosq; in mediü rece-
ptant. Cü captiuitate uenerint in manus hoiüm másuescüt hausto or

gros hẽt. In quo genere singuli iperitát gregibus fœminaꝶ. Aemulos libidinis metuunt: Inde ẽ qd' grauidas suas seruát ut i editis maribus q̃si facultas fuerit generãdi spẽ morsu detrũcẽt. Quod cauẽtes fœmiæ in secessibus ptus occulũt. Affrica serpẽtibus a deo fœcũda ẽ ut mali hu ius merito illi potissimũ palma det. Ceraste pfert quatrigemia cornicu la quoꝶ ostẽtatione ueluti esca illicitatas aues pimũt. Ná reliqua cor poris de in dustria harenis tegit: nec nullũ iudiciũ sui pbẽt: nisi ex ea pte qua iuitatis dolo passeribus necẽ perpetua aucupent. Amphisba na cõsurgit i caput geminũ: quoꝶ alterũ i loco suo ẽ: alteꝶ in ea pte q̃ cauda. Quæ cá efficit ut capite uterq; sexus nitibundo serpat tractibus orbiculatis. Iaculi arbores subeũt e qbus ui maxia turbinati penetrát aĩal quodcũq; obuiũ fortuna fecerit. Scithale tãta præfulget tergi ua rietate: ut notaꝶ gratia uidentes reterdet. Et qm̃ reptãdo pigrior est: quos assequi neqt miraculo sui capiat stupentes. In hoc tñ squamaꝶ nitore hyemales exuuias prima ponit. Plures diuersæq; aspidũ species ueꝶ dispes effectus ad nocẽdũ. Dispas siti ĩterficit Hippanale somno necat teste ẽt Cleopatra emit ad morté abaꝶ uirus qm̃ medelas admit tit minus fame meret. Hemorrois morsu sanguinẽ elicit: & dissolutis uenaꝶ cõmertiis qcqd animæ est euocat per cruoré. Præster qué pcu serit distẽdit: enormiq; corpulẽtia necat: extuberatos ictus sopi stat in putrendo sequitur. Sũt & hamodite. Est cenchris. elephãtie chersidri ca. Moderacõtes postremo q̃tus nominũ tãtus mortium nũerus. Ná scorpiões stinci lacertiq; uermibus nõ serpẽtibus ascribunt. Mõstra hæc si bibát clæmẽtius feriunt. Habẽt affectus nõ temere nisi cõiuges euagantur. Capto altero uel occiso uter superfuerit efferatur. Subtilio ra sũt capita fœminis. Alui tumidiores. pestis nocẽtior. Masculus æq̃ lr teres est: sublimior etiá mitiorq;. Igitur anguibus uniuersis hebes ui sus est. raro in aduersum contuentur. Nec frustra cum oculos non in fronte habeant sed in tẽporibus adeo ut citius audiant q̃ quid aspiciát De gemma heliotropio inter æthiopiam africá cyprum certamẽ fuit quæ nam mitteret generis huius eminentissimam. Deprehensumque est documẽtis plurimis æthiopicam aut libycá palmam tenere: uiridi colore est non ita acuto: sed nubilo magis. & represso stellis puniceis supersparsa. Causa nominis de lapidis est effectu & potestate lapidis. Deiecta in labris æneis radios solis mutat sanguineo repercussu septa extraque aquam splendorem aeris abiicit & auertit Etiam illud posse dr̃ ut hærba eiusdẽ nomis mixta & pcãtatõibus legittimis cõsecratas

cum

cũ a quocũq; gestabit subtrahat uisibus obuiorum. Inter syrtes quis terra
pgentibus iter syderibus destinat: nec aliter cursus patescit. Nã put is
soli faciẽ aura mutat. & minimo licet uẽto tantã diuersitatẽ flatus effi-
cit. ut subinde puersis syrtibus locorum nulla ĩditia agnitioni relinquãt.
cũ mõ q̃ fuerãt tumulis ardua in ualles residũt. Modo q̃ uallibus pssa
cœtu pulueris aggerãtur. Ita. n. cõtinens natura maris ui patit: nec in-
terest ubi potius sint ꝑ cellæ: cũ ad exitũ uiantiũ elemẽtis cõgruẽtibus
in terris flabra sæuiãt ĩ mari terræ: Vtræq; syrtes ducẽtis qnquaginta
milibus pass. separãtur: aliquãto clæmẽtior q̃ minor est. Cn. denique
Seruilio C. Sempronio consulibus inter hæc uadosa romanam classẽ
impune accepimus perfretasse. In hoc sinu mene insula post mintur-
nenses paludes C. Mario fuit latebra. Supra garamantas psilli fuerũt:
contra noxium uirus muniti. incredibili corporis firmitate: soli mor-
sibus anguium non interibant: & quãuis dente lœtali appetiti incorru
pta durabãt sanitate. Recentes etiam editos sepẽtibus offerebãt. Si es-
sent partus adulteri matrum crimina plectebantur interitu paruulorum
Si pudici probos ortus a morte paterni sanguinis priuilegium tueba
tur. Sic originis fidem probabant uenenis iudicantibus. Sed hæc gẽs
interiit a nasamonibus capta: neq; quicq̃ aliud præter opinionem de
uestigio nominis sui psilli reliquerunt. Nasamonitem lapidem nasa-
mones dant sanguineũ uniuersũ nigris uenulis adumbratũ. In intimo
recessu syrtis maioris circa phylenorum aras lotophagos fuisse dixi-
mus. Nec incertũ est a phylenorũ mari nõ procul palus est quã triton
amnis influit Vbi speculatã se artiu mdeam crediderunt. Maior syrti
ostentat oppidũ. Cirenas uocãt qđ Bathius lacedemonins olympia-
de qnta & q̃dragesima rege Martiores romanas tenẽte: anno post tro
iã captã qngentesimo & octogesimo sexto cõdidit. Que domus Cali-
machi poetæ fuit patria. Inter hæc oppidum & templũ. Hammonis
milia passuum trecẽta sunt. Templo fõs ꝓximat soli sacer. Qui hu-
moris nexibus humum stringit fauillã etiã in cespitẽ solidat: in qua gle
ba nõ sine miraculo lucus uiret undiq; secus agris arentibus. Illic & la-
pis legitur Hammonis uocãt cornu. Nam ita tortuosus est & inflexus
ut effigiẽ reddat cornu arietis. Fulgure aureo est præ diuina sõnia rep
sẽtare dicitur subiectus capiti incubantiũ. Est arbor ẽ melops nomine
ex qua profluit lẽtus humor quẽ a loco hãmoniacũ noiamus. Apud
cireneses præterea syrpe gignitur odoratis radicibus uirgulto hærbi-
do magis q̃ arbusto. cuius e culmo exudat æstatis tẽpore pingue rosi-

psilli

diẽ uergit fõtiũ inops eſt & in famis ſiti. Altrinſecus quá ſeptentrionẽ
patitur aquaꝝ larga in agro bizanceno qui patet paſſuum uel ampli
us ducẽtis milibus glebis ita præpinguibus ut iacta ibi ſemina cum in
cremento centeſimæ frugis renaſcantur. Externos in ea plurimos con
uẽtaſſe argumẽtũ de urbibus & locis dabimus. Boron promontoriũ
quod aquilonĩ credit' græci aduenæ ſic uocauerunt hypponẽ rhegiũ
poſtea dictũ. Itẽ hipponẽ alteꝝ de interfluẽte freto diarthũ nũcupatũ
Nobiliſſima oppida eqtes græci cõdiderũt. clypeá ciuitatẽ ſiculi extru
unt & aſpida primũ noiant. ueñriá etiá ĩ qua Veñris ericinæ religiõe
tráſtulerũt. Athei tripoli lingua ſua ſignát de triũ urbiũ numero. i. ſa-
brate leptis Magne e Philenis frĩbus ad laudis cupidinẽ graiũ uocam̃
datũ hadrimẽto atqꝫ carthagini auctor ẽ a tyropopulus. Sed quæ ſu-
per cartagine ueraces libri ꝓdiderũt hoc loco reddá Vrbẽ iſtá ut Cato
in oõne ſenatoria autumat cũ rex lapõ reꝝ in libya potiretur. Eliſſa
mulier extruxit domo fœnix & carthadá dixitq d'punico oẽ exprimit
nouá ciuitatẽ. mox ſermoñ uerſo in uerbis punicũ & hæc Eliſſa & illa
carthago dcá ẽ Quæ poſt ánnos ſeptigẽtos trigitaſeptẽ excidit' q̃ fuer
at extructa. Deide a C. Cracco colõiis italicis data: & iunonia ab eo di
cta: aliquátiſper ignobilis humili & láguido ſtatu. Demumũ ĩclarita-
te ſecũdæ cartaginis ĩteriectis centũ & duobus ánis. M·Antonio P. Do
lobella cõſulibus enituit. alteꝝ poſt urbẽ romá terraꝝ decus. Veꝝ ut
ád affricá redeá ipſa ſuo cigit' angulo Interna eius plurimæ qdẽ beſtiæ
ſed pricipaliter leones tenẽt: Qui ut ariſtotiles ꝓibet ſoli ex eo genere
quod dẽtatũ uocát uidẽt protinus atqꝫ naſcunt' Hoꝝ trifariũ genus ſcri
bitur Ná breuiores & iubis criſpi pleꝝqꝫ ignaui ſũt & imbelles Lõgio
res & coma ſimplici acres magis ac potẽtes. At hi quos creant pardi in
plebe remanẽt iubaꝝ ĩopes pariter omẽs parcũt aſagina primũ qui al
ternis diebus potũ. alternis cibũ capiũt ac frequẽter ſi cõcoctio nõ eſt ĩ
ſecuta ſolitæ cibationi ſupponunt' diẽ. Tũcqꝫ carnes iuſto amplius de
uoratys cũ grauant' ĩ ſertis ĩ ora unguibus ſponte ꝓtrahũt. Sane & cũ
fugiẽdũ eſt in ſacietate diẽ faciũt. Senectá defectio probat dẽtium. Ná
clemĩtiæ inditi multa ſunt Proſtratris parcũt. In uiros potius q̃ fœ-
minas ſæuiũt Infátes nõ niſi ĩ magna fame perimũt nec a miſericordia
ſeparũtur Aſſiduis deniqꝫ exẽplis patet eos pepciſſe: cũ multi captiuo
rũ aliquot leonibus obuii ĩtacti repatriauerĩt. Getulæ ẽt mulieris nom̃
Iubæ libris cõprehenſũ, eſt: quæ obteſtata occurſátes feras impunis re
diit. Auerſi coeũt: nec hi tátũ ſed & lices & camelli & elephánti & rhino

cerõtes & tygrides Leænæ fœtu p̃mo catulos q̃nq; edũt Deide p singu
los partus numerũ decoquũt ãnis in sequẽtibus. Sed postremo cũ ad
unum materna fœcũditas recidit: ut ultimo singulos ꝑ crecnt steriles
fiunt in æternũ. Animos leonũ frõs & cauda indicat: sicut motus equi
ni de auribus intelligũtur. Dedit. n. hæc signa genorosissima cuiq; na/
tura. Vis sũma ĩpectore est: firmitas in capite præcipua. Cũ premũtur
a canibus cõtẽptin recedunt subsistẽtesq; interdũ ancipiti recessu dissi/
mulãt timorẽ: idq; agũt si in cãpis patẽtibus ac nudis urgeãtur. Nã sil
uestribus locis quasi testẽ ignauiæ nõ reformidãtes quãta possũt se fu
ga subtrahũt. Cũ in sequũtur nisum saltu adiunãt: Cũ fugiũt nõ ualent
salire Cradiãtes mucrones unguium uaginis corpoꝶ claudũt: ne acu/
mina attritu tũdanť hoc adeo custodiunt ut nõ nisi auersis faculis cu/
rãt. Septia uenãtibus obtutu terrã cõtuenť. quo minus cõspectis uena
bulis terrãtur. Nũq̃ limo uident: minimeq; se uolũt aspici. Cantus gal/
linaceoꝶ & rotaꝶ timent strepitus: sed ignẽ magis. Lentophanas acce
pimus uocari bestias modicas: quæ capite eturunť ut eaꝶ cineris asper
gineus carnes pólutæ iacteq; per cõpita cuncurrẽtiũ semitaꝶ leones
nocẽt: si q̃tuluncũq; ex illis sũpserint. Proterea leones naturali eas pre
mũt odio atq; ubi facultas data est morsu quidẽ abstinẽt sed dilãiatas
exaiant pedũ nisibus. Spectaculũ ex his romæ primus edidit Seuola
Publi filius ĩ curuli ædilitate. Hienã quoq; mittit affeica: cui cum spĩ/
na riget collum continua unitati flecti nequit nisi toto corpore circũ
acto. Multa de ea mira primũq; sequiť stabula pastorum & audito assi
duo addiscit uocamẽ quód exprimere possit imittatione uocis huma
næ: In hominẽ actu accitũ noctu sæuiat. Vomitus quoq; mẽtiť huma/
nos falsisq; singultibus sollicitos sic canes deuorat. Qui forte si uenan/
tes umbra eius dum insequũtur cõtingerĩt latrare nequeũt uoce ꝑcita
Eadẽ hiena inq̃sitiõe corpoꝶ sepultoꝶ busta eruit: propterea ꝓmpti
us est marẽ capere Fœminis. n. ĩgenita ẽ calidior astutia. Varietas mul
ta in est oculis: oculoꝶq; mutatio. In quoꝶ pupillis lapis Inueniť hien
dicũt bræditũ illa potestate cuius hoĩs fuerit linguæ subditus predicat
futura Verũ hiena quodcũq; aĩal ter lustrauerit mouere se nõ potest.
Qua ꝓpter magicã sciam iesse ei pronũciauerũt. In æthiopiæ ꝑte co
it cũ leæna unũ nasciť mõstꝶ cui corococte nom̃ est. Voces hoim & ĩpa
piter affectat. Nũq̃ cohibet aciẽ orbiũ sed ĩ obtutũ siñ uictatione cõten
dit. In ore gigiua nulla: dẽs unus atq; ꝑpetuus q ut nũq̃ retũdať natura
liter capsulaꝶ mõ claudiť. Interrea q̃ coeũt herbatica eadẽ africa ona.

dei succo. Maria trāsmeaturi naues nō pus subeunt q̄ de reditu illis sa
cramētū luat. Indicos elephātos mauritani timet & q̄si paruitatis suæ
cōscii aspnāt ab his uideri. Nō ānis decē ut uulgus: sed bienio ut Aristo
diffinit utero grauescūt. Nec āplius q̄ semel giginūt: nec plures q̄ singu
los uiuunt in ānos trecētos. Impatiētissimi frigoris. Trūcos edūt: lapi
des hauriūt: gratissimas ī cibatu palmas habēt. Odorē muris uł maxīe
fugiūt: babula etiā q̄ a musculis cōtacta sunt recusāt. Si qs casu chame
leontē deuorauerit uermē elephātis ueneficū oleastro sūpto pesti me
det. Durissimū dorso tergū ē uentre mollius. Setaꝝ hirsutiæ nullæ. In
ter hos & dracones iugis discordia. Deniq; insidiæ hoc astu pparant.
Serpētes ppter semitas delitescūt p q̄s elephāti assuetis callibus euagā
tur. atq; ita ptermissis porībus postremos adoriunt: ne q antecesserint
ualeāt ultimis opitulari. ac primū pedes nodis illigāt: ut laq̄atis cruri
bus īpediāt gradiēdi facultatē. Nā elephāti nisi puenti hac spiraꝝ mo
ra uel arboribus se uel saxis applicāt: ut nisu ac pōdere nitibūdo attri
tos necēt angues. Dimicatōis pcipua cā ē ꝙ elephātis ut aiūt frigidior
in est sāguis & ob id a draconibus auidissimo torrēte captant æstu. De
niq; nūq̄ iuadūt nisi potu grauatus ut uenis ꝓpensius irrigatis maiorē
sūmat de oppssis sacietatē. Nec aliud magis q̄ oculos detūt: quos solos
ex pugnabiles sciūt. Vel iteriora auriū qa is tantū locus defēdi nō pōt
ꝓmuscide: Itaq; cū ebiberint sanguinē dū ruunt beluæ dracones obru
unt. Sic utrinq; fusus cruor terrā ībuit fitq; pigmentū qcqd soli tinxe
rit qđ cinaberim uocāt. Elephātes italia āno urbis cōditæ quadrigēte
simo septuagesimo secūdo in lucāis primū bello epiratico uidit: & bo
ues lucanus iñ dixit. Cæsariēsi colōīæ cæsaria iest a Diuo Claudio de
ducta: Bochi pus regia: postmodū iubæ īdulgētia po. ro. dono data:
Inest & oppidū siga: qđ habitaculū Siphaci fuit. Nec ab icosio taciti
recedamus. Hercule. n. illac transeūte xx. qa comitatu eius desiuerant
locū deligūt iaciūt mœnia. Ac ne qs īposito a se nomīe priuat in glo
riaretur de cōdentium numero urbi nomen datum.

De numida & de ursis in ea Ca. xxxiiii

q Vod ē a fluīe ansica numidiæ dat huius incolæ q̄diu errarunt pabulatiōibus uagabūdis nomades dci sūt. urbes in ea q̄ plu rime nobiles sed circa eminet. Denichulli purpurario fuco ty ris uelleribus cōpata. Oīs hæc regio finibus in zeugitanā limitē desi nit Quapte siluestris ē feras educat: q̄ iugis ardua equos alit. eximio ēt marmore pdicat numidici ursi forma cæteris pstant rabie dūtaxat &

uillis

uillis pfūdioribus. Nā genitura par ē quoquo loco editis eā ptinus di xero. Coeūt nō itidē quo quadrupedes aliæ: sed apti amplexibus mutuis uelut humanis cōiugationibus copulāt. Desideriū ueneris hyemis suscitat: secreti honore reuerent̃ mares grauidas & in hisdē licet foueis Partitis tñ per scrobes secubationibus diuidunt. Lucinæ illis pperatus tēpus est: qppe uteꝝ trigesimus dies liberat: unde euenit ut pcipitata fæcūditas informes creet partus. Carnes pauxillulas edūt. qbus color cādidus. oculi nulli: & de festina imaturitate: tātum rudis sanies exceptis unguium liniamētis. Has lābendo sensim figurāt: & interdū ad pectoratas fouēt: ut assiduo incubatu calefacte animalē trahāt spiritū. Interea cibus nullus. Sane diebus primis. xiiii. matres in somnū ita cōcidunt: ut nec uulneribus excitari queāt. Enixe quaternis latēt mēsibus. Mox egressæ in diē libeꝝ tantā patiunt̃ insolentiā lucis: ut putes obsitas cecitate. Inualidū ursis caput. Vis maxima in brachiis & lūbis. Vñ interdū positis pedibus insistūt. Insidiant̃ alueariibus apū maxime fauos appetūt. Nec auidius aliud q̃ mella captant. Cū gustauere mādragoræ mala moriunt̃ sed eunt obuiā ne malū ipernicie cōnualescat: & formicas deuorāt ad recuperandā sanitatē. Si qñ tauros adoriunt̃ sciūt qbus potissimū partibus immorentur. nec aliud q̃ cornua aut nares petunt. Cornua ut pondere defatigent̃ nares. ut acrior dolor sit in loco teneri ore. M. Messala consule. L. Domitius Enobarbus curulis edilis ursos numidicos centū: & totidē æthiopas uenatores in circo roma no edidit. Idq; spectaculū inter memorabiles titulos annotatur

De aphrica cyrenaica leonibus hiena hienio lapide serpētibus onaggris heliotropio gēma psillis basilisco simiis Ca. xxxv

o Mnis africa a zeugitano pede icipit pmōtorio Apollinis sardiniæ cōtrouersa pmōtorio Mercurii pcedēs in frōtē sicanā pin de extēta ī duas pminētias. Quaꝝ altera pmōtoriū cādidū dr: altera q̃ ē in cirenaica regiōe sucintē uocāt. ea p sinū creticū opposita cretæ insulæ cōtra tenaꝝ laconiæ excurrit harenis Cathapat mō ægypto insinuata: cui pximi cirenēses extēdit̃ iter duas syrtes q̃s inaccessas uadosū ac reciprocū mare efficit. Cuius lali defectus uł incremēta haud pmtum ē dephender̃. ita in certis motibus nūc in breuia rescindit dorsuosa: nūc æstibus inūdant̃ ingetis. Vt Varro auctor ē p flabilē ibi terram uētis penetrātibus subitā uim spiritus citissime aut remouere maria aut resorbere. Oīs hæc plaga ab æthiopia & terminis asiæ tigri flumine qui nilum parit ab hispania freto scinditur latere quo ad meri-

dum: idq; pascétiũ hircoꝝ ĩhæret barbulis. Vbi cum arefactum inole uit guttis stiriacis legitur ad usum mẽs. ꝝ uel medelæ magis. Dictum est primum syrpicum quoniam manet in modum lacteum. Deinde usu deriuante laser nominatum. Quæ germina initio barbaricæ im pressionis uastatis agris. Postea ob intolerandum uectigalis nimieta tem ferme penitus ipsi accolæ eruerunt. Cirenis ab leua africa est: ab dextera ægyptus: a frõte sæuum & importuosum mare: a tergo bar baroꝝ uariæ nationes & solitudo inaccessa incultaq; & squalens quæ basilicum creat malum in terris singulare. Serpens est pene ad semipe dem longitudinis: alba quasi mitrula. Lineatus caput nec hominum tantum nec aliorum animantium exitiis datus. Sed terræ quoque ipsi us quam polluit & exurit: & ubicunque ferale sortitur receptaculum. Denique extingit hærbas: necat arbores: ipsas etiam corrumpit auras ita ut in aera nulla alitum impune transuolet infecta spiritu pestilenti Cum mouetur media corporis parte serpit: medie arduus est & excel sus. Sibilum eius etiam serpentes alii perhorrescunt. Et cum acceperit fugam quæque quoquo possunt properant. Quicquid morsu eius oc ciditur: non depascitur. Fera non attrectat ales. Mustellis tantum uinci tur: quas illic homines inferunt cauernis in quibus dilitescat. Vis tamẽ nec defuncto deest quidem. Deniq; basilisci reliquias amplo sextetio pergamini comparauerũt ut ædẽ Apellis manu insignem nec araneæ intexerent: nec alites inuolarent cadauer eius reticulo aureo suspensũ ibidem locauerunt. Circa extimum syrtium illarum berenicem ciuita tem aluit lethon amnis inferna ut putant inundatione prorumpens: & apud pristinos uates latex memoratus obliuionis. Hanc beronicẽ muniuit quæ Ptolæmeo tertio fuit nupta: & in maiori syrti locauit: Omnem autem latifundum quod inter ægyptũ æthiopiam libyamq; diffunditur quamcunq; lucis opacum est uarium impleuit simiarum genus Nec quisquã offẽsus nomĩe cognitiõe grauet. Enimuero opere preciũ ẽ nihil omittere: in quo naturæ spectãda sit ꝓuidentia. Vulgus simiaꝝ in his q̃s passim uidemus nõ sine ĩgenio æmulãdi: quo facilius in manus ueniũt. Nã dũ auidæ uenantiũ gestus affectant: relicta cõsul to uisci unguilla: qđ mẽdacio factũ uidẽt oculos suos obliniũt. Ita uisu obducto pronũ ẽ eas corripi. Exultant noua luna. Tristes sũt cornuto & caun sydere. Immoderate fœtus amãt adeo ut catulos facilius amit tãt: quos ĩpẽdio diligũt: & añ se gestãt: qm̃ neglecti põe matrẽ semper hærẽt. Circopiteci caudas hñt. Hæc discrectio est inter ꝓus dictas. Ce

nocchpali

nocephali & ipsi sũt enumero simiarum iu æthiopiæ partibus frequẽtissimi uiolenti ad saltũ fieri morsu nũq̃ ita mãsueti ut nõ sint magis rabidi. Inter simias habẽtur & sphinges uillosæ comis: mammis pro/miulis ac ꝓfũdis dociles ad feritatis obliuionẽ. Sũt & quas uocãt satyros facie admodũ grata: gestaculatis motibus inquietæ. Callitrices toto pene aspectu a cæteris differũt. In facie barba est: lata cauda. Has capere nõ est arduũ sed proferre raꝝ. Neq; enim uiuũt i altero q̃ methvopico hoc est suo cælo. Ca. xxxvi

De amatibus & asbitis

i Nter nasamonas & trogloditas gẽs amãtem est quæ salibus domos extruũt; quos in modũ cautiũ e mõtibus excitatos ad usum ediũce mẽtiis uectũt struitibus. Tanta ibi huiusceuenæ copia est ut tecta faciãt e salinis. Hi sũt amates q cõmertiaicũ trologytis habent Carbũculi gemæ citra amates propriores nasamonibus. Albitæ lase/re uiuuũt: hoc alũtur hoc illis dulce est. Ca xxxvii

De agramãtibus & ĩsula gauleon

g Aramãtũ oppidũ est debris fõte miro q deniq; alternis uici/bus die frigeat: nocte ferueat. ac per eadẽ uenaꝝ cõmertia interdũ ĩgnito uapore æstuet Interdũ glaciali horrore algescat Incredibile memoratu ut tã breui tẽporis circulo natura tã disonã sui faciat uarietatẽ. Idq; qui pcõtrari uelit tenebris ĩ esse fluori illi eteram facem credat. Qui rimetur die brumales scatebras nunq̃ aliud existi/met q̃ ppetuo rigere. Vnde non immerito p gẽtes debris ĩclyta est. Cuius aquæ & cælesti uertigĩe mutãt qualitatẽ quã uis cõtrouersa sydeꝝ disciplinẽ. Nã cũ mũdũ a calore uesper tẽperet ab occasu ĩcipit ita ica/lescere ut ĩ tactu abstineas noxiũ sit cõtigisse. Rursum cũ ortus solis ĩ cãduerit: & radiis ferue facta sunt oia: sic glaciales enomit scaturigines ut hauriri etiã a sitiẽtibus nõ queat. Quis ergo nõ stupeat fontẽ qui friget calore: calet frigore. Garamãticæ regionis caput garamana est: ad ad quã ĩter diu inextricabile fuit & inuiũ. Nã latrone puteos haerenis opiebãt ut tãposali fraude subductis aqs ĩ fame & siti ites submoueret accessus uiãtiũ. Sed Vespaliano pricipe bello quod cũ oenẽsibus gestũ est difficultas hæc interiit compẽdio spatii breuroris repto Gara/mãtas Cornelius Balbus subegit: & primus ex ac historia triũphauit primus sane de externis ut pote q gadibus genitus accessit ad gloriam nomis triũphalis. Armẽta gẽtis istius obliqs ceruicibus pabulant. Nã si recta ad pastũ ora dirigãt officiunt pna ĩ hunũ cornua & obnixa. Ex

pte qua cercina ē accepimus gauleon insulá. In qua serpēs neq; nasci neq; uiuit inuecta propterea iactus ex ea quocūque gētiū puluis arcet angues: Scorpiones supiactus illico perimit.

De æthiopibus & eorꝝ mirabilibus. Ca. xxxviii

Etiopes & Atlátice gentes tygri flumine diuidunt: quá partē putát nili. Sic papyro uiret: Sic calamo prætexitur Anima
a
lia eadē edit. Isdē tēporibus exundat. Intra ripas tūc quoque redit cū cōtentus est alueo suo nillus. Garamátici æthiopes matrimonia priuatim nesciūt. Sed oibus uulgō in uenere licet. Inde est ꝙ filios matres tantum recognoscumt. Nam paterni nominis nulla reuerentiam est. Quis enim uerum patrem nouerit iu hac luxuria incesti lasciuientis. Ea propter gramantici ætiopes inter omnes populos degeneres habent: Nec immerito qui afflicta castitatis disciplina successionis notitiam ritu improbo perdiderunt. Nomen ætiopū late patet in parte affricana: Quam a meroe diuit libya. Plurimæ eorum suūt & uariæ nationes. Harꝝ e numero nomades cinocephalorū lacte uiuunt. Suerboti lōgi sunt ad pedes duodecim. Azachei: captos uenatibus elephātos deuorát Apud sábales nulla est aurita quadrupes: nec elephāti quidem his proximi sūmam regiæ potestatis eam tradūt de quorꝝ mōtibus quidá imperite augur anturmaritimos ætiopias quaternos oculos dicunt habere: Sed fides alia est. Illi denique quod & uident plurimū: & manifestissime destinār iactus agitarꝝ. Occidentem uersus agri ophagi tenēt q solas pantherarꝝ & leonum carnes edunt: Rege præditi: cuius infrūte oculos unus est. Sunt & paphagi: quibus esca est quicquid mádi potesti & omnia fortuitu gignentia. Sūt antropophagi: quorꝝ mores uocam sonat. Einomologos aiūt habere caninos rictus & prominula ora. Artabatitæ proni atq; quadrupedes. nec secus ac fere sine sedibus euagant. Confines mauritanie certo tēpore locustas terrestres legunt duratasq; salsugine i presidiū uitæ sola hēnt Sed ex illis quadragesimū æui aunū nullus supgredit. Ab oceani æstu ad meronem quá isulá amplexū primo nilus facit: milia passuū sexcēta triginta sūt. Vltra meron sup exortū solis macrobii æthiopes uocātur. Dimidio. n. eorꝝ ꝓtensior est ꝙ nostra uita: hi macrobii iustitiam colunt: amát æquitatē: plurimum ualent robore: præcipua decēt pulchritudine: ornant ære. auro uincula faciūt. Noxiorꝝ locus apud eos est heliatroperaopiparis epulis semp refectus qbus indiscrete oēs uescuntur

ſcunt. Ná etiã diuinitus eas augeri ferũt Et ẽt ibi lacus quo pſuſa cor/
pora uelut uliuo niteſcũt. Ex hoc lacu potus ſaluberimus ſane adeo li/
qdus ẽ ut ne caducas qdẽ uehat frõdes: ſed illico folia lapſa ad fũdũ di
mittat laticis tenuitate. Vltra hos deſertæ ĩ humanæq; ſclitudines ad/
uſq; arabicoſ ſinus. Deĩde in ultimis orientis mõſtruoſæ gentiũ facies
Aliæ ſine naribus æquali totius oris planitie ĩ formes habent uultus.
Alii cõcreta ora ſũt modicoq; tantũ foramine calamis auenaꝝ paſtus
hauriũt Nonnullæ linguis carẽt: in uicẽ ſermonis utẽtes nutibus mo/
tibuſq;. Quædã exiſtis nationibus ante Ptolæmeũ Latyrũ regẽ ægipti
incognitũ habuerũt ignis uſũ. Aethiopia omnis ab oriente hiberno ad
occidentẽ hibernũ tenet quicquid eius eſt ſub meridiano cardine lucis
nitet. Qui maxime uirent hyeme. A meridiana parte mons editus ma
ri imminet ingenio igni perǽternũ feruidus & in quietus iugis flagrã
tibus. Inter quæ incẽdia iugis æſtus draconũ magna copia eſt. Porro
ueris dracunibus ora pua & ad morſus nõ dehiſcentia: ſed arcte fiſtu/
læ per quas & trahunt ſpirituſ. & linguaſ exerunt. Quippe nõ indẽti/
bus uim ſde in caudis habent: & urbere potius q̃ rictu nocent. Excidit
e cerebriſ dracontias lapis. Sed lapis nõ eſt niſi detrahať uiuẽtibus. Nã
ſi obeat prius ſerpẽs cũ anima ſimul euaneſcit duricies ſoluta. Vſu ei/
us orientis reges præcipue gloriãtur quãquã nullũ lenociniũ artis ad/
mittat ſoliditate: & quicquid ĩ eo nobile eſt non ma manus faciũt: nec
alteriuſ q̃ naruræ candos ſit quo reſuceat. Auctor Sotſſagus gemmã
hanc etiã ſibi uiſã ſcribit. & quibus intercipiatur modis edocet. Præſtã
tiſſimi audacia uiri explorãt anguium foueaſ & receptus. Inde preſto
lati ad paſtũ exeũntes preteruectique parcitiſ curſibus obiiciũt gra
mina medicata quantũ poteſt ad incitandũ ſaporem. Ita ſomno ob ſi
tis e capitibuſ execant lapides: & de manu biis precipitis auſi prædam
reuehunt temerttatis plena ſũt. Et quibus quamnabũ uocãt nos came
lopardalũ dicimus. Collo equi ſimilẽ. Pedibus bubalinis. Capite ca/
melino. Nitoř rutilo Cãdidiſ maculis ſupſparſi. Hoc animal. Romæ
circenſibus dictatoriſ Cæſaris primũ publicatũ. Iiſdem ferme tẽpori/
bus illic exibita monſtra ſunt ceffos appellãt. Quorum peſteriores pe
des crure & ueſtigio humanoſ artus mentiũnť: priore perinde homi/
nũ manus referũt. Quæ tamẽ. a noſtris nõ amplius q̃ ſemel uiſa ſunt
Ante ludos. Cn: Põpei rhinocerontem Romana ſpectacula neſciebãt
Cui beſtiæ color bũxeus. In naribus cornu unicũ & repandũ. Quod
ſubinde attritum cantibus in mucronem excitat: Eoque aduerſus.

Elephãtos prælíatur par ipsis prope lõgitudine. breuior cruribus: na
tarali tælo aluũ petens: quam solã intelligit ictibus suis per uiam. Iux
ta tygrim fluuium catoblepas nascitur modica atq; iners bestia: caput
prægraue ægreferens: aspectu pestilẽti. Nã qui i oculis eius ostẽderint
protinus uitã exuũt Formicæ ibi ad formã canis maximi harenas au
reas pedibus eruunt quos leoninos habẽt: quas custodiunt ne quis a
ferat: captãtesq; ad necem prosequuntur. Eadẽ æthiopia mittit clicao
nẽ lupum ceruice iubatũ: & tot modis uarium ut nullũ illi colorem di
cãt abesse. Mittit & parãdrũ bonum magnitudine: bisulco uestigio ra
mosis cornibus capite ceruino ursino colore: & pariter uillo profũdo
Hũc parãdrũ affirmãt habitũ metu uertere: & cum dilitescat fieri ad
similitudinem cuicũq; rei proximauerit siue illa saxo alba sit seu frute
to uirẽs siue quã aliã præferat qulitatẽ. Faciuũt hoc ĩde in mare polidi
In terra cameoleontes. Sed & polipus & cameleõ glabra sũt ut possit
tutis leuitate speculi modo proximantia æmulari. In hoc nouũ est &
est & singulare hirsutia pili colorũ uices facere. Hinc euenit ut difficul
ter capi possit. Aethiopicis lupis proprium est quod In saliẽdo ita ni
sus habent alitis ut non magis proficiant cursu q̃ meatu. Homines ta
men nũq̃ impetunt. Bruma comati sunt: æstate nudi. thoas uocãt. Hi
stris quoq; inde loci frequẽtissima erinacis similis. Spinis tergum hispi
da. Quas plerũq; laxatas iaculatione emittit uolũtaria: ut assiduis acu
lerũ nymbis canes uulneret in gruẽtes. Illius cæli ales est pegasus. Sed
hæc ales equinum nihil præter aures habet. Tragopa quoq; auis ma
ior aquilis cornibus arietinis preferẽs armatũ caput. Aethiopes legũt
cinamũ. Id frutetum situ breui nascitur: ramo humili & represso: nũq̃
ultra duas ulnas altitudinis Quod gracillius ꝓuenit eximiũ magis du
citur. Quod i crassitudinem extuberatur despectui est. Verũ legitur ꝑ
sacerdotes hostiis prius cæsis: Quas cum litauerint obseruatur ut mes
sis nec ortum solis nisi anticipet nec egrediat᷑ occasum. Quisquis prin
cipatum tenet sarmentorũ aceruos hasta diuidit. quæ sacrata est ĩ hoc
ministerium. Atq; ita portio manipulorũ soli dicatur: quæ si iuste diui
sa est sponte incenditur. Inter hæc quæ diximus nitore ceruleo hiacyn
tus inuenitur. lapis preciosus: si quidem iuculpabilis inueniat᷑. Est enĩ
uitiis nõ parce obnoxius. Nã plerũq; aut uiolatio diluitur: aut nubilo
obducitur. aut albicantius in aquaticum eliquescit. Optimus i illo te
nor: si nec dẽsiore fuco sit obtusior: nec propensa perspicuitate detecti
or. sed ex utroq; temperamento lucis & purpuræ moderatũ suauiter
florẽ

florem trahit: hic ē q sentit auras: cū cælo facit mutationē: nec æq̄liter rutilat: Cū aūt nubilosus ē aut serenus dies p̄terea in os missus magis friget. Sculpturis certe minime accomodatus: ut q attritū respuat: nec tñ penitus iuictus est. Nā adamāte scribit & notat. Vbi hiacynthus ibi & crisoprasus appa ret. quē lapidē lux celat. Prodit obscurꝫ hoc. n. est ī illo diuersitas ut nocte igneus sit: die pallidus. Ex ipso solo sumimus emathitem rubore sanguineo: ac propterea emtthites uocatus.

De ultimis gētibus libyæ. Ca. xxxviiii.

q Vod ab atlāte adusq; canopitanū hostiū pāditur. Vbi libyæ finis est & ægyptiū limen dictū a Canopo Menelai gubernatore sepulto in ea insula q̄ hostiū nili facit gētes tenēt dissonæ. q̄ in auiæ solitudis secretū recesserūt. Ex his atlātes ab humano ritu prorsus exulāt. nulli ꝓpriū uocabulū: nulli speciale nomē. Diris uultibus solis ortus excipiūt. Diris occasus ꝓsequunt. Vstiq; undiq; torrentis plagæ sydere: oderūt deū lucis. Affirmāt eos sōnia nō uidere & abstinere penitus ab aīalibus uniuersis. Troglodytæ specus excauāt: illis tegūtur: nullius ibi habēdi amor: a diuitiis pauptate se abdicarūt uolūtaria Tantū lapide uno gloriant quē excōthaliton uocāt tam diuersis notis sparsū ut sexaginta gemmarꝫ colores in paruo eius orbiculo dephendant. Isti carnibus uiuunt serpentiū. ignariq; sermōis stridūt potius q̄ loquūtur. Augulæ uero solos culūt inferos: fœminas suas p̄mis noctibus nuptiarꝫ adulteriis cogūt patere mox ad ppetuā pudicitiā legibus stringunt seuerissimis. Gamphasantes abstinēt prœliis: fugiūt cōmertia: nulli se externo misceri sinūt. Blemyas sed nō eos q uicina rubro mari īcolunt credūt trūcos nasci pte q̄ caput ē. os tñ & oculos habere in pectore Satyri de hominibus nihil aliud p̄ferūt q̄ figurā. Egypanes hoc sūt qđ pingi uidemus: Himātopodes flexis nisibus crurꝫ repunt potius q̄ incedunt: & pergent usum lapsu magis destinant q̄ ingressu Pharusi cum Herculi ad hesperidas pergenti forent comites itineris tedio hic resederunt Hactenus libya.

De ægypto & de his quæ sunt in eo. Ca. l.

a Egyptus a meridie introrsus recedit quoad p̄tendāt æthiopes A tergo iferiore eius partē nilus circunfluit: q scissus aloco cui delta nomē ē ad īsulæ spatia amplectit īteramina & īcerto pene fonte decurrēs ꝓditor ut loqmur. Originē hēt a monte inferioris mauritaniæ q oceano ꝓpinquat. Hoc affirmāt libri punici: hoc Iubā regē accepimus tradidisse. Igit ptinus lacū efficit quē nilidē dicūt. Nilū

aũt iam inde eſſe cõiectant. ꝙ hoc ſtaguũ hærbas: piſces: beluas nilmi
nus ꝓcreet ꝙ in nilo uidemus. At ſi qũ mauritaniã uſi ei origo ẽ aut ni
uibus denſioribus aut himbribus largioribus irrigatᷣ incremẽta exun
dationis in ægypto augeantᷣ. Sed effuſus hoc lacu harenis ſorbetᷣ: & cu
niculis cæcis abſconditᷣ. Deinde in cæſarienſi ꝓrũpens amplior eadẽ
indicia ꝑfert: quæ in exortu notauimus: Rurſuſq; ſubdidit: nec prius
reddit q̃ poſt interualla itineris extẽti cõtingat æthiopas. Vbi exit ni-
grũ facit fluuiũ quẽ ſupra diximus eẽ terminũ limitis Africãi. Aſcapũ
eum inde gentes uocant. ſ. aquã e tenebris profluentẽ. Multas magnaſ
que ambit inſulas. Quaꝝ pleræq; ſunt tã diffuſæ: uaſtæq; magnitudi-
nis ut uix eas dieꝝ quinq; curſu ꝑtermeet: quãuis concitus ibi feratur.
Nobiliſſima eaꝝ eſt meroe circa quã diuiſus dextro a lueo aſcapores
leuo aſtabores actaporeſ nominantᷣ. Tũc quoq; emerſus magna lon-
ginquaq; loca cũ primũ occurſãtibus ſcopulis aſperatᷣ: tantis agmini-
bus extollitᷣ inter obiecta rupiũ ut ruere potius q̃ manare credatᷣ. De-
mumq; a cataracte ultimo tutus eſt. Ita enim quædã clauſtra eius ægy
ptii nuncupauerũt. Relicto tñ hoc pone ſe nomine quo tygris uocatᷣ:
mox in offẽſus meat ſeptẽ hoſtiis: cõditᷣ in meridiẽ uerſuſ: excipitᷣ ægy
ptio mari. Ignari ſydeꝝ uel locoꝝ uariaſ de exceſſibus eiuſ cauſas de-
derũt. Alii affirmãt etheſias nubiũ denſitatẽ illo cogere: ũde amnis hic
auſpicatur: ipſumq; fontẽ ſuperno humore ſublatũ tantã inũdationiſ
habere ſubſtantiã: quãtam bibula ad liquorẽ nubila ſubminiſtrauerit
Ferũt alii ꝙ uentoꝝ flatibus repercuſſus cũ fluorem ſolitæ uelocitatis
nõ queat promouere: aquis in arcto luctantibus intumeſcat: & quãto
impẽſius cõtrouerſi ſpiritus repugnauerint: tãto excelſius ſublimari
in altitudinis uertices repercuſſã celeritatem: qñ nec ſolitus extenuet
curſus alueum: & ſtipato iam flumine uenis originalibus torrentium
pondera ſuperueniant. Ita cõcordi uiolẽtia hinc urgentis elemẽti: hic
reliſtentibus undis exultãtibus molem colligi: quæ exceſſus facit: Nõ
nulli affirmãt fontẽ eius qui fialus uocatur ſyderum motibus excitari
extractumq; radiis candentibus cæleſti igne ſuſpendi. non tamen ſine
certa legis diſciplina hoc eſt lunis cœptantibus Veꝝ omnem exceſſus
originem de ſole fieri: primãq; exultantiam tumoris concipi cum per
cãcrum ſoluebatur. Poſtmodum triginta eius partibus euolutis ubi in
greſſus leonẽ ortus ſirios excitauerit propulſo omni fluore tantã uim
amnis erũpere. Quod tempus ſacerdotes natalem mundi indicaue-
runt. id eſt in. xiii Kalen. auguſtas & undecimũ diem deinde reuocare
exitus

exitas uniuer o cũ in uirginẽ trãseat: penitusq̃ iter suas ripas caper: cũ librã sit ingressus. Hoc etiã addũt parirer eũ nocere siue abũdãtius ex- æstuet: siue partius: qñquidẽ exiguitas minimũ fœcũditatis apportet. Propẽsior copia diuturno humore culturã morat. Maxios deĩde exi tus eius duo de uiginti cõsurgere iustissimos: sexdecim tẽperatii: nec in quindecim abesse ꝓuentus fructuarios. Sed q̃cquid intra fit famẽ face re. Dãt illi etiã hoc maiestatis ut portẽdat futura argumẽtantes qñqui dẽ pharsalicõ bello nõ fuerit egressus quinq̃ ulnas: Iam illud palã ẽ q̃ solus ex ãmnibus uniuersis nullas expiret auras. Ditionis ægyptiæ eẽ incipit a syene: in q̃ fines æthiopũ: & inde usq̃ dũ mari intimat nili no men tenet iter oĩa q̃ ægyptus habet digna memoratu ꝑcipue bouẽmi rantur apim uocãt. Hũc ad instar colunt numinis: insignẽ notæ albæ macula q̃ dextra lateri eius ingenita corniculãtis lunæ refert faciẽ. Sta tutũ æui spatiũ ẽ qđ ut affuit: ꝓfundo sacri fõtis immersus necat: ne di em longius trahat q̃ licebit: mox alter nec sine publico luctu requirit: quẽ repertũ centũ antistites memphim prosequũtur. Vt incipit sacris ibi iniciatus sacer fieri. Delubra q̃bus succedit aut incũbat mistice tha lamos nominãt. Dant oĩa manifestantia de futuris illud maximũ si de cõsulentis manu cibũ capiat. Denique auersatus Germãnici Cæsaris dextrã prodit ingruentia. Nec multo post Cæsar extinctus est. Pueri apim gregatim sequuntnr: & repente uelut lymphatici uentura ꝑcinũt Bos illi fœmina ostenditur in anno semel & ipsa non absque certis in signibus qua inuenta & oblata est eadẽ die neci datur. Apis natalẽ mẽ- phitici celebrant. Iactu aureæ pateræ quã proiciunt in nili statum gur gitem hæc solennitas per septem dies agitur. Quibus diebus cum sa cerdotibus quasdam crocodilli inducias habent: nec ãttrectant lauan tes. Verum octauo die cerimoniis iam peractis uelut reddita sæuien di licentia solitam resummunt: atrocitatem. Crododillus malum qadrupes: & in terra: & in flumine pariter ualet: linguam non ha- bet. Maxillam mouet superiorem: Morsus eius horribile tenacita- te conueniunt stipante sedẽtium serie pectinatim. Plærumq̃ ad. xxx. ulnas magnitudinis eualescit. Qualia anseris edit oua. Metatur locum nido naturali prouidentia nec alibi fœtus premitur q̃ quo crescentis nili aquæ nõ possunt peruenire: In partu fouendo mas & fœmina ui- ces seruãt. ꝑter hiatũ oris armatus est etiam unguium ĩmanitate. Hoc- tibus in aqua degit. per diem humi acquiescit. Circũdatur maxime cu tis firmitate in tantũ ut ictus quouis tormento adactos tergore reper-

cutiat. Strophilos auis paruula est ea dum redimias escaꝝ affectat os beluæ huiusce paulatim scalpit. sensim scalpurigine blandiente aditū sibi in usque fauces facit. Quod enchydrus cōspicatus penetrat beluā populatisq; uitalibus erosa exit aluo Est & delphinū genus i nilo: quorum dorsa serratus habent cristas. Hi delphini crocodillos studio eliciunt ad natandū. demersiq; astu fraudulēto tenera uentriū subternatantes secāt: & interimūt. Præterea habitāt in insula nili homines forma perexigui: sed audacia eousq; pditi: ut crocodillis se offerant obuios. Nā hæc mōstra fugiētes insequunt: formidāt resistētes. Ergo capiunt subactiq; etiā intra aquas suas seruiunt: & perdomiti metu ita obsequūtur: ut immemores atrocitatis uictores suos in eqtantis dorso uehant. Hanc ergo insulā & hāc gentē ubicūq; inditio odoris psēserint ꝑeul fugiūt. In aqua obtusius uidēt: in terra acutissime. Hyeme nullū cibū capiunt. Quinetiā q̄ttuor menses a cœptu brumæ inedia exigunt. Sinci quoq; circa nilū frequētissimi: crocodillis equidem similes: sed forma modica & angusta. Veꝝ ad opē salutarē nō qualibet necessarii. Medētes quippe ex his pocula inficiūt. quibus & stupor excitetur: & ueneni uis extinguatur. Hippopothamus in eodē flumine ac sole nascit: eqno & dorso & iuba & hinitu: rostro resupino umgulis bifidis: aprinis dētibus: cauda tortuosa. Noctibus segetes depascit: ad quas pgit auersus astu doloso ut fallēte uestigio reuertēti nullæ ei isidiæ ꝑparent. Ide cū distendit nimia satietate harundines recēs cæsas petit. p quas tam diu oberrat quoad stirpiū acuta pedes uulnerēt. Vt ꝓfluio sanguinis leuet sagina. Plagā deinde ceno oblinit: usq; dū uulnus conducatur in cicatricem. Hippopodamos & crocodillos primus romā M. Scaurus iuexit. Circa easdē ripas ales est ibis: ea serpentiū populat oua: gratissimāq; ex his escā nidis suis defert. Sic rarescūt ꝓuentus fœtuū noxioꝝ. Nec tamē aues istæ tantū intra fines ægyptios prosunt. Nam quæcunque arabicæ paludes pennatoꝝ anguium mittunt examina: quoꝝ tam citum uirus est ut morsum ante mors q̄ dolor insequat. Sagacitate qua ad hoc ualent aues excitate in procinctū eunt uniuersæ: & priusq̄ terminos patrios externū malū uastet i ære occursāt cateruis pestilētibus Ibi agmē deuorāt uniuersū Quo merito sacræ sūt & illæsæ. Ore pariunt nigras solū plusiū mittit: reliqua pars cādidas. De arboribus q̄s solas fert ægyptus ꝑcipua est ficus ægyptia: foliis: moro cōparāda poma nō ramis tantū gestitās. sed ex caudice usque adeo fœcūditatis suæ angusta est. Vno anno septies fructū efficit. Vn̄ pomū decerpseris alterum

Ibis

rum sine mora protuberat. Materia eius in aquã missa subsidit. Deinde cũ diu desederit in liquore leuior facta sustollit̃. Et uersa uice qđ natura ĩ alio ligni genere nõ recipit. Fit humore sicca. Palma quoq; ægyptia dicẽda res ẽ ꝓprie ad ipsos uocat̃ ut dici oportuit: eaq; gustata arcet sitim. Odor eidẽ qui & malis cydoniis. Sed demũ sitim sedat si prius q̃ maturu erit decerpat̃. Nã si matura summatur sensum intercipit gressum ꝑpedit. linguã retardat: obsessisq; officiis mentis & corporis uitium ebrietatis imitat̃. Egyptiũ limitem ad diacæ cacumen tendit. Incolunt populi qui momentũ quo reparare mundũ ad motus ferunt annuos hoc studio deprehendunt. Eligit̃ sacer lucus in quo coseptant animalia diuersissimi generis. Ea ubi ad statutã lineã cælestis uertigo prouecta est sensus suos significationibus ꝓdunt quibus possũt. Alia ululãt: alia mugiunt: q̃dam stridunt q̃dam rudiunt: nonnulla simul cõfugiunt ad uolutabra. Hoc argumentũ illis est magisteriũ ad inditium temporis deprehendendi Idem populi ferunt a primis sibi gentis suæ auis traditũ ubi nunc occasus quondã ibi ortus solis fuisse. Inter ægyptias urbes numero portaꝝ thebæ nobiles: ad quas cõmertia arabes undiq; gentiũ subuehunt. hinc regio thebaica. Abedos & ipa nobilis: olim Mẽnonis regia nũc Osiris fano exculta. Alexãdriã & opis ipsius magnitudo & auctor Alexãder macedo nobilitãt. quã metatus Democrates architectus secundũ post cõditorẽ inter memorabilia locũ sortitus ẽ. cõdita aũt alexãdria est xii. centesimaq; olympiade L. Papirio Spurii filio. C. Petilio Caii filio consulibus romanis haud lõge ab hostio nili fluminis qđ heracleoticon alii: alii canopicon appellant. Est & pharos colonia a Cæsare dictatore deducta. Ex qua facibus accensis nocturno dirigit̃ nauigatio. Nã alexandria insidioso accessu aditu fallacibus uadis cæco mari tribusq; tantũ canalibus admittit nauigantes. Possideo: thegano tauro: Hinc igitur ĩ portibus machinas ad prælucẽdi ministeriũ fabricatas pharos dicũt. Pyramides turres sũt ĩ ægypto fastigiate ultra excelsitatẽ omnẽ q̃ fieri manu possũt Itaq; mẽsurã ũbraꝝ egressæ nullas hẽnt umbras. Nũc ab ægypto ꝓmoueamus stilũ

De arabia & thure myrrha cinnamo phœnice sardonice & aliis lapidibus. Ga. xli.

u Ltra pelusiacum hostium arabia est ad rubrum pertinens mare: quod erythreum ab Erythro rege Persei & Andromadæ filio non solum a colore appellatum Varro dicit qui affirmat ĩ littore maris istius fontem esse: quem si oues biberint mutent uelleꝝ

Abedos
Alexandria
heracleoticon
Canopicon

qualitatẽ: & antea cãdidæ amittãt q̃d fuerint usq; ad haustũ ac fuluo postmodũ nigrescãt colore. Rubri aũt maris arsinoe oppidũ. uerum hæc arabia ꝓcedit adusq; illã odoriferã & diuitẽ terrã quã catabani & quiscenitæ tenent. Aarabes nobiles monte cassio. Quiscenitæ causas nominis ĩde ducunt ꝙ tentoriis succedunt: nec alias domos habẽt. Ipsa aũt tentoria cilicia sunt. Ita nũcupãt uelamẽta capraꝝ pilis texta suillis carnibus prorsus abstinent sane hoc animalis genus si ĩ uentũ illo fuerit illico moritur. Hanc arabiã græci eudemonẽ nostri beatã nominauerũt. Habitatur colle manufacto iter flumen tygrim & flumen euleum. Quod ortũ a medis tã puro fluore ĩclytum ẽ: Vt ĩde omnes reges nõ alia: q̃ eius aquas bibant. Eudemonẽ nõ frustra cognomiatam Hinc capessas ꝙ præter odores quos creat plurimos sola thus mittit: nec tamen uniuersa. Nã in medio eius sũt astramitæ pagus sabeoꝝ aq̃ octo mensiõibus regio thurifera disterminat᷑. Arabia appellata. i. ẽ sacra. hoc. n. significari ĩterpretant᷑. Virgulta hæc non sunt publica: sed quod ĩter barbaros nouũ ĩ ius posterioꝝ per successiones traseũt famiĩiariũ. Ergo qcunq; dominatũ istius tenent nemoris arabice sacri uocant. Idẽ illi cũ lucos istos uel metuũt uel ĩcidũt nõ funeribus ĩtersunt nõ cõgressionibus fœmiaꝝ polluunt᷑. Hãc arborẽ p̃us q̃ penitus fides ꝓderetur alii lentisco alii mare the rebintho cõparabant usque dum libris quos Iuba rex scripsit ad Cæsarẽ Augusti filiũ palẽ fieret: ĩtorto eã eẽ uimine: ramis ad aceris qualitatẽ: amygdali modo succũ fũderet: ĩcidi ortu canis flagrantissimis solibus. In iisdẽ saltibus myrrha ꝓuenit cuius radices ut uitium rastris ꝓficiunt: ablaqueatõibus gaudẽt. Nudatæ pinguiori fluit lachryma spõte manãs p̃ciosior ex ea sudor ẽ elicitus corticis uulnere uilior iudicat᷑. Codex ĩ uertiginẽ flexus: & spiuis hispidus: folium crispius licet: oliuæ tñ simile. Maxia altitudo extollit ad qnq; cubita ꝓceritatis. Arabes sarmẽtis eius ignes fouent: quorum fumo satis noxio nisi odore cremati storacis occurant. Pleꝝq; ĩsanabiles morbos contrahunt. Idẽ arabes legunt cynnamum: quod frutetũ situ breui nascitur. ramo humili & represso nunq̃ ultra duas ulnas altitudĩs: Quod gracilius prouenerit eximium magis dr̃. Quod ĩ crassitudinem extuberatum sit inutilius habetur. Verum legitur per sacerdotes hostiis p̃us cæsis. quæ cum litauerint obseruatur ut messis: nec ortum solis anticipet nec egrediatur occasum. Quisqs p̃ncipatum tenet sarmentorum strues hasta diuidit: quæ sacrata est in hoc munus atq; ita portio manipuloꝝ soli dat᷑: q̃ si iustæ diuisa sit radiis ĩflagrata

ĩcẽdium

incendium sponte concipit. Apud eosdē nascit̄ auis phœnix aqlæ magnitudīe: capite honorato: in conum plumis extantibus: cristatis faucibus: circa colla fulgore aureo: postera parte purpureus absq; cauda: in qua roseis pennis ceruleus iterscribitur nitor. Probatum ē quadraginta & quīgentis eū durare annis. Rogos suos struit cynnamis quos ꝓpe practea cōcinnant in solis urbē strue altaribus supposita. Cū huius uitā magni anni fieri cōuersione rara fides ē īter auctores: quis plurimi eoꝝ magnū annū nō qngentis & quadragīta sed duodecim milibus. dcccclıiii. ānis constare dicāt. Plautio itaq; Sextio & P. Apronio cōs. ægyptū phœnix ī uolauit. captusq; anno octigentesimo urbis cōditæ iussu Cladi ꝑncipis ī comitio publicatus ē Quod gestū ꝑter censuram quæ manet actis ēt urbis cōtinetur. Cinomolgus pinde arabiæ auis ī excellentissimis lucis texit nidos e fructibus cinnamoꝝ ad quos quoniā nō est peruenire ꝑpter ramoꝝ altitudīem & fragilitatē. Accolæ illas congeries plumbatis petunt iaculis deiectasq; pciis uendunt amplioribus ꝙ hoc cinnamū magis q̄ alia mercatores ꝑbent. Arabes lōge lateq; diffusi diuersisq; moribus uiuant & cultibus plurimis crinis īconsus mitrata capita redimitu pari pars rasa ī cutem barba cōmertiis studēt. Aliena nō emunt: uendunt sua. qppe & siluis & mari diuites Vmbræ q̄ nobis dextræ sūt: illis sinistræ. Pars eoꝝ qbus asper uictus ē angues edūt. Nulla illis aī uel corporis cura: ac ꝑpterea ophiophagi nomināntur. Ex istius littoris sinu Poclicrati regi aduecta sardonis gemma ꝑma ī orbe nostro luxuriæ excitauit facē. Nec multū de ea disserūdum puto: adeo sardonis non omniū uenit notitiā. Superficies eius ꝓbatur si meratius rubeat: arguit̄ si fuerit feculentior. Medietas circuit̄ limite candicāte. Optia ē si nec colorē suū spargat in ꝓximū: nec ipse ex altero mutuetur: reliqua nigro finiuntur. Quod si translucet uitio uertitur. Si perspicuitatē arceat proficit ad decorē. Et molochitē arabs inuenit uirentē crussius q̄ smaragdus cōtra īfantium pericula īgenita ut resistentē. Inuenit & iridē in mari rubro sicut cristallū seganginatā que radiis icta solis rutilo æris repcussu cælestis arcus ex sese iacit speciem Androdamatem Idem legunt arabes nitoris argentei lateribus æqualiter quadris qué de adamāte nō nihil mutuatū putes. Datū illi nomē ex eo qđ censēt qđ animoꝝ calentiū mollit impetus & tumētes refrenat iras: pederotē etiā arabicam inde semimus. Arabica aspectu eburnea est radi abnuit cōtra neruorum molestias ꝓdest habētibus. Impederote cōgruit quicquid eximium est quadam decoris prærogatiua.

Christallinũ lucet ruber purpurã Orarum extimis corona crocea uelũ eliquido renitente: Ac suauitate oculos afficit. Visum illicit: detinet intuẽtes. Hac etiã gratia ĩdis placet. Hoc. Arabie sat ẽ. hic ad. Pelusium repatriemus. Ca. xlii.

De Cassio mõte & põpei tumulo & Andromede uinculis

i N Pelusio cassius mons est delubrum Iouis Casii atq ita Ostracine locus Põpei magni sepulchro inclytur. Idumea inde icipit palmis opima. Deinde Iope oppidi antiqssimũ orbe toto utpote añ inundationẽ terrarum cõditũ Id oppidũ saxũ ostẽtat quod uinculorum Andromedæ uestigia adhuc retinet quã expositã belue irritus rumor circuntulit. Quippe ossa mõstri illius. M. Scaurus inter alia miracula in edilitate sua Romæ publicauit. Annalibus nota est res. Mensuræ quoq ueracibus libris cõtinetur: silicet q costarum lõgitudo excesserit pedes quadraginta. Excelsitas furrit elephãtibus ĩdicis eminẽtior. Poro uerticuli spine ipsius latitudine semipedẽ sint supgressi. Ca. xliii.

De iudæ & lacu Asphalte: & balsamo & gẽti essenorum

i Vdea illustris ẽ aquis: sed natura nõ eadẽ aquarum omniũ Iordanis amnis eximiæ suauitatis. panea de fõte demissus regiones pterfluit amœnissimas. Mox in Asphaltitẽ lacũ mersus stagno corrũpit. Qui Asphaltitis bitumẽ gignit: animal nõ habet: nihil in eo mergi potest: tauri etiã camelliq impune ibi fluitãt. Est & lacus sara extensus passuũ. xvi. milibus circũseptus urbibus plurimis & celebribus ipse par optimus. Sed lacus thiberiadis his oibus anteponit salubris igeniuo estu & ad sanitatẽ usu efficacii. Iudææ caput fuit Ierosolima. Sed excisa ẽ. Succe ssit Iericus & hæc desiuit. Artaxorxis bello subacta. Callirœ Ierosolimis pximus fons calore medico pbatissimus & ex ipso aquarum pconio sic uocatus in hac tm̃ balsamũ nascit. Quæ silua intra terminos uiginti iugerum usq ad uictoriã nostrã fuit. At cũ iuda potiti sumus ita luci illi ppagati sũt: ut iã nobis latissimi colles sudẽt balsama. Similes uitibus stirpes hñt malleolis digerũt rastris nitescũt: aqs gaudẽt: amãt amputari. Tenacibus foliis sempiterno inũbrãt. Lignũ caudicis attrectatũ ferro sine mora morit. Ea pp aut uiro aut cultellulis osseis: sed in solo cortice artifici plaga uulnerat. Ex q̃ ex me suauitatis gutta manat post lachrymã scdm i pciis locũ põa optinẽt. cortex tertiũ ultius honos ligno. Lõgo ab Ierosolimis recessu Tristis sinus pãdit quẽ de cælo tactũ testat humus nigra & cinerẽ soluta. Duo ibi oppida Sodomũ noiatũ alterum: alterum Gomorrum. Apd q̃ pomũ qd gignit hẽat

licet

licet specimē maturitatis: mādi tñ nō pt. Nā fuliginē itrisecus fauillatiā ābitio tm̄ eximie cutis cohibet: q̄ uel leui pssa tactū fumū exalat: & fati scit in uagū puluerē. Interiora Iudææ q̄ occidentē cōtuēt essemii tenēt: q̄ pditi memorabile disciplina recesserūt a ritu gētiū uniuersaꝝ maiestatis: ut reor puidētia ad hūc morē destinati. Nulle ibi fœmine uenere se penitus abdicauerūt: pecuniā nesciūt: palmis uictitāt. Nemo ibi nascit̄: nō tñ deficit hoīum multitudo: locus ipse addictus pudicitiæ ē: Ad quē plurimi licet undiq; gentiū pperēt: nullus admittit̄: nisi quē castitatis fides & innocētiæ meritū psequat̄. Nā q reus ē: uel leuis culpe: quāuis sūma ope adipisci ingressu uelit: diuinitus submouet̄. Ita p imensū spatiū secloꝝ icredibile dictu eterna gēs ē cessātibus puerperiis Engada oppidū īfra hessemios fuit: sed excissū ē Veꝝ inclytis nemoribus adhuc durat decus: luciſq; palmaꝝ eminētissimus: nihil uel de euo uel de bello derogatum. Iudææ terminus Massanda castellum.

De Scytopoli oppido. Capi. xliiii.

t Ranseo Damaschū· Philadelphiā. Araphianā. Scythopolim pmos incolas & auctorē dabo. Liber pater cui humo nutricē tradidisset cōdidit hoc oppidū. Vt sepulturæ titulū etiā urbis mœnibus ampliaret. Incolæ de erāt e comitibus suis Scythas delegit: quos ut animi firmaret ad pmptam resistēdi uiolētiā pmū loci nomē dedit. In seleucia alter cassius mons ē Anthiochie pximus: cuius e uertice uigilia adhuc q̄rta cōspicit̄ globus solis: & breui corporis circumactu radiis caliginem dissipantibus: illinc nox hinc dies cernit̄. Talis e cassio specula est: ut lucem prius uideas q̄ auspicetur dies.

De tygri & Eufrate & lapidibus pciosis. Ca. lv.

e Vfratē maior fundit Armenia ortū supra zizaniā sub radicib⁹ mōtis: quē Cathotn accole nomināt Scythicis pximo. hic rēceptis in se aliquot amnibus cōualescat: & stipatus cōuenis aqs luctat̄ cum thauri montis obiectu. Quē apud elegeā scindit: resistat licet duodecim milibus passuum latitudine lōgisq; excursibus dextera Cōmagenē: Arabiā leua relinqt. Deinde plabēs plurimas gentes Babilloniā quōdā caldeoꝝ caput diuidit. Mesopotamiā opimat annue inūdatiōis excessibus ad istar āmis Egyptii terris supfusus iuecta soli fecūditate. Hisdā ferme tpribus qbus Nilus exit sole. s. i pte Cācri uigesima cōstituto. Tenuat̄ cū iā leone decurso ad extima uirginis curricula facit trāsitū: Quod Gnomici similibus paralelis accidere cōtendūt quos pares & cæli & terraꝝ positione equalitas normalis efficit lineæ

Vnde apparet ista duo flumina ad modũ eiusdem ppendiculi cõsti-
tuta: licet e diuersis manent plagis easdem incrementi causas habere.

De tygri quoq; dicere hoc loco par est. Capi. xlvi

i N Armeniæ regiõe caput tollit mire q̃ lucido cõspicuo fõte i lo
co edito q elegos nominat. Nec ab exordio stati totus ẽ. Primũ
pigre fluit: nec cũ suo noie. At cũ fines medioꝝ iuectus ẽ. tygris statim
dr. Ita. n. medi nominãt sagittã. Influit i arethusã lacũ oĩa põdera susti
nentẽ: Cuius pisces nũq̃ se alueo tygridis imiscẽt: sicut nec amnici pi-
sces in stagnũ trãseunt Arethusæ: p quẽ dissimili colore uolucri meat
cursu. Mox thauro resistẽte i pfundũ specũ mergit: quẽ subter labẽs in
altero eius latere apd' zomadã emicat uluas: & purgamẽta plurima se
cũ trahẽs. Deide Idẽtidẽ abscũdit' rursusq; reddit'. Adiabenes arabasq;
pterfluit. Mosopotamiã ãplectit'. Amnẽ nobilissimũ Hidaspẽ accipit
Eufratẽ defert in sinũ psicũ. Quecũq; eufratẽ bibũt gẽtes diuerso nitẽt
lapide. Et milãtis i ipso Eufratis alueo legit' gẽma ad imaginẽ marmo-
ris pconẽsis nisi q i medio umbilico lapidis istius glauci uelut oculi ni
tet pupilla Agada a caldeis ad nos usq; fluxit haud facilis reptu ni ut
ipsi phibent ipsã se capessendã daret. Nãq; igenita spiritus efficacia q̃-
dam supmeãtes naues ex pfũdo petit: & carinis ita tenaciter accorpo
ratur: ut nisi abrasa parte ligni egre separetur Ea Agada apud Calde-
os ppter effectus quos ex illa sciũt habet' loco principe. Ceteris ppter
gratiã magis cõplacet iucũdissime uirẽs. Mirrhites parthis familiaris
hũc si uisu estimes myrrhe color est. Et nõ habet q afficiat aspectũ. Si
penitus exploresẽt atttritu incites ad colorẽ spirat nardi suauitatẽ. In
pside lapidũ tanta copia est tantaq; diuersitas: ut lõgũ pene sit ipsis uo
cabulis immorari. Mitridax sole pcussa coloribus micat uariis. Tego
litus nucleo oliue similis spernit' cũ uidet'. Sed remediis bonus uincit
alioꝝ pulchritudinẽ. Solutus quippe & haustus pulsis calculis renũ
dolores ac uesice leuat Zammocrisius arenis auro immixtus: nũc bra
cteaꝝ: nũc pulueris habet quadrulas. Ethites fuluus est & tereti positi
one alteꝝ lapidẽ itrinsecus cohibẽs cuius crepitu sonorus est cũ mouet'
quãlibet tinnitũ illũ nõ internũ scrupulũ facere sed spiritũ sciẽtissimi
dicãt hũc ethiten Zeroastes prefert oĩbus maximãq; illi tribuit potesta
tẽ. Inuenit' aũt i nidis aquile aut i littoribus oceani. In pside tamẽ pluri
mus. Spem ueteri defẽdit a fluxibus abortius. Phirrites suruus est: tene
riq; se uehemẽtius nõ sinit At si quãdo arctori manu pmitur digytos
adurit. Calazias grandinis & cãdorẽ pfert & figurã duritia robustima

calculis ze
nũ i vessice

& in

& i uicta Ethites uipereas habet maculas. Dionisias fuscus ē rubētibus notis sparsus. Idē si aquemixtus coterat fragrat uinū & qđ ī illo odore mirificū est: ebrietati resistit. Glosopetra deficiētibus lunis cælo cadit ligue similis humane bō modice ut magi phibēt potestatis: q ex ea lunares motus excitari putāt. Solis gēma pcandida ē ad speciē fulgidi sideris: rutilosq; ex sese iacit radios Veneris crinis nitet nigro iternis ductibus ostētās rufoꝝ criniū similitudinē. Senelites trāslucet fulgore cādido molleoq; cōtinēs lune immaginē. Quā iustā cursū astri ipius phibēt diebus singulis uel minui uel augeri Meconites papauera exprimi Mirmicetes reptātis formice effigie notat. Calcophongus resouat ut pulsata era pudice habitus seruat uocis claritatē. Siderites a cōtēplatione ferri nihil dissonat. Veꝝ moleficus quoquo inferat discordias excitat. Flōgites ostētat intra se uelut flamas estuātes. Antralyraias coruscat i modū scintilātiū stellaꝝ. Enidrus exudat ut clausā i eo putes fontaneam scaturiginem. Ca: xlvii

De Cilicia & cidno amne & corytio anero: & Tauro mōte.

c Illiciā de qua agitur si ut nunc est loquamur derogasse uidebimur fidei uetustatis Si terminos seqmur quos habuit olim ab sonum est a cōtemplatiōe reꝝ psentiū: Ergo iter utrāq; culpa factum optimū est amboꝝ tēpoꝝ statū p seq. Cilicia antea usq; ad pelusium Egypti ptinebat Lidis Medis Armeniis Pamphilia Capadocia sub Imperio Cilicū cōstitutis. Mox ab assiri subacta i breuiorē modū scripta est plurima iacet cāpo sinu lato recipiens mare Issicū. ab tergo mōtiū thauri & Amni iugis clausa. Sortita nomen a Celiee quem etas pristina pene ultra euū memorie abscōdit hūc phœnice ortū qui ātiquio Ioue de primis terre alunnis habet. Matrē urbiū habet Tharson: quam. Dane proles nobilissima perseus locauit. hanc urbē interfecat cidinus amis. hūc cidinū alii pcipitari thauro. Alii deriuari ex alueo. Cohaspidis tradiderūt. Qui cohaspes ita dulcis est ut psci Reges q̄ diu inter ripas psidis fluat soli sibi ex eo pocula uēdicauerint: & cū eundū foret p egere aquas eius secū uectitent. Ex illo igitur parēte cidinus miram trahit suauitatem. Quicquid candidum est cidignum gentili lingua. Siri dicunt: unde amni huic nomen datum sumet uere cum solluuntur niue reliqua parte annitennuis ē & quietus. Circa coricium Cilicie crocum plurimumi optimumq;. Det licet Sicilia: det. Cirena: det & Licia: hoc primum est. Spirat fragantius: coloreque plus aureo est. sucei ope citius proficit ad medelam. Ibi corricos: oppidum est,

& specus q monte impositū mari a sūmo cauat uertice patulus hyatu āplissimo. Nā deiectis lateribus in terre ꝓfundū nemorosos orbe āplectit media amœnitate uires ītrorsus lucis pendētibus. Descēsus in eū p duo milia & qngētos passus nō sine largo die hinc īde fōtiū larga & assidua scaturigie. Vbi puentū ad ima ꝑmi sinus: alter rursus specus pandit. Quod antrū latis ꝑmū patet faucibus postmodū i ꝓcessu p angustias obscurat. ī eo sacꝝ ē Iouis fanū: i cuius recessu intio Tiphonis gigātis cubile positū accole crediderūt Heliopolis antiquū oppidū ciliciæ fuit patria Crisippi Stoice sapiētiæ ꝓstātissimi: Quod a Tigrane Arminie subactū & diu solū pōpeiopoli deuictis cilicibus. Cneus magnus cognominauit Mōs Tauros ab īdico ꝑmū mari surgit. Deinde a scopulis celidoniis. Inter ægyptū & Pāpiliū pelagus obiectis septentrioni dextro latere: leuo meridiane plage occurrit occidēti obuersus frōte ꝓfusa palā ē trās eū cōtinuare uoluisse penetrato mari: nisi ꝓfundis obsistētibus ostēdere radices suas uetaret. Deniqꝫ q ꝑscrutant natu ras locoꝝ: tētasse eū oēs exitus ꝓmontoriis ꝓbant. Nā quoquo uersū mari alluit ꝓcedit in ꝓminētias: sed mō intercludit phœnitio mō pōtico sinu: interdū Caspio uel hircano. Quibus renitētibus subinde fractus cōtra Meothim lacum flectit: multisqꝫ difficultatibus fatigatus ripheis se iugis annectit ꝑ gentiū ac linguaꝝ uarietate plurifariā nominatur Apud nidos Lamos mox ꝓpanisos: coatros Apd parthus post Nifates inde thaurus atqꝫ ibi in excellētissimā cōsurgit sublimitatē caucasus. Interea ēt a populis appellatiōnē trahit. Ab dextero latere Caspius dr uel Hircanus. A leuo Amazonicus. Mochicus. Scythicus. Ad hæc uocabula hēt alia multa. Vbi dehiscit Hiulcis iugis facit pontas: quaꝝ ꝑme sūt Armenie. Tūc Caspie post Ciliciæ in Greciā uerticē exerit Vbi Ceránius ꝓdicat. A Cilicie finibus Asiaticū limitē dispartit. Quātus meridiē uidet sole inestuat. Quicqd septentriōi oppositū est uento tunditur & pruina. Quod siluestre est efferatur plurimis bestiis & leonibus immanissimis.

De Chimera monte. Capi. xlvii.

Quod in Campania Vesuuius: in Sicilia Etna: hoc in Licia mōs est chimera. Hic mons nocturnis estibus fumidū exhalat. Vñ fabula triformis mōstri in uulgum data est: quod Chimeram animal putauerunt. Et natura ibidem subest ignea. Vulcano urbem proximam Licii dicauerunt: quam de uocabulo sui nomini effestiam uocant. Olympus quoqꝫ īter alia ibi oppidū fuit nobile. Sed ītercidit

Nūc

Nūc castellū ē:īfra q̄ cꝗaq̄ regie ob īsigne fluoris spectaculo sūt uisētib⁹

De asia. phrygia. galatia. lidia. epheso urbe. Et uiris illustribus & de homero & hesiodo. & sepulchris aiacis: & mennonis & eius auibus. & teutrātis regiōe. de cameleōte & ciconiis. Ca. xlviii.

S Equitur Asia: sed nō eam Asiam loquor q̄ i tertio orbis diuortio terminos amnes habet ab ægyptio mari Nilum. a meoti lacu Tanaim: Ueꝝ ea quæ a Telmeso Licie īcipit Vñ etiam Carpatius auspicat̄ sinus. Eam igit̄ Asiam ab oriente Licia includit & phrygia ab occidēte egea littora a meridie mar̄ egyptiū paphlagonia a septentrione ephesus in ea urbs clarissima est. Epheso decus templū Dianæ Amazonū fabrica adeo magnificū ut Xerxes cū oīa asiatica tēpla igni daret: huic uni pepercerit. Sed hec Xerxis clemētia sacras edes nō diu a malo uīdicauit. Nāq; Herostratus ut nois sui memoriā fama sceleris extenderet sicut ipse confessus est incēdium nobilis fabrice manu sua struxit uoto adipiscēde latioris fame. Notat̄ ergo eadē die cōflagrauisse tēplū Ephesi: qua Alexāder magnus pelle natus est. Qui orit̄ ut nepos edit. M. Fabio Ambusto. T. Quinto Capitolino cōsulibus. anno post Romā condā tirecentesimo octocesimo qnto. Id templū cum postmodū ad cultū angustiorē Ephesii reformarēt faber opi Dimocrates ꝑfuit: quē Dimocritū Alexādri iussu Alexandriā in ægypto metatā supera exposuimus. Nusquā aūt orbe toto tā assiduos terremotus: & tam crebras urbiū dimersiones q̄ in asia eē cladibus asiaticis patuit Cū Tiberio principe urbes duodecim simul una ruina occiderit. Ingenia asiatica inclyta ꝑgētes fuere. Poetæ Anacreon: inde Mimnermus & Antimachus: Deinde Hipponax: deinde Alceus: inter quos etiā Sapho mulier. At historiæ cōditores Exanthus. Hecateus. Herodotus: cū qbus Ephorus & Theopompus. Nāq; d. vii. sapitiētia ꝑditis Bias. Tales. Pitacus. Cleantes stoice eminētissimus Anaxagoras naturę indagator. Heraclitus & subtilioris sciētiæ archanis immoratus clarissimus. Phrygia Asiā excipit. in q̄ Celene antiquato priore nomine in Apameā transiere: Oppidū a rege Seleuco postmodū cōstitutum. Istic Marsias ortus. Istic & sepultus. Vñ q ꝓximat fluuius: Marsias dr̄. Nā sacrilegi certaminis factū: & audaces in deū Tibias testat̄ nō ꝓcul cō fonte uallis quæ euentū geste rei signat: & ab Apamea decē milibus passuum separata Aulocrene usque adhuc dr̄. Ex arce huiusce oppidi Meander amnis caput tollit: q recurrētibus ripis flexuosus iter Cariā & Ioniā ꝑcipitat in sinum q miletum diuidit & priennā. Ipsa phrygia

Troadi supiecta ē. Aquilonia pte galacie collimitata. Ameridiana lica onie psidie: Migdoniæq̃ cōterminat. Eadē ab oriēte uicia Lidie. A sep tētriōe melie & carie. A pte q̄ dies medius ē mōs Lida: & Tmolus cro co florētissimus Amnis pactolus quē aurato fluore incitū aliter Chri⸗ soroā uocāt. In his locis aīal nascit̄ qd̄ Bonacū dicūt. Cui taurinū ca⸗ put ac deinceps corpus oē: tātū Iuba eq̄na. Cornua aūt ita multiplici flexu ī se reuertētia: Vt si qs ī ea offēderit nō uulneret. Sed q̄cq̄d p̄sidii mōstro illi frōs negat: aluus sufficit. Nā cū ī fugā uertit̄ ꝑluuie citi uē⸗ tris finiū egerit p lōgitudinē triū iugeꝝ p lōgas aspgines: quaꝝ ardor q̄cq̄d attigerit adurit. Ita egerie noxia submouēt īseq̄ntes miletos Io⸗ nie caput. Cadmi olī domus: sed eius q p̄mus īuenit ꝓ se orōnis disci⸗ plinā. Nō lōge ab epheso Colophō ciuitas nobil' oraculo clarii Ap⸗ pollinis: inde haud ꝓcul Minas surgit: Cuius uertices de nebulis sup uolitātibus future tēpestatis significāt q̄litatē. Caput meonie siphilus excipit Tātalus ātea dictus. & ī illā uocabuli memoriā orbitatibus da tus Niobe. Smirnā moles circūfluit īter flumīa Asiatica facile p̄cipuus amnis. Smirneos uero cāpos fluuius Hermius secat: q ortus Adorilao phrygiæ Phrygiā scindit a caria. hunc quoq̄ Hermū fluctibus aureis estuasse antq̄tas credit Smirna: uñ p̄cipue nitet. Homero uati extitit patria. Qui post iliū captū āno ducētesimō. lxxii. humanis rebus ex⸗ cessit. Agrippa siluio Thiberini filio albe regnāte ānō añ Vrbē cōditā cētesimo & . Ix. Inter quē & Hesiodū poetā q' ī auspiciis Olympiadis p̄ mæ obiit centū trigīta octo anni īterferūt. In Rœtheo litoro Atheniē ses & Mitilenei ad tumulū ducis Thessali Achillion oppidū cōdiderūt qd̄ ꝓpemodū īteriit. Deniq̄ īterpositis. xlvii. ferme stadiis ī alterō cor nu eiusdē littoris ob honorē Salamini Aiacis alteꝝ oppidū cui Ean⸗ tio nom̄ datū ē Rhodii extruxerūt. At iuxta Iliū Mēnonis stat sepul⸗ chro: ad qd̄ sēpiterno ex Ethiopia cāteruet in aues aduolāt. q̄s Iliēses mēnonias uocāt. Crumētius auctor ē has easdē anno q̄nto ī ethiopia cateruati coire: & ūdiq̄ uersū quousq̄ gētiū sint ad regiā mēnonis cō⸗ uenire Mediterranea q̄ sūt supra Troadis ptē Teutrania tenet regio: q̄ pria Mesoꝝ fuit patria Hec Teutraīa pfundit̄ Caico p̄umie. Per oēm Asiā Cameliō plurimus aīal q̄drupes: facie q̄ lacerte nisi crura recta & lōgiora uētri iūgent̄ ꝓlixa cauda. Eadēq̄ ī uertīginē torta: hamati um gueꝛ subtili adūcitate. Incessus piger & fere idē q testudinū mot⁹. Cor pus aspeꝝ: squamosa cute qualē ī crocodillis deprehēdimus subducta oculi: & recessu cōcauo introrsū recepti quos nunquā uictatione ob⸗ nubit

nubit. Visũ deniq̃ nõ circumlatis pupillis: sed obtutu rigidiori inten/tat: hiatus eius eternus ac sine ullius usus ministerio: qppe cũ neq̃ cibũ capiat: neq̃ potu alat: nec alimẽto alio q̃ haustu æris uiuat. Color ua/rius & ĩ momẽto mutabilis ita ut cuicũq̃ se rei iunxerit cõcolor ei fiat Colores duo sũt: quos fingere nõ ualet: rubeus & cãdidus. Cæteros fa cile mẽtit. Corpus pene sine carne: uitalia sine liene: nõ nisi ĩ corculo pauxillũ sanguinis dephendit: latet hyeme: pducit uere. Impetibilis ẽ Coracita quo cũ iterfectus ẽ: uictorẽ suũ pimit iterẽptus. Nã si ex eo uł modicũ ales ederit: illico morief. Sed corax hẽt psidiũ ad medelã natu ra manuũ porrigẽte. Nã cũ afflictã se ĩtelligit: sũpta frõde laurea recu perat sanitatẽ. Pithon ẽ ĩ asia locus ĩ cãpis patẽtibus: ubi pmo aduẽtus sui tpe Ciconiæ aduolãt. Et eã q̃ ultima aduenerit: lacerant uniuerse. Aues istas fuerũt linguas nõ habere: sonũ aũt quo crepitãt oris poci/us q̃ uocis eẽ eximia illis inest pietas. Et. n quãtũ tpis ĩpenderint fœti/bus educãdis: tantũ & ĩpe a pullis suis iuicẽ alunt. Ita n: ĩpẽse nidos fo uẽt ut ĩcubitus assiduitate plumas exuãt. Noceri eis õibus quidẽ locis nefas putãt. Sed ĩ thessalia uł maxie ubi serpẽtiũ ĩmanis copia ẽ Quos dũ escãdi gra insectant: regionibus thessalicis plurimũ mali detrahũt. Galatiã pmis seculis psce gallo℞ gẽtes occupauerunt tholosbici uetu ri ambitoti: quæ uocabula adhuc permanent. Quanuis galatia unde dicta sit: ipso sonet nomine. Ca. xlviiii.

De Bithinia. Hãnibale. Acone portu & Achenisio specu.

b Ithinia ĩ põti exordio ad ptẽ solis oriẽtis aduersa Thraciæ õpu lẽta ac diues urbiũ a fõtibus sangari flumis pmos fines hẽt. Añ bebricia, dicta: deinde Migdonia mox a Bithinio rege Bithinia. In ea prusiadẽ urbẽ: & ptermeat Hilas flumẽ. Et aluit Hilas lacus. In quo pi isse credũt delitias Herculis. Hilã pue℞ Nymphis rapinã. In cuius me moriã usq̃ adhuc solemioi tripudiatõe lacũ ppłus circuit: & hilã uoce clamãt In bithinio quoq̃ agro libissa locus nicomedie pximus sepul chro Hãnibalis fame datus: Qui post Cartaginẽse iudiciũ transfuga ad regẽ Antiochũ dein post Antiochi apđ termopilas tã malã pugnã fractũq̃ regã fortũe uicibus ĩ hospitiũ Prusie đuolutus ne traderet. T. Quintio ob hanc causam in bithiniã misso captiuusq̃ Romã ueniret ueneni mali poculo aiam expulit: & romanis se uinculis mõte defẽdit

De ponticis oris. Ca. l.

i N ora põtica post bosphori fauces & Rhesũ amnẽ portũq̃ cal/pas sagaris fluuius ortus in phrygia: dictusq̃ a plerisq̃ sangaris:

Exordium facit maris audiui sinus: in quo oppidũ heraclea appositũ lico flumini: & acone portus. Qui proventu malorũ graminũ usq̃ adeo celebris est: ut noxias herbas aconita illinc nominemus: proximus inde Acherusius specus quẽ foraminis ceci profũdo adusq̃ iferna aiũt patere

De Paphlagonia & uenetorũ origine. Ca. li.

P Aphlagoniã limes a tergo galaticus amplectit̃. Ea paphlagonia scarabi promontorio spectat tauricã. Cithero mõte consurgit porrecto in spaciũ trium & sexaginta milium insignis loco eneto: a quo & Cornelius nepos phibent paphagones in Italiã trãsuecti mox ueneti sũt nomĩati. Plurimas ĩ ea regiõe urbes millesii cõdiderũt. Eupatoria mitridates q̃ subacta a Põpeio Pompeiepolis ẽ dicta:

De Capadocia. Ca. lii.

C Appadocia gentiũ uniuersorũ q̃ pontum accolunt pcipua introrsus recedit. latere leuo utrasq̃ Armenias & Cõmagenẽ prins simul trãsit. dextro plurimis Asiæ populis circũfusa. Attollitur ad thauri iuga & solis ortum pterit Lycaoniã Psidiã Cilitiam. Vadit super tractũ Syrie Antiochie parte regionis alterius in Scythiã ptendẽs: Ab armenia maiore diuisa Eufrate amne: q̃ Armenia uñ panidri mõtes sunt auspicant̃. Multe in Cappadocia urbes inclyte. Verũ ut ab aliis referamus pedẽ. Coloniã Archelaidẽ quem deduxit Claudius Cæsar. Alis pterfluit. Nec occesaream fluuius Licus alluit. Me Semiramis cõdidit. Mazacã sub argeo sitã Cappadoces mr̃em urbiũ uocãt q Argeus niualibus iugis arduus ne æstiuo qdem torrente pruinis caret Quẽq̃ indigene populi habitari ideo credũt. Terra illa añ alias altrix equorũ & proventui eqno accõmodatissima. Quorũ hoc in loco ingenium reor psequendũ: Nã equis in esse iudiciũ documẽtis plurimis patefactum est Cum iam aliquot inuẽti sint q nõ nisi primos dominos agnoscerẽt obliti masuetudinis si qñ mutassent cõsueta seruitia inimicos partis sue norũt: adeo ut inter plia hostes morsu petãt. Sed illud maius est q̃ rectoribus pditis quos diligebant accerserunt fame mortem. Verũ hi mores in genere equorũ pstantissimo reperiunt̃. Nã q infra nobilitatẽ sunt sati nulla documenta sui pbuerunt. Sed ne quid uideamur dicẽdi licentia cõtra fidem arrogasse: exemplũ frequẽs dabimus. Alexãdri magni equus Bucefalus dictus siue de aspectus toruitate: seu ab insigni q̃ taurinũ caput armo inustũ gerebat: uel q̃ de fronte eius quedã extantiũ corniculorũ mine ptuberabãt. Cũ ab equario suo alias etiã molliter sederet, accepto regio strato neminẽ unquã alium

præter

inter dominum ueheredignatus est. Documenta eius. ī pliis plurima sūt qbus Alexāedrū edurissimis cetraminibus sospitē opera sua extulit. Quo merito effectū ut de fūcto in indea: exequias rex duceret: & supremis sepulchꝝ daret. Vrbem etiā cōderet: quā ī noīs memoriā Bucefalā nominauit. Equis. C. Cæsaris nullū pter Cæsarem dorso recipit Cuius primores pedes facie uestigii humani trahunt fuisse: sicut ante ueneris genitricis edem hac effigie locatus est. regē Scitaꝝ cū singulari certamine interemptū aduersarius uictor spoliare ueliet ab equo eius calcibus morsuq; laniatus ē. Agrigētina ēt regio freqns ē equoꝝ sepulchris: qđ supmitatis munus merito datū credūt Voluptatē his inesse Circi spectacula pdiderūt. Quipā. n. equoꝝ cātibus tibiaꝝ quidā saltationibus quidā coloꝝ uarietate: nōnulli etiā accēsis facibus ad cursus puocātur. Affectū equinū lachryme probāt. Deniq; interfecto Nicomede Rege: equus eius uita in edia expulit est prœlio. Anthiocus Galgatas subegisset: Citareti nomine ducis q in acie ceciderat equum ouaturas insiluit. Isq; adeo spræuit lupatos ut de idustria curuatus ruina & se & eqtē pariter affligeret. Ingenia equoꝝ ēt Claudi. Cæsaris. Circenses pbauerūt cū effuso rectore quadrige cursus emulos nō minus actu q̄ uelocitate puerterēt. Et post decursa legittima spatia ad locū palme spōte cōsisterēt uelut uictoriæ pmū postularēt: excusso quoq; auriga quē Rutimanā nominabāt relicto certamie ad tapitolium q̄driga p siluit: nec añ substiti quālibet obuiis occursibus impeditus q̄. Tarpeiū. Iouem tsina dextractinoe lustrasset. In huiusce aialis genere etas lōgior maribus. Legimus sane equū adusq; annos septuaginta uixisse. lā illud nō uenit ī ambiguū ꝙ ī annū tertiū & tricesimū generant ut pote q etiā post uicesimū mittāt ad sobolē reficiendā. Notatū ēt ad. uertimus Opōtem noīe equū Gregariā uenerē durasse ī ānos quadraginta Equaꝝ libido extinguit lubis tonsis in quaꝝ ptu amoris nascit ueneficiū. Quod ī frōtibus pferūt recēs editi futuro colore cicatricis simile. Hippomanes nominatū. Quod si preptū fuerit statim nequa q̄ mater pullo ubera prebet fellitāda. Quo qs acrior fuerit speiq; maioris pfūdius nares mersitat in bibēdo: Mas ad bella nunq̄ pducit apud scythas: co ꝙ femine leuare nesicas ēt in fuga posint. Edunt eque ex uētis cōceptos: sed hinūq̄ ultra triēnium euū trahunt. Ca. liii.

De assiria & Mœdia.

a Ssirioꝝ initiū a Diabene facit. In cuius pte abellitis regio ē quē locū uictoria Alexādri magni nō sinit pteriri. Nam ibi copias

Darii fudit ipsūq; subegit. Expugnatisq; eius castris. In reliquo appara tu regis reperit scriniū unguentis refertū. Vn̄ primū Romana luxu ria fecit ingressū ad odores pegrinos. Aliquātisp tn̄ uirtute ueterꝝ ab illa uiciorꝝ celebra defessi sumus. vtq; adeo ī tps cēsorꝝ. P. Crassii & iu lii. Cæsaris q edixerūt āno urbis cōdite qngētesimo sexagesimo qnto ne qs unguēta īueheret pegrina. Postmodū uicerūt nr̄a uitia & senatui adeo placuit odorꝝ delitia: Vt ea ēt in penalibus tenebris uteret. Sicute L. Plotius fratrē plāci bis cōsulē pscriptū a triumiri i ī salermitana late bra unguēti odor pdidit. hos terrarꝝ ductus excipit medica: cuius ar bor iclaruit ēt carminibus mātuanis. Ingēs ipsa & cui tale ferme quale unedonibus foliū est tn̄ ī eo differt aculeatū ī sonulētis fastigiis hispi dat. Gestat malū inimicū uenenis: sapore aspo: ꝯ a maritudinis mire: odoris ātfragrātis plusq̄ iucūdū lōgeq; sēsibile Verꝝ pomorꝝ illius tan ta ubertas inest ut onere puētus sēp grauet. Nā ptinus atq; poma eius ceciderit maturitate: alia ptuberāt eaq; tn̄ est opimitati mora ut fetus decidāt an̄ nati Vsurpare sibi nemora ist aoptauerūt & aliæ natiōes p īdustriā trāslati germiuis & īserti. Sed bn̄ficiū soli medie datū natua re sistēte: terra alia nōpotui matuari:

De portis caspiis Ca. liiii.

Caspie porte pādunt itinere manufacto lōgo octo milibus pas suū. Nā latitudo eius uix ē plaustrū pmeabilis In his angustiis ēt illud iter alia difficile: q pciosorꝝ laterꝝ saxa liqntibꝰ īter se aliis uēis exūdāt homorē affluētissimū. Qui moxui caloris cōstrictus uelut in glaciē cohit. Ita labes ī uia accessū negat. Preterea octo & uigitimil ibꝰ passuū tractꝰ oīs q ide pgit nullis putei uel fōtibus humo arrida sine p̄sidio stit Tūc serpētis undiq; gētiū cōuene stati die illuc cūfluūt ita pi culi ac difficultatis cōcordia ad Caspios nisi hyeme acessus negat.

De loco nominato Direum. Ca. vl.

Caspiis ad oriētem uersus locus ē qd̄ dierum appellat. Cuius ubertati nō est q ulpiā cōparari queat. Quē locū causidicū lapiri Na xuchi & Hircaōi Ei pximat.. Margame regio inclyta cæli ac scoli cō modis adeo ut ī toto illo lati fndi uitibus sola gaudeat. In faciē tehatra lē mōtibus circūueniūt ambitu stadiorꝝ mille quigētorꝝ pene ī accessa incōmodū arenose solitudinis: q̄ p cētū & uiginti miliapassuū undiq; uersū circūfusa ē. Regiōis huius amœnitatē. Alexāder magnus usq; adeo miratus ē ut ibi p̄mū Alexādriā cōderet q̄ mox a barbaris excisā Antiochus Seleuci filius fformauit: & denūcupatōe domus sue. dixit Seleuciā. Cuius urbis circuitus difūdit istadia. lxxv. In hac erodes. Ro

ma

manos captos crassiana clade deduxit. Et aliud in caspiis Alexāder oppidum excitarat: Idq; Heracleadictū dū manebat sed hoc quoq; ab iis dē eurrsū gētibus. Deinde ab Antiocho restitutū ut ille maluit. Achais postmodum nominatum est. Ca. lvi.

De oxo flumine & bactris & gētibus circa oxū & terminis libri pris & Herculis & camelorū natura

O Xus amnis orit de lacu Oxo cuius oras hic ī betani & Oxostace accolūt: sed pcipuā ptē Bactri tenen. Bracteris pterea pprius est amnis Bactros. Vnde & oppidum quod incolunt bactrū. Gentes huiusce q̄ pone sūt pro pauisi iugis ambiūt q̄ aduersa nidi fōtibus termināt. Reliqua includit ochus flnmen: Vltra hos pāda oppidū. Sogdianorū: in quorū finibus. Alexēder magnus tertiā Alexādriā cōdidit ad cūtenstandos itineris sui terminos: hic.n. locus est in quo primūa libero patre post ab Hercule: deinde. a semiramide: postremo etiam a Cyrro arc sunt cōstitute. Quod pximum glorie oēs duxerūt illo usq; promouisse itineris sui metas. Vniuersi eius ductus dumtaxat ab illa terrarum parte laxantes fluuius secat fines. Quem laxaten soli uocāt Bactri alii Nam Scythe. Solimnominant. Hunc eundem esse. Tanīm exercitus Alexandri magni crediderunt: Verū Aemodamas dux. Seleuci & Antiochi satis idoneus auctor: transuectus amnem istum titulos omniū super gressus ē aliumq; esse q̄ Tanaim dephendit: ob eius glorie in signe dedit nomini suo. ut altaria ibi statueret Appolini. Didymeo hoc est colliminū: in quo limes persicus scythicis iungitur: quos scitas per se lingua sua satas dicūt & īuicenscythecorsacos nominát mōteq; causā crouasi id ē niuibus cādidātē. Densissima hic populoꝝ frequētia. cū pthis legē placiti ad exordio moris īcorrupta custodit disciplina. Equibus celeberrimi suut. Massagete. Essedones. Satarche & Apamei: post quos ī manissis barbari interiacētibus de ritu aliarum nationum pene inconstruter diffinitū aduertimus. Bactri camelo fortissimos mittunt licet arabia plurimos gignat. Veꝝ hoc differūt ꝙ arabici bina tubera in dorso habent: singula hactiani. Nunq̄ pedes aterunt. Sunt enim illi recipaoci quibusdam pumunculis uestia carnulenta. Vnde & cōtraria est labes ābolantibus unllo fauēte psidio ad uisū insistēdi hābēt ī duplex ministerū gū alii oneri ferēdo acōmodati alii ad pernicitatē leues. Sed nec illi ultra iustū pōdera recipiūt nec isti āplius q̄ solita spatia uolūt egredi. Geniture cupidie afferant: adeo ut seuiāt cūteqrunt: oderūt equinum genus. Sitim etiē in quatridunm to

lerát Verum cú occasio bibédi data est tm̃ implent̃ q̃tũ & faciet desideria pterrita: & futurum diu ꝓlit lutulentas aques captát. puras refugiũt De niq; nisi cenosior liquor fuerit: ipsi assidua proculcatione limũ excitát ut turbet̃. Durát ĩ annos cẽtũ: nisi forte tráslati ĩ pegrina in solẽtia mu tati aeris morbo trahát Ad bella fœminẽ. pparát̃. Inuẽtũq; est ut desi deriũ eis coitionis quadá castratione execaret̃ putát. n. firei ualidiores si acoitibus arceantur.

De seribus & uellere serico & attagis Ca. lvii

q Va ab Scythico & oceano & mari Caspio ĩ oceanum eoũ cur sus iflectit̃ ab hexordie hucusce plage pfunde niues mox lõga deserta post antropofagi gẽs asperria: deinde spatio sæuissimus bestiis efferata ferme dimidiá itineris pártẽ ĩpetrabilẽ reddiderunt: Quarum di ficultatũ terminũ facit iugũ mari ĩminẽs qđ tabin barbari dcũt: post q; adhuc lõginque solitudine. Sic ĩtractu eius ore q̃ spectat estiuũ oriẽ tẽ ultra in humanos situs primos hoĩum seres cognoscimus. Qui aq̃ rũ aspgine mũdatis frõdibus uellera arborum adminiculo depectunt li quoris & lanuginis tenerã subtilitatẽ humore domát ad obseqũ: hoc illud est sericũ in usũ publicũ dáno seueritatis admissũ: & quo ostẽtare potius corpora q̃ uestire primo fœminis nunc ẽt uiris psuasit luxuriæ libido: Seres ipsi qdẽ mites & inter se qetissimi. Alios reliquorum mor taliũ cœtus refugiũt adeo ut ceterarum gẽtiũ cõmertia abnuát primũ eo rũ fluuiũ mercatores ipsi tráseũt. In cuius ripis nullo inter ptes lingue cõmertio sed depositarum rerum pci oculis estimantes, sua tradunt nostra non emunt. De gente atrogorum Ca. lviii.

Equit̃ Atranus sinus & gẽs atrogorum: qbus tẽperies ꝓrogatiue mi

s rá aeris clemẽtiá subministrát. Arcẽt sane afflatũ nõxiũ colles q salubri apricitate undiq; secus obiecti ꝓhibent auras pestilentes Atq; iõ ut amonitus affirmat par illis & hipboreis genus uite ẽ. Inter hos & idiá gnarissimi ciconas locauerũt. De india. Ca. lviiii.

medis mõtibus auspicat̃ India. a meridiano mari porecta adeo

a fauonii spi saluberrima bis in anno estatẽ hẽt: bis legit fruges ui ce hyemis ethesiis potit̃ auris. hác possidonius aduersá gallie sta tuit. Sane nec qcq̃ ex ea dubiũ. Ná Alexádri magni armis cõpta: & aiio rũ postmodũ regũ diligẽtia pagrata pẽitus cognitioni nostre adducta ẽ. Megasthenes sane apud indicos reges aliquamtisper commoratus res indieas scripsit ut fidẽquá oculis subiecerat memorie dare: Dioni sius quoq; q & ipse a filadelpho rege spectator missus ẽ gr̃a piclitande

ueritatis

fius quoq; q & ipse a filadelpho rege spectator missus ẽ gratia pericli/
tande ueritatis paria ꝓdidit. Tradũt ergo ĩ india fuisse quiq; milia op
pidorũ precipua capacitate pplorũ nouẽ miliũ. Diu ẽt credita est ter/
tia pars esse terrarũ Nec mirũ sit ul' de hoĩum uel de urbiũ copia cũ so
li indi nũq̃ a natali solo recesserit: Indiã liber pater primus ĩgressus est
utpote qui indis sub actis primus omniũ triũphauit. Ab hoc Alexan
drũ magnũ numerãtur sex milia quadringẽti qnquaginta unus addi
tis & amplius tribus mẽsibus habita p reges cõputatiõe qui cẽ eũ qn/
quaginta tres tenuisse mediũ euũ deprehẽdunt. Maximi in ea amnes.
Gãges & Indus. Quorũ gãgen qdã fontibus ĩcertis nasci de uili modo
exundare phibẽt: Alii uolunt a Scyticis mõtibus exoriri. Hippanis ẽt
nobilissimus ibi fluuius q alexãdri magni iter terminauit sicuti are ĩ ri/
pa eius posite ꝓbãt. Minima gãgis latitudo p octo milia passuũ: maxi
ma per .xx. patet. altitudo ubi uadosissimus est mensurã centum pe/
dum deuorat Gãgarides extimus ẽ. Inde populus. Cuius. Rex eqtes
mille: elephãtos septingentos peditũ sexaginta milia ĩ paratu helli ha
bet: Indorũ qdã agros exercẽt: militiã p'rimi: merces Alii optimi ditis/
siq; rẽpu curãt: reddũt iudicia: assidẽtq; regibus: Quietũ ibi emminẽti
sime sapiẽte genus ẽ. Vite repletos ĩcẽsis rogis mortẽ accersere. Qui se
uero ferociori secte dederũt & siluestrẽ agũt uitã: elephãtos uenantur.
Quibus pdomitis ad mãsuetudinẽ: aut arãt: aut uehunt. In gãge insula
est: populosissimã & am plissimam cõtinẽs gentẽ. Quorũ Rex peditũ
qnquagita milia: eqtum quattuor millia ĩ armis habet Oẽs sane qcũq;
pditi sũt regia potestate nõ sine maximo elephãtorũ equitũ ẽt peditũ
q; numero militarẽ agitãt disciplinam. Pars cia gẽs ualidissima palibo
thrã urbẽi colũt. Vñ qdã gẽtẽ ipsã palibothros nominauer ũt. Quorũ
rex sexcẽtena milia peditũ equitũ triginta milia elephãtorũ octo milia
oibus diebus ad stipẽdiũ uocat. Vltra palibothrã mons malleus ĩ quo
umbre hyeme ĩ septẽtrõe estate ĩ austro cadũt uicissitudine hac durãte
senis mẽsibus. Septẽtriões ĩ eõ actũ ĩ anno semel nec ultra qndecĩ dies.
parẽt: sicut auctor est Bethõ: q phibet hoc ĩ p'mis Indie locis ĩueniri.
Indo pximãtes flumini uersã ad meridiẽ plagã ultra alios torrent calo
re. Deniq; ui sideris ꝓdit hoĩum color Mõtana pygmei tenẽt. At hi q
bus ẽ uicinus oceanus sine regibus degũt. Pãdea gẽs a feminis regitur
Cui reginã p̃mã Assignat. Herculis filiãt Et nisa urbs regioni isti datur
Mõs ẽt Iouis sacer imeros nomine ĩ cuius specu nutrĩtu liberũ patrẽ ue
teres ĩdi affirmãt: ex cuius uocabuli argumẽto credit liberũ patrẽ lasci

Ganges latitudo

Mons malleus umbre ĩ septẽtrione et austro

uiēti fame femīe natū Extra indi hostiū sūt īsulæ duæ Chrise & Argiē
adeo fecūde copia metallorꝫ ut pleriqꝫ eas aurea sola habere ꝓderint:
& argētea idis oībus ꝓmissa. Cesaries n̄ sīn̄ fuco cerulei aut crocei co-
loris. Cultus ꝑcipuus ī gēmis. Nullus funerꝫ apparatus: ꝑterea ut Iube
& Archelai regū libris editū ē: īq̄tū mores ppl'orꝫ dissonāt: habit⁹ quo
qꝫ discrepātissimus ē. Alii lineis: alii laneis peplis uestiūt: ꝑs nudi. ꝑs ob
scena tm̄ amictulati p̄līmi & flexibilibus libris circūdati. Quidā ppl'i
adeo ꝓceri ut elephātos uelut equos facillima īsultatiōe trāsiliāt: plu-
rimis placet neqꝫ aīal occidere neqꝫ uesci canibus: pleriqꝫ tm̄ piscibus
alūt: & e mari uiuūt. Sūt q ꝓximos parētesqꝫ ꝑus q̄ ānis aut egritudīe
In maciē eāt & intabeāt uelut hostias cedūt. Deinde pemptorꝫ uiscera
epulas h̄nt: qꝫ ibi n̄ sceleris sed pietatis loco numerāt. Sūt q cū īcubere
morbi ꝓcul a ceteris in secreta abeūt nihil ansie q̄ mortē expectātes.
Astiacanorꝫ gēs laureis uiret siluis. lucis buxeis. Vitiū uero: & arborū
uniuersarꝫ qbus grecia dulcis ē ꝓuētibus copiosa philosophos habēt
īdi gymnosophistas uocāt: q ab exortu adusqꝫ solis occasū cōtētis ocu
lis orbē cādētissimi sideris ītuēt: ī globo igneo rimātes secreta q̄dā: are
uisqꝫ feruētibus ppetē diē alternis pedibus insistūt. Ad mōtē q Nilo dr̄
habitāt qbus auerse plāte sūt & ōctoni ī plātis singulis digyti. Megaste
nes p diuersos īdie mōtes eē scribit natōes capitibus caninis armatas
unguibus amictas uestitu tergorꝫ. Ad sermonē humanū nulla uoce sed
latratibus tm̄ sonātes aspis rictibus. Apud Clesiā legit' q̄sdā fœminas
bi semel parere: natosqꝫ canos illico fieri. esse rursū gētē altera: que ī
iuuēta sit canas nigrescat ī senectute. Vltra eui nr̄i tpis terminos phen
nātē Legimus monoculos quoqꝫ ibi nasii singulis cruribus & singulari
pnicitate. Qui ubi defēdise uelint a calore resupinati plātarꝫ suarꝫ ma-
gnitudine inūbrarent. Gāgis fōtē q accolūt nullius ad escā opis īdigēt
Odore uiuūt pomorꝫ siluestriū: lōgiusqꝫ p gētes eadē iadē illo ꝑsidio
gerūt: tolfatu alāt. q d' si tetriorē spiritū forte traxerint exaīari eos cer
certō ē phibēt esse & gētē fœminarꝫ duæ qnquennies cōcipiūt. Sed ul-
tra octauū annū uiuēdi spatia nō ꝓtrahūt. Sūt q ceruicibus carēt: & in
humeris habēt oculos. Sūt q siluestres hirticorpora caninis dētibus:
stridore terrifico Apud eos uero qbus ad uiuēdi rationē ppēsior cura
ē multæ uxores ī eiusdē uiri coeūt matrimoniū: & cū maritus hoīe de
cesserit apud grauissimos iudices suā quæqꝫ demeritis agūt cām & que
officiosior cæteris sētētia uicerit iudicātiū: hæc palme refert præmiū
ut arbitratu suo ascēdat rogū cōiugis: & supnis eius semet ipsā detī fe
rias Cæteræ nota uiuāt. Enormitas in serpentibus tāta est ut ceruos &

& aiantia

aīantia alia ad parē molē tōta hauriāt Quinetiā ocēanū indicū q̄tus ē
penetrēt:īsulasq̧ magno spatio a cōtinēti speratas pabulādi petāt grā
Quod corā ē potētia āplissime magnitudinis fieri q̄ p tātā sali latitudi
nē ad loca pmeāt destinata . Sunt illic multæ & mirabiles bestiæ: qua
rū e multitudine & copia partē psēq̄mur Leucēt rota uelocitate pcedit
feras uninersas .Ipsa asini fere magnitudine:cerui clunibus:pectore ac
cruribus leōinis :capite camelino:busulca ungula ore adusq̧ aures de
hiscēte:dētiū locis esse ppetuo,hæc quoad formā . Voce aūt loquētiū
hoīum sonos æmulat est & aele alas ut equus:cauda uero elephāti:ni/
gro colore maxillis prurigenis pferēs cornua ultra cubitalē modū lō
ga:ad obsequiū cuius uelit motus accomodata Neq̧.n. rigēt sed flectū
tur ut usus exigit pliādi. Quoꝝ alteꝝ cū pugnat ptēdit:alteꝝ replicat
ut si nisu aliquo alterius acumē fuerit obtusum acies succedat alterius
hippopotamis cōpat Et ipsa sane aqs fluminū gaudet Indicis tauris co
lor fuluus est. Volucris pernicitas. pilus in contrarium uersus hiatus
omē quod cap. Hi quoq̧ cicumferrunt cornua flexibilitate qua ma/
lint tergia duritia : omne tælum respuunt : ac : tam inmiti ferocita/
te ut capti aīas piciāt furor̄. Māticora quoq̧ noīe īter hæc nascit tripli/
ci dētiū ordine coeūt uicibus alternis facie hoīs . glaucis oculis sāgui/
neo colore corpe leonino:cauda uel uti scorpiōis aculeo spiculata uo
ce tā scibila ut mittet fistulaꝝ modulos tubarū q̧ cōtinētiū hūanas car
nes auidisse affectat:pedibus sic uiget saltu sic pōt:ut morari eā nec ex
tēsissīa spatia possit nec obstacula latissīa Sūt pterea boues unicorn̄s &
tricorn̄s solidis ungulis nec bifidis:Sed atrocissimū ē monoceros mō
stꝝ mugitu horrido eqno corpe elephāti pedib⁹ cauda suilla capite cer
uino cornu e media eius frōte ptēdit splēdore mirifico ad longitudinē
pedū q̄ttuor ita acutū ut qcq̄d inpetat facile ictu eius pforet. Viuus nō
ī hoīum potestate & uterimi qdē pōt capi nō pōt. Atq̧ ēt gignūt mira
cula nō mīora. Anguillas ad triceos pedes lōgas educat gāges quē. Sta
tuis Sebosus iter pcipua miracula ait uermibus abūdare ceruleis noīe
& colore . Hi bina hēnt brachia lōgitudis cubitoꝝ n̄ minus senū adeo
robustis uiribus ut elephātos ad potū uētitātes mordicus cōphēsos ip/
sorū manu rapsāt ī pfūdū. Indica māria balenas hēnt ultra spatia q̄ttu
or iugerū .Sed & quos fisetrās nūcupāt q enormes ultra mo'ē ī gētiū
colūnaꝝ sup ātēnas se nauiū extollāt haustosq̧ fistulis fluct⁹ ita eructā
uinibosa alluuie pleꝝq̧ depmāt alueos nauigātiū . Sola india mittit
psitacū auē color̄ uiridi torq̄ pūiceo:cuius rostritāt aduricia ē ut cū e

ſublimi pcipitat᷑ in ſaxū niſu ſc oris excipiat. & quodā q̄ſi pſidio utat᷑
extra ordinariæ firmitatis. Caput uero tā ualēs ut ſi qn̄ ad diſcēdū pla
gis ſit admonēdus nā ſtudet ut qd hoies alloq̄t᷑ ferrea clauicula ſit uer
berādus dū pullus ē: atq; adeo intra alteꝝ ætatis ſuæ annū q̄ mōſtrata
ſūt & citius diſcit: & tenacius retinet. Maior paulo ſegnior ē & obliuio
ſus & īdocilis īter nobiles & plebeios diſcretionē digytoꝝ facit nume
rus. Qui pſtāt qnos i pede hēnt digytos: cæteri ternos. Lingua lata m
toq; latior q̄ cæteris auibus. Vñ pficit᷑ ut articulata uerba penitus eloq̄
tur. Quod īgeniū ita romanæ dilitie miratæ ſūt: ut barbari pſitacos
mercē fecerit. Indoꝝ nemora in tā pcerā ſublimāt᷑ excelſitatē ut traſia
cine ſagittis qdē poſſint. Pomaria ficus hēnt quarū codices in orbē ſe
xaginta paſſuū ſpatiū enorme craſſeſcunt. Ramorū ūbræ ābitu bina
ſtadia cōſumūt. Foliorū latitudo forma amazonicæ peltæ cōparatur
Pomū eximiæ ſuauitatis. Quæ paluſtria ſūt harūdinē creāt ita craſſā
ut fiſſis īternodiſ lembi uice uectiret nauigāteſ. Eradicibuſ eiuſ exp̄mit᷑
humor dulcis ad melleā ſuauitatē. Thylos īdiæ iſula & ea fert palmas
oleā creat: uineis abūdat. Terras oēs hæc miraculo ſola uincit ꝙ qcūq;
in ea arbos naſcit᷑ nūq̄ caret folio. Mōs caucaſus īde īcipit: q maximā
orbis ptē ppetuis iugis penetrat. Idē frōte q̄ ſoli obuerſus ē arbores pi
peris oſtētat: q̄s ad iuniperi ſimilitudinē diuerſos fructos edere aſſeue
rāt. Eoꝝ q p̄mus erūpit uelut coreloꝝ fibria dr̄ pip longū: q īcorrupti
pip albū. Quoꝝ cutē rugoſā & torridā color fecerit. Nomē trahit de
colore: pip nigrū. Qui deinde caducus torret᷑ feruido ſole: uocamē tra
hit de colore. Sed ut pip ſola īdia: ita & hebenū ſola mittit. Nec tñ uni
uerſaꝝ: neꝝ exigua ſui pte ſiluis hoc genus gignit. Arbor ē plerūq; te
nuis & freq̄ntior: uinie raro: i craſſitudinē caudicis extuberata. hiulco
cortice & admodū reticulato: dehiſcētibus uenis adeo ut pipſos ſinus
ps intima uix tenui libro cōtegat᷑. Lignū oē atq; mediale eadē ferme &
facie & nitore q ē in lapide gagate. Indi reges ex eo ſceptra ſūmunt: &
q̄ſcūq; deoꝝ imagines nō niſi ex herberno hēnt. Idē ferūt materia iſta
liquorē n̄ cōtineri noxiū: & qcqd maleficū fuerit tactu eius auerti: hac
gr̄a pocula ex hebeno hēnt. Ita nihil mirꝝ ſi pegre ſit in pcio: quo etiā
ipſi qbus puenit honorāt᷑. Hebenū ex īdia romæ mitridatico triūpho
p̄mū magnus Pōpeius exhibuit. Mittit india & calamos odorateſ po
tētes aduerſū inteſtinæ ægritudinis incōmoda. Dat & multa alia fra
grantia mirifice ſpiritus ſuauitate grata. Indicoꝝ lapidū i adamātibus
dignitas p̄ma: utpote q lymphationes ambigāt. Venenis reſiſtāt: paui

tantum

tantiū uanos metus pellāt. Hæc p̄mū de his p̄dicari opportuit q̄ respi
cere ad utilitatē uidebamus: Nūc reddemus quot adamantū sūt speci
es: & qs color quisq; eximius. In quodā chrystalli genere inuenit mate
ria in q̄ nascit adæque similis splēdore liqdissimo in mucronē sexan
gulū utriq; secus leuiter turbinatus: nec ultra unq̄ magnitudinē nuclei
auellanæ repertus. Huic p̄ximus in excellētissimo auro dep̄henditur.
Secūdus pallidior ac magis ad argenti colorē renitēs. Tertius in uenis
cypri apparet p̄prior ad æream faciē. Quartus in metallis ferrariis le
git pōdere cæteros āntecedēs nō tn̄ & potestate. Nā & hic & q ī cypro
dep̄hendunt frāgi queūt. plæri ēt adamāte altero pforant. At hi quos
p̄mos diximus nec ferro uincūt: nec igni soluūtur. Ve℞ tn̄ si diu in san
guine hircino macerent: aliter q̄ si callido frigido ue malleis aliquot
āfractis & icudibus dissipatis aliqn̄ cedūt & in particulas dissiliunt.
Quæ fragmēta sculptoribus in usū īsigniendæ eiuscemōi gēmæ expe
tunt. Inter adamantē & magnetē ē q̄dā naturæ occulta dissensio: adeo
ut iuxta positus nō sinat magnetē rapere ferrū. Vel si admotus magnes
fer℞ traxerit: q̄si p̄dā quandā qequid magneti hæserit adamas rapiat
atq; auferat. Lichintē deinde fert india: cuius lucis uigorē flagrās exci
tat lucerna: qua ex cā lichintē græci uocauerūt. Dupplex ei facies. Aut
in purpureā emicat claritatē: aut meratius suffūdit cocci rubore. Per
omēm intimū sui siquidē pura sit in offensā admittit p̄spicuitatē. At si
excāduit radiis silis icta: uel ad calorē digyto℞ attritu excitata ē aut pa
lea℞ cassa: aut carta℞ folia ad se rapit: cōtumaciter sculpturis resistes.
ac si qn̄ insignita est: dū signa īprimit quasi quodā animali morsu par
tem cæræ retentat. Berillos in sexangulas formas indi atterūt ut hebe
tem coloris lenītatē angulo℞ repercussu excitent ad uigorē. Berillo℞
genus diuidit in speciem multifariā eximii interuirente glauci & ceru
li temperamento quandā p̄ferūt puri maris gratiā. Infra hos sūt chry
soberilli qui languidius micantes aurea nube circūfunduntur: Chry
soprasos quoq; ex aureo & purpuraceo mixtā lucem trahentes æque
berillo℞ generi adiudicauerūt. Hiacynthizontas. s. q hiacynthos p̄pe
referāt & ipsos p̄bant. Hos uero q chrystallis similes capillamētis ob
scurant interrētibus. hoc. n. uitio illorum nomē ē. hos sciētissimi lapi
dum plebi pederūt. Indici reges hoc genus gēmarū in lōgissimos chy
lindros amāt fingere: eosq; pforatos elephato℞ setis subligāt ac mo
milia habent. aut plerumq; ex utroq; capite insertis aureis umbilicis:
ut marcentem faciem ad nitelam incedant pinguiorem: quo per in

Adamantis species

Adamas et magnes

lichintes

solar

berillus

dustriam metallo hinc inde addito fulgentiorem trahant lucem.

De taprobane insula. Ca.

t Aprobanē insulā añq̄ temeritas humana exq̄sito penitus mari fidē pāderet diu in orbē alteꝶ putauerūt: & q̄dē eū quē habitare anthiones crederēt. Veꝶ Alexadri magni uirtus ignorantiā publici erroris nō tulit ulterius ꝑmanere: sed i hæc usq; secreta ꝓpagauit noīs sui gloriā. Missus igit̄ Onesicritus ꝑfectus classis macedonicæ terrā istā q̄ta eēt: q̄d gigneret: quo mō haberet̄ exploratā notitiæ nr̄æ dedit. Patet ī lōgitudinē stadioꝶ vii. mil. in latitudie v. mil. Scindit̄ anne īterfluo. Nā ps eius bestiis & elephātis repleta est maioribus multo q̄ quos fert idia. ꝑtem hoīes tenēt. Margaritis scatet & gēmis oībus. Sita ē iter ortū & occasū: ab eo mari incipit ꝑtenta īdia. Aprasia indoꝶ gēte dieꝶ uiginti quinq; ꝑmō in eā fuit cursus: sed cū papiraceis & nilina uibus illo ꝑgeret̄. mox cursu nauiū nostraꝶ septē diꝶ iter factū ē. Mare uadosū īteriacet altitudinis nō āplius senū passuū. Certis aūt canalibus adeo altū adeo depressū ut nullæ unq̄ anchoræ ad profundi illius īma potuerint ꝑuenire. Nulla in nauigando sydeꝶ obseruatio utpote ubi septētriōes neq̄q̄ aspiciūt̄ Vergiliæ nunq̄ apparēt. Lunā ab octaua in sextā decimā tantū supra terrā uidēt. Lucet ibi canopos sydus clarū & amplissimū. Solē orientē dextra hēnt: occidentē sinistra. Obseruatione itaq; nauigādi nulla suppetēte ꝑ quā ad destinata ꝑgentes locū capiant. Vehūt alites quaꝶ meatus terrā petentiū regendi cursus magistros hēnt. Quaternis nō amplius in āno mensibus nauigatur. adusq; Claudi ꝑ̄ncipatū. De teprobane hæc tantū noueramus. Tunc. n. fortūa patefecit scientiæ uiā latiorē. Nā libertus Annii Policami q̄ tūc rubri maris uectigal administrabat arabiā petens aq̄lonibus ꝑter carmaniā raptus q̄ntodecimo q̄dē die appulsus ē ad hoc littus portūq; īuectus q̄ hipporus noīat̄. Sex deinde mēsibus sermonē ꝑdoctus admissus ē ad colloq̄a regis. Quæ cōpererat reportauit. Stupuisse. s. regē pecuniā q̄ capta erat cū ipso. Quod tā & si signata disparibus foret uultibus: parem tñ haberet modū pōderis. Cuius æq̄litatis cōtēplatiōe cū romanā amicitiā flagrātius cōcupiuisset: thracia ꝑ̄ncipe legatos adusq; nos misit: a q̄bus cognita sūt uniuersa. Ergo idē homīes corpoꝶ magnitudine alios oēs añcedunt. Crines fuco imbuūt Ceruleis oculis: atroci uisu: terrifico sono uocis: q̄bus īmatura mors ē in annos centū æuū trahunt. Aliis oībus annosa ætas & pene ultra humanā extenta fragilitatem. Nulli aut ꝑ diē aut añ diē sōnus. Noctis partē q̄eti destināt. Lucis ortum

Septentriones nō uidentur

Canopus stella clara et amplissima

ortum uigilia affuertunt. Aedificia modice ab humo tollũt. Annona semp eodẽ tenore est. Vites nesciunt Pomis abundant. Colũt Herculem. In regis electione nõ nobilitas ꝓualet:. sed suffragiũ uniuersorum Populus. n. eligit spectatũ moribus & inueteratæ clæmentiæ: & iam annis grauẽ. Sed hoc in eo q̃ritur cui liberi nulli sint. Nã q pater fuerit etiã si uita spectatus est nõ admittitur ad regendũ Ac si forte dũ regnat pignus sustulit exuitur potestate. Idq; eo maxime custoditur ne faciat hereditariũ regnũ. Deinde etiã si rex maximam præferat æquitatem nolunt ei totum licere. Quadraginta ergo rectores accipit ne in causis capitum solus iudicet. Et sic quoq; si displicuerit iudicatũ ad popolũ ꝓuocatur. A quo datis iudicibus septuaginta fertur sentẽtia: cui necessario acqescitur. Cultu rex dissimili a cæteris uestit. Sirmate ut ẽ habitus quo libeꝝ patrẽ amiciri uidemus. Quod si etiã ipse i aliquo pectõ argutus sit ac reuictus morte mulctat. Nõ tñ ut cuiusq; attrectet manu sed consensu publico reꝝ oĩum interdicta ei facultate. Etiã colloq potestas punito denegat. Culturæ student uniuersi. Interdũ uenatibus indulgent: nec plebeias agũt prædas: quippe cũ tigrides aut elephãti tantum reqrant. Maria quoq; piscationibus inqetant: marinasq; testudines capere gaudent. Quaꝝ tanta est magnitudo ut superficies earũ domũ faciat: & numerosam familiã non arcte receptet. Maior pars insulæ huius calore ambusta est: & in uastas deficit solitudines. Latus eius mare alluit peruiridi colore fruticosum ita ut iubæ arborum plæꝝq; gubernaculis atterant. Cernũt latus sericum de montium suoꝝ iugis. Mirant aurũ: & ad gratiã poculorũ oĩm gẽmarũ adhibẽt apparatum Secant marmora testudinea uarietate. Margaritas legũt plurimas maximasq;. Cõchæ sũt in qbus hoc genus lapidũ requirit. Quæ certo anni tẽpore luxuriãte cõceptu sitiũt rorẽ uelut maritum cuius desiderio hiant. Et cũ maxime lunares liquãt aspergines oscitatione quadã hauriunt humorẽ cupitũ. Sic concipiunt grauidæq; fiunt: ac de saginæ q̃litate reddũt habitus unionn. Nã si purũ fuerit quod accceperint candicant orbiculi lapilloeũ. Si turbidũ aut pallore languescunt: aut rufo innubilant. Ita magis de cælo q̃ de mari partus habẽt. Deniq; quotiẽs excipiunt matutini æris semen fit clarius margaritum. Quotiens uespere fit obscurus: q̃toq; magis hauserit tanto magis ꝑficit lapidũ magnitudo: Si repente micauerit coruscatio intẽpestiuo metu cõprimũtur: clausæq; subita formidine uitia contrahunt abortina: Aut. n. perparuuli fiũt scrupuli: aut inanes. Cõchis ipsis inẽ sẽsus: partus suos ma

culari timẽt. Cũq; flagrãtioribus radtis excãduerit dies: ne fulcẽt lapi-
des solis calore subsidũt & se ꝓfũdis ĩ gurgitãt ut ab estu uendicentur
huic aῆ ꝓuidẽtieætns opitulat̃ Nã candor senecta disperit: & grãdescẽ
tibus cõchis flauescũt margarite. Lapis iste in qua mollis ẽ unio dura
tur euisceratu. Mũq̃ duo simul reperiũt̃ Vnde unionibus nomen da-
tũ Vltra semiunciales intentos negant. Piscantium insidias timent con
chæ. Inde est ut aut inter scopulos aut inter marios canes plurem um
delitescãt: Cregatim natant. Certus exami dux est Ille si captus sit: etiã
q̃ euascerint in plagas. reuertũtur. Dat & india margaritas. Dat & lit-
tus britanicũ: sicut Diuus Iulius thoracẽ q̃ Veneri gẽitrici ĩ tẽplo eius
ĩdicauit: e britanicis margaritis factũ subiecta inscriptione testatus est
lolliã Paulinã Caii principis cõiugẽ uulgatũ. est abuisse tunicã ex mar
garitis sextertio tũc q̃dringẽties estimatã. Cuius parãdæ auaritia pater
ipsius Manilius spoliatis oriẽtis regiõibus exasperauit. C. Cæsarẽ of
fẽdit. Augusti filũ ĩterdictaq; amiticia ꝑncipis uenẽo ĩteriit. Illᵈ quoq;
exꝑslit uetᵘ diligẽtia ꝙ syllanis ꝑmũ tẽporibus romã illati sũt uniões.

De isula eusea itinerario ĩdico & sinu ꝑsico & arabicõ. Ca. lx.

a B isula euseua ut cõsequẽs est ad cõtinentẽ. Igitur a taprobane
indiã reuertamur. Conuenit rex inuidere: Sed si indicis urbi-
bus aut nationibus resistamus egrediemur propositæ concinitatis
modum. Proximam indo flumini urbem habuere caphisam. quam
Cyrus diruit Arachosiam herimento amni impositam Semiramis
condidit. Carusiam oppidum ab Alexãdro magno ad caucasũ cõsti-
tutum est Ibi & alexandria: quæ patet amplius stadia triginta. Mul-
ta & alia sunt sed hæc cum eminentissimis. Post indos montanas regi
ones ictiophagi tenent: quos subactos Alexander magnus in reliquo
abstinere iussit a piscibus. Nã ãtea sic alebant̃. Vltra hos deserta carma
niæ ꝑsis deĩde atq; ita nauigatio. In q̃ solis insula rubẽs semp & omni
animãtiũ generi inaccessa. Quippe q̃ nullũ nõ animal illatũ necet. Ex
india reuertẽtes ab azamo carmaniæ fluẽte septẽtriões primũ uident.
Achemenidis in hac plaga sedes fuerũt. Inter carmaniæ ꝓmõtoriũ &
arabiã qnquaginta milia passuũ ĩteriacẽt Deĩde tres ĩsule circa q̃s hiri
marini egrediũt̃ uicenũ cubitũ lõgitudine. Dicendũ hoc loco q̃tenᵘ ab
alexandria ægypti pergat̃ ẽt usq; indiã. Nillouehentecoptõ usq; ethesi
ĩs flatibus cursus est. Deinde terrestre iter hydreum. Post transactis ali
quot mansionibus berenicẽ ꝑuenitur ubi rubri maris portus est. Inde
oceli arabiæ portus tangit̃ proximũ indiæ emporiũ excipit̃ & miri in

famiæ

famiæ piraticis factionibus. Deide p diuersos portus cottonare succe dit. Ad quã monoxilis lintribus pip uehũt petẽtes indiã añi exortum canis: aut ꝓtinuſ poſt exortũ nauigio media æſtate ſoluũtur. Reuertẽ tes renauigãt decẽbri mẽſe. Secũdus ex ĩdia uẽtus ẽ uulturnus: at cũ uẽ tum ẽ ĩ rubrũ mar̃ aut africus aut auſter uehũt. Spatiũ ĩdiæ decies ſep ties cẽtena & q̃nquagita milia paſſuũ prodit. At carmaĩæ centũ milia cuius pars nõ caret uitibus. Præterea hẽt genus oium q nõ alia ꝙ teſtu dinis carñ uiuũt. Hirſuti comã facie tenuſ quæ ſola lenis ẽ. Iidẽ coriis piſciũ ueſtiunt Cheloophági cognomiati. Irrumpit hæc littora ubrũ mare: Idq; in duos ſcinus ſcindit. Quoꝝ q ab oriente ẽ pſicus appellat̃ qm̃ q̃dam habitauere perſidis populi uicies & ſexagies centena milia paſſuum circuitu patens. Ex aduerſo unde arabia ẽ alter arabicus uo catur. Oceanũ uero q ibi influit azanium nominauerunt. Carmaniæ perſis adnectitur: quæ icipit ab inſula afrõdiſia uariaꝝ opũ diues tran ſlata quondã in parthicũ nomẽ littore quo occaſui ſubiacet porrecta in milia paſſuum quinquaginta. Oppidum eius nobiliſſimũ ſuſa: in quo templũ ſuſiæ dianæ. A ſuſis barbite oppidũ centũ trigintaquinq; milibus paſſ. diſtat. In quo mortales uniuerſi odio auri coemunt hoc genus metallicũ & abiiciunt in terraꝝ ꝓfunda ne polluti uſu eius aua ritia corrumpant æq̃tatem. Hic incõſtantiſſimus terraꝝ modus nec ĩ merito cũ aliæ circa perſidennationes ſchenis: aliæ paraſangis: aliæ in cõparata diſciplia terras metiãt: & ĩcertã fidẽ faciat mẽſuræ rõ diſcors

De parthia & ſepuſchro Cyci. Cyri Ca. lxii.

p Arthia q̃ta eſt a meridie rubrũ mare a ſeptẽtrione hircanũ ſalũ claudit. In ea regna duo de uiginti diſſecant̃ ĩ duas partes. Vnde cim q̃ dicunt̃ ſupiora ĩcipiũt ab armenio limite & caſpio litto re ꝓtecta ad terras ſcythaꝝ q̃bus cõcorditer degũt. Reliqua ſeptẽ inſe riora ſic. n. uocitãt habẽt ab ortu narios arianoſq;: carmaniã a die me dio: medos ab occidũt ſolis plaga: a ſeptẽtrione hyrcanos. Ipſa ãt me dia ab occaſu trãſuerſa utraq; pthiæ regna ãplectit̃. a ſeptẽtriõe arme nia circũdata: ab ortũ caſpios uidet a meridie pſidẽ. Deiñ tractus hic ꝓ cedit uſq; ad caſtellum quod Magi obtinent phrdaſarchida nomi e, hic Cyri ſepulchrum.

De babylone & de recurſu ad oceanum atlanticum: in quo inſu læ gorgades heperideſq; atq; fortunatæ. Ca. lxiii.

c Aldeæ gẽtis caput babylonia ẽ a Semiramide cõdita tã nobilis ut ꝑpter eã & aſſrii & meſopotamii in babyloniæ nom̃ trãſier.

60 miliaribus circuitu

Vrbs ē sexaginta milia pas. circuitu patēs muris circūdata quoꝝ alti tudo cc. pedes detīnēt Latitudo l. ternis in sigulos pedes digytis ultra q̄ mēsura nr̄a ē altioribus. Amne interluit eufrate. Beli ibi Iouis templū. Quē inuētorē cælestis disciplinæ tradidit ēt ipa religio q̄ deū credit. In æmulationē huius urbis thesiphōtē pthii cōdiderūt. Tēpus ē ad oceani oras reuerti repsso in æthiopiā stilo. Nāq; ut atláticos æstus occipere ab occidēte & hispania dudū dixeramus ab his quoq; ptibus mūdi. Vn̄ p̄mū atlātici nomē induāt exp̄mi par ē. Pelagus azaniū usq; æthiopū littora pmouet. Aethiopicū a massilico pmōtorio. Vn̄ rursus oceanus atlāticus. Iuba igit uniuersæ ptis quā plurimi pp̄ter solis ardorē peruiā negauerūt: facta etiā uel gentiū uel insulaꝝ cōmemoratione ad cōfirmādæ fidei argumētū omē illud mare ab india ad usq; gades uolūt itelligi nauigabile. Chori tn̄ flatibus cuius spiritus p̄ter arabiā ægyptū mauritaniā euehere q̄uis q̄ant classē: dūmō ab eo pmōtorio idīæ cursus dirigat, qd alii leptanacran: alii drepanū nomīauerūt. Addidit etiā stationū loca. & spatioꝝ modū. Nā ab indica pminētia ad malicū insulā affirmat esse qndecies cētena milia passuū. Amalicho ad sceneon ducēta uigingnq; milia. Inde ad īsulā adan adanū centū qnquagita milia. Sic cōficies ad apertū mare decies octies centena & septuaginta milia. Idē opiniōe plurimoꝝ q ob solis flagrantiā maximū partis isti us regionē ferūt humano generi inaccessā: Sic reluctat ut mercātiū ibi transitus īfestari ex arabicis īsulis dicāt q̄s scytæ habēt arabes qbus are īnata datū nomē ē. Nā bubalis utribus cōtabulatas crates supponunt: uectitatiq; hoc ratis gn̄e p̄terrūtes īpetūt sagittis uenenatis Habitari ēt abdita æthiopiæ adusta troglodytaꝝ & ictiophagoꝝ natiōibus. quorū troglodytæ tāta pnicitate pollēe: ut feras q̄s agitāt cursu pedū assequant. Ictiophagi nō secus q̄ marinæ beluæ nādo ī mari ualēt. Ita exq sito atlātico mari usq; ī occasū ēt gorgadū Xenophon memit īsulaꝝ. Gorgades insulæ ut accipimus obuersæ sūt pmōtorio qd uocamus hesperi ceras. Has īcoluerūt Gorgones mōstra & sane usq; adhuc mōstruosa gēs habitat. Distāt a cōtinēti bidui nauigatōe. Prodidit deniq; Xenophō Lāpsacenus Hamonē pœnoꝝ regē in eas pmeasse. Reptasq; ibi fœminas aliti pnicitate atq; ex oibus q̄ apparuerūt duas captas rā hirto atq; aspero corpore ut ad argumētū spectādæ rei duaꝝ cutes miraculi gr̄a īter donaria Iunoni suspēderit q̄ durauere usq; in tēpora excidii carthaginēsis. Vltra gorgodes hesperidū insulæ sunt: Sebosus affirmat dieꝝ q̄dragita nauigatōe itimos maris sinus recesserūt: fortunatas

thesiphon

drepanum

fortunate insule

natas insulas cōtra leuā mauritaniæ tradunt iacer̄. Quas Iuba sub me ridie qdem sitas: sed ꝓximas occasui dicit. De hac̄ noibus expectari magnū mirꝫ reor: sed infra famā uocabuli res. est. In ꝑma eaꝫ cui nomen ē norion ædificia nō sunt nec surrūt Iuga montiū stagnis madescunt. Ferulæ ibi surgūt ad arboris magnitudinē. Eaꝫ quæ nigræ sunt expressæ liquorē reddūt amarissimū: q̄ cādidæ sucos reuomūt etiam pouti accomodatos. Alterā insulā iunoniā appellatā ferunt. In ea pauxillæ ædes humiliter ad culmē fastigiatæ. Tertia huic ꝓximat eodem nomine nuda omnia. Quarto loco capraria appellat̄ enormibus lacertis plusq̄ referta. Seqtur niuaria ære nebuloso & coacto: ac ꝑpetuea semp niualis. Deinde canaria plena canibus forma etiam eminentissimis Inde etiam duo exhibiti Iubæ regi. In ea ædificioꝫ durāt uestigia. Auiū magna copia: nemora pomifera: palmera cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mella: amnes salubres: piscibus abūdantes perhibēt etiā expui in eū undoso mari beluas. Deinde cū monstra illa putredine tabefacta sunt omnia illic inficiunt odore retro. Ideo non penitus ad nuncupationem suam congruerē insularum qualitatem.

Iunonia

Capraria

niuaria

Canaria

eD MIRABILIA ROME. Ca. i.

m Vrus ciuitatis habet trecentas sexaginta & unā turres. Propugnacula sex milia & nonaginta. Et duodecim porticularia. In cirtuitu uero sūt uigiti duo miliaria. Exceptis trās teſtyberi & ciuitate leonina. Et porticu sc̄ti petri. ubi sūt uigiti miliaria.

DE PORTIS INFRA VRBEM. Ca. ii.

p Orte inclite sūt duodeci. s. Porta capena: q̄ dr̄ sancti pauli. Porta a pia: q̄ ducit ad Dñe quo uadis. Porta latina: ubi sc̄tūs Ioannes missus fuit in oleo. Porta metroui: ubi riuus īfluit ciuitatē Porta asinaria: in laterano. Porta lauicana: que maior est. q̄ ē iuxta sā ctam. crucē in iherusalē. porta thaurina ul' tiburtina: quæ dr̄ sācti Laurētii. porta nuuētana: q̄ uadit ad sanctā agnetē. porta salaria: q̄ uadit uersus sabinā. Et porta pincina: q̄ est circa ecclām sancti Felicis. porta flamminea: que est circa ecclesiam sancte marie de populo. porta colina: que est contra templum Adriani supra pontem.

DE PORTIS TRASTIBERIM. Ca. iii.

p Orte transstiberim sunt tres: s. porta septimana: ubi septem laudes facte fuerunt Octauiano imꝑatori. porta aurea. s. sancti pancracii. porta portuēsis. In porticu sancti Petri sunt due porte. s. porta castelli sancti Angeli. & porta uiridaria.

DE MONTIBVS infra urbem. Ca. iiii.

Ontes infra urbē sūt isti. s. Mons ianiculus: ubi ē sanctus Petrus
m Mōtarius q dī ianitarius. Mons aduentinus. ubi ē ecclia sācte sa
bine. mōs qrinalis: qa ibi stabāt qrites. ubi ē ecclia sancti Stepha
ni: q̄ dī icelio monte. mōs tarpeio uł capitoliū ubi ē palaciū senato℞
mōs palatinus. ubi ē palaciū maius. mōs inqlinus sup alios mōtes dī.
ubi ē basilica sancte marie maioris. mōs uiminalis: ubi est ecclesie san
cte Agathe. ubi Virg. captus fuit a romanis qui in uisibiliter exiens a
carcere: perexit Neapolim.

De pōtibus urbis romæ. Ca. v.

Pōtes urbis sūt sex. s. Pōs adriani uł iudeo℞. pons fabiani iuxta pfatū
pontē. pons senato℞. pons Gratiani. pōs Theodosii. & pōs Valētini.

PALLACIA IMPERATORVM. Ca. vi.

Palaciū magnū in monte palatino. Palaciū seneto℞ ppe sanctū Six
tum. & palaciū Claudii iter Coliseū & sctūm petrum ad uincula. Pala
cium ostātini i laterano. palaciū Romuli iter sanctā Mariā nouam &
sanctum Cosmā: ubi sūt septē edes pietatis & cōcordie. ubi posuit Ro
mulus suā statuā dicēs. Hec statua nō cadet: donec uirgo pariet. Et sta
tim ut beata uirgo xp̄m peperit: statua corruit. Palaciū traiani. ubi est
colūna uigiti passuū Palacium siluestri. palacium Antonii: ubi est alia
columna. xxxiiii. passuum palacium Neronis: ubi est a culea sancti pe
tri: & palatium Octauiani ad sanctum Laurentinm. Ca. vii.

De ARCVBVS Triūphalibus.

Arcus trinmphales sunt hii. qui fiebant alicui imperatori redeunti.
ub quibus cum honore ducebantur a senatoribus: & eius uictoria in
smemoriam eorum in arcu sculpebatur. Arcus Theodosii ualentini
& Gratiani impato℞ ad sanctū Vitū. Arcus cōstātini ipatoris iuxta co
liseū. Arcus septē lucerna℞ Titi & Vespasiani: ubi ē cādelabrū moysi
cū archa habēs septē brachia. In pede turris calculatorie. Arcus Iulii.
Ad sctām mariā nouā. Arcus Octauiani imperatoris ad sanctum Lau
rentium in lucina. Arcus antonii ad colunnam. Ca. viii.

De ARCVBVS NON Triūphalibus. Alii sunt arcus non
trinphales: sed memoriales. ut ē arcus pietatis añ sctām Mariā rotūdā
Vbi accidit q̄dā historia de paupere muliere: cuius filius occisus erat
a uicie sue filio q̄ petiit ius sibi fieri ab impatore Traiano parato ire
ad exercitū. Qui dixit se ius factu℞ i reditu. Que rñdit. Forsan dñe nō
redibis. Qui statim fecit ibi cōsistoriū: & fecit ei secūdum q̄ petiit. iu
dicauitq̧ iuuenē homicidiā moritu℞. Quē molier petiit sibi reddi: p
re com

recõpensatione filii sui mortui. Quod ita factũ ẽ. Et fatebatur seplenũ ius accepisse Et muliere multum ditata ab ĩpatore: recessit.

DE TERMIS.

Terme dicunt palacia magna hñtia magnas criptas subterraneas: ĩn q bus tpe hiemali fiebat ignis maximus. Estiuo aũt tpe replebãtur aquis ut curia in supioribus cõmorãs magis delectaret. Quidẽ in termis dio cliciani adhuc uideri põt. Terme olimpiadis apud sanctũ. Laurentiũ parisperna. Terme domiciane tiberine sunt retro sanctam Mariam rotundam. Terme Alexandrine sunt ubi est hospitale de termis.

De Thea tris.

Theatra sũt ista. Theatrũ Titi & Vespasiani ad chathecumbã. Theatrũ tarqni ĩperatoris ad septisolium. Theatrum Pompei. ad sanctum Laurẽtiũ ĩ damaso. & ẽ ibi Theatrũ flamineũ·

De agulea sctĩ patri

Ibi ẽ memoria cesaris. ubi splẽdidus ciuis ĩ suo sarcofago. i. malo ereo reqescit. ut sicut eo uiuẽte totus mundus ei subiectus erat: ita ipo mortuo oĩa corpora mortuoꝝ sibi subiacerẽt. ubi ĩ giro mali erei scriptũ ẽ

Cesar tãtus erat. quo nullus maior ĩ urbe.
Sed nũc ĩ modico tã magnus claudit ãtro.
Intra sculptura stat cæsaris alta columna.
Regia structura quanta non extat in aula.
Si lapis est unus: qua fuit arte leuatus.
Et si sunt plures: dic ubi congeries?

De cimiteriis?

Cimiteriũ Calepodii ad scũm Pancraciũ. Cimiteriũ sctẽ Agathe. Cimiteriũ sãcti uisi ad portã colinã. Cimiteriũ sctĩ felicis. Cimiteriũ sãcti calixti ad cathecũbas. cimiteriũ cõcordiani foris portã latinã. cimiteriũ sctẽ agnetis. Et alia q̃ plurima cimiteria q̃ ĩ multis locis descẽdebãt p tria miliaria. ubi sancti abscondebantur.

Itẽ hæc sũt loca: ubi scti passi sũt tormẽta. Foris portã rapiã fuit decollatus btũs sixtus ꝑpe dñe quo uadis. ubi fuit tẽplũ martis. añ sãctũ nereũ intus cauati ad scũm Georgioũ domus lucine: & est ibi uelũ aureũ aqua saluia ad sãctũ Anastasiũ. ubi decollatus fuit scũs Paulus. Ortus lucine. ubi ẽ ecclesia scti Pauli. & ẽ ibi ꝑpe amphibratũ. ubi ẽ corda in q̃ iactatũ erat corpus bti Sebastiani: q̃ reuelauit corpus suũ lucine dicẽs. Inuenies corpus meũ pendẽs in uico p pedes iuxta stratã q̃ dr̃ uia corneli inxta girolũ Arcus romanoꝝ. ubi btũs Siluester & costãtinus se obligauerũt ad ĩuicẽ in camera. ubi fuit domus telluris ante martẽ.

Ad sanctam Agatam.

Terme lãpiadis, ubi fuit assatus scũs Lanrẽtius ĩ parispna Palaciũ ꝑti-

burtini: ubi Decius. & Valerianus recesserũt a beato Leurẽtio mortuo Arcus flamineus ad põtẽ iudeorum trans tiberim infra palaciũ Neronis ẽ tẽplum apolinis: qđ dr̃ sctã petronella Añ basilicã sãcti Petri fuit q̃ uaticanũ: ubi uates. i. sacerdotes canebãt sua officia. Ante tẽplum. apol linis fuit tẽplum qđ fuit castrum Nerõis. ubi nũc ẽ ecclia scti Andree.

De pinea erea & deaurata.

Que ẽ in paradiso scti Petri in fastigio pãtheonis. i. sancte Marie rotũ de: fuit pinea erea & deaurata: q̃ nũc ẽ añ tẽplũ sctit Petri: q̃ cooperta erat tabus ereis deauratis: ita q̃ a longe uidebatur quasi mons aureus: cuius pulchritudo adhuc in parte apparet.

De templis.

Ante palacium alexãdri fuit tẽplum Enæ & põpei mire magnitudinis & pulchritudinis: Monumentũ uero põpei. qđ dr̃ marmoreũ decẽter ornatũ fuit. Oraculũ appolinis & ecclia uisi fuit tẽplum & secretariũ Neronis. In cãpo Martis fuit tẽplum martis: ĩ quõ eligebant consulus quarto kl's Iulii. & morabant ibi usq̃ ad kl's Ianuarii. Et in hoc templo romani ponebãt rostra nauiũ: ut essent spectacula oĩum gentium. Iu xta pantheon erat templum minerue. quod est nunc ecclesia p̃dicato rum. & adhuc sunt ibi colampne. Apud sanctum quiriacum erat tem plum ueste. In calcari est templum ueneris. Item monasterium domi ne rose fuit castellum aurerum iunonis.

Item Capitolium dicit̃ q̃ erat caput tocius mundi: in quo consules senatores morabãt ad cõsulẽdũ ĩ urbe. cuius facies coopta erat muris altis. & aureis uitro & auro ũdiq̃ cooptis. & miris opibus laq̃atis. ĩfra Capitoliũ erat palacium p̃ magna parte aureum & lapidibus p̃ciosis ornatũ quod dicebat̃ ualere terciã partẽ mũdi: in quo tot statue ymaginũ erãt: quot erãt mũdi p̃uincie. & habebat q̃libet ymago titinabulum incollo p artẽ mathematicã sic dispositã: ut q̃ñ aliq̃ regio romano populo rebell' efficeret: statua ilius p̃uincie uertebat dorsũ ymagini urbis romane: q̃ maior erat sup alias ymagines tãq̃ dña. & sic tintinabulũ qđ habebat ad collũ: stati sõabat. Tũc uates capitolii q̃ erãt custodes: referebãt illud senatui. Statiq̃ mittebãt legiões militũ expugãdum illã p̃uinciã. Erant & in capitolio plura tẽpla. sup arcũ erat tẽplũ ueste & Cæsaris: ubi senatores posuerũt Iuliũ cæsarẽ in cathedra sexta mẽse Martij. Et ex p̃te Capitolii erat tẽplũ Iunonis. Iuxta forum. p. erat tẽplũ herculeũ in Tarpeio & achill': ubi ĩtefectus fuit Iulius Cæsar a se natu. Tercio loco ubi nũc ẽ eccl'ia beate marie fratrũ minorũ. & fuerũt templa simul iuncta, palacium phœbi & carmentis: ubi octauianus

ĩperator

impator Vidit uisionē in celo. Iuxta caneparia ē templū Iani. q erat cu
stos capitolii. Dicebant autem capitolium aureum, quia pre omnibus
regnis totius mundi fulgebat sapientia & decore.

De equis marmoreis.

Equi Marmorei ad qd facti fuerunt: & hoies nudi: & qd sit ꝙ mulier
circūdatā serpētibus sedēs & habēs añ se cōchā ꝓphireticā: significat.
ꝙ tpe impatoris Tiberii uenerūt romam duo philosofi iuuenes. scm.
praxitelis & phideas: q dixerūt se eē tāte sapie: ut qd dñs impator illis
abscētibus i camera sua diceret: ipsi referrēt de uerbo ad uerbū. Quod
fecerūt sicut dixerūt. & nō inde petierūt pecuiam: sed memoriā eoꝝ fi
eri sēpiternā. Itaq; philosofi habuerūt duos equos marmoreos calcātes
terrā: q significāt ꝑncipes huius mūdi. In hoc qd nudi sūt circa equos
significat ꝙ altis brachiis etiā replicatis digitis narrabāt q̄ futura erāt
ut sicut nudi sūt: ita sciēcia hui⁹ mūdi i mētibus eoꝝ nuda & apta erat.

De femina circundata serpentibus.

Habēs añ se conchā: significat baptismū & ꝑdicatiōes q̄ ꝑdicabāt. ut
quicūq; ad dñm ire uoluerit: ñ poterit: nisi lauet ꝑus in cōcha .i. fonte
baptismatis.

De rustico sedētc sup equū ereum.

Ad lateranū ē quidā equus ereus deauratus: q dicit caballus Cōstan
tini. sed nō ē sic Nā q uolūt ueꝝ: hoc plegāt. Tpe cōsulū & senatoꝝ q
dā rex potētissimus de oriētis partibus Romā uenit: multa strage &
belis uariis romanum populum affligēs. Tunc quidam armiger rusti
cus magnes fortitudinis & uirtutis prudens: surgens dixit consulibus
& senatoribus. Nunquid si esset aliquis liberans uos: detribulatione
ista: quid a senatu recipere meretur? Responderunt ei dicentes. Quic
quid peteret reciperet & obtineret. Qui ait illis. Date michi. xxx talen
ta auri: & insuper mei memoriam sempiternam: quendam equum au
reum staturam meam desuper habentem: & ab istis uos breui tempo
re liberabo. Qui dixerunt se omnia ista amplecturos. Ille uerō ait. Me
dia nocte surgetis: & estote omnes armati bene: & stetis infra muros
in sepelunca & quicquid uobis dixero facietis Qui responderunt sta
tim ita. Rusticus uero statim ascēdit equum suum maximum sine sel
la. Tollensq; falcem exiuit foras: tanq̄ uellet colligere herbas. Viditq;
regem uenientem ad unam arborem ꝑnecessariis cōsuetis faciendis.
sup quā arborē quedā curuagia se sedebat dulcissimeq; canebat Rusti
cus hoc uidēs: accessit propius. Et socii regis rusticum putantes esse

de suis clamare sic ceperũt. Rustice nõ tãgas regẽ: qa si tetigeris eũ: sus pẽderis. Rusticus uero spretis eorum minis p fortitudinẽ regẽ pue statur cito arripuit. & eũ subleuãs: posuit corã se sup equũ. & fugit ad urbẽ ue lociter clamãs uoce magna ad hoĩes citatis: ĩ cauernis latitantes. Exite foras. ĩterficite exercitũ regis. qa ecce ipm̃ corã ui teneo captũ. Qui ex eũtes ad uocẽ eius: multos occiderũt. Et alii ĩ fugã uersi sunt. Romani uero habito triũpho: soluerũt ei aurum qđ petierat. Et ĩ memoriã eius fe cerũt: & ĩ repñsentatõem statue: unũ equũ ereũ & deauratũ. extẽsa ma nu dextra cũ q̃ eũ ceperat: quẽ posuerũt corã palacio lateranẽsi. Et su per caput eq quãdam cucumagiã posuerũt: ad cuius cãtũ uictoriã ha buerũt. Ipsãq3 staturã regis q̃ parua erat retro ligatã mãibus sicut eum cepat sub equo cõmemorato collocarũt. De coliseo.

Coliseũ fuit tẽplũ solis mire magnitudĩs & pulcritudĩs: diuersis cauer nis adaptatũ. & cooptũ erat celo ereo & deaurato: ubi tonitrua fulgu ra & coruscatões fiebãt. Et pluuie mittebant p fistulas plũbeas. Et erãt ibi signa supcelestia & planete: cũ sole & luna: q̃ q̃drigis uehebant. In medio sedebat dñs phebus deus solis: q pedes ad terrã uertebat. & ca put eius celũ tãgebat. q palmã tẽbat ĩ manu sua: designãs q Roma to tũ mundũ regebat. Post uero multũ tpis spaciũ btũs Siluester iussit id tẽplũ destrui. & alia q plurima. ne pegrini uenirẽt romã, pp̃ter edificia antiq̃ & deorum famã. & nõ pp̃ter ecclesias scõrum trãsiret multimoda de uotione. Caput uero & manus dicti idolicũ pomo ad palaciũ ĩ latera no fecit poni in memoriã: q̃ palma & caput Sãsonis salso uocat a uul go. Palaciũ p̃fatũ erat tẽplũ turbi p qđ intrabãt. & in p̃fato simulacro in querimonias fundebant tẽpore consulũ & senatorum orationes.

De sancta maria rotunda.

Agrippa p̃fectus subiugauit Ro. po. Sciauos & saxones occidere fecit & iussit. & q̃ttuor legiões. In cuius reuocatõe tintinabulũ stutue p̃sidis q̃ erat ĩ capitolio ĩ tẽplo Iouis & minerue sonabat. Quia uniuscuiusq3 regni totius orbis statua erat in tẽplo illo posita cũ tintinabulo ad col lũ. & qñ sonabat: regnũ illud cognoscebat eẽ rebelle. ut p̃dictũ ẽ. Hui ãt statue p̃sidis tintinabulũ audiẽs sacerdos: q erat ĩ spelũca in ebdoma da illa tnũciabat senatoribus. Senatores ãt legationẽ p̃fecto Agrippe ĩ dixerũt. & p̃ceperũt ei ut iret ad p̃sas subiugãdos. Qui oĩo renuẽs: & di cẽs se nõ posse pati tãtũ laborẽ: tandẽ uictus petiit cõsiliũ triũ dierum. In fra quos q̃dã nocte ex nimio cogitatu fatigatus obdormiuit. Et appa ruit ei quedã femĩa. q̃ ait. Agrippa qd cogitas: In magno es cogitatu. cõsolare: & pmitte mihi tẽplũ q̃le tibi ostendã: & dicã tibi qũo eris ui

cturus

ctarus.q̃ dixit.Faciã dña.Et illa oñdit ei tẽplõ rotondũ ad modũ pantheon.Ille uero dixit.Domina q̃ es:Que rñdit. Ego sũ Cibeles mater deorum Fac mihi libamina & Neptuno q ẽ deus maris ad honorẽ meũ. qa tecũ erimus.& uinces oẽs rebelles.Agrippa uero surgẽs letus:hoc recitauit senatui & ciuitas acqeuit uerbis suis.Igit cũ magno apparatu nauiũ & qnq legiõibus militũ:uenit ad psas:& eos debellauit.Et posuit suo tributo Senatui ro.annuatĩ.Et rediẽs romã:fecit tẽplũ fieri:qđ pnifetat.&dedicauit ad hõrem Cibelis mrĩs deorum.Et huic ĩposuit nomen pãtheon:& fecit statuã mrĩs Cibelis deauratã ĩ fastigio Pãtheno sup foramẽ.& coopuit eũ mirifico tegumento ereo & deaurato.Post multõ tpis beatus Bonifacius papa:uidẽs id tẽplũ tã terribiter dedicatũ ad hõrem Cibel accessit ad Phoeã ĩpatorẽ xpianũ:rogãs hoc tẽplũ sibi tradi.qđ ĩptor eidẽ libẽter cõcessit.Pepa uero cũ Ro. po.ĩ die kl's nouẽbris dedicauit idẽ.& statuit ut ex illo die.Ro.po.cũ Ro.põtifice ibi cõuenirẽt.& papa missã celebraret.& ppl'us comunicaret sicut in die natalis dñi:Et eodẽ die p uniuersũ orbẽ festũ beate marie & oĩum sanctorum celebraret.Sequenti die oĩum animarum fieret cõmemoratio.

De octauiano imperatore.

Post uero multũ tpis spaciũ.Senatores uidẽtes Octauianũ tãte pulcritudis,pspitatis & spacis:& q totũ mundũ tributariũ fecerat:dixerũt ei. Volumus te adorarẽ.qa diuinitas ĩ te ẽ.nisi hoc eẽt:nõ euenirẽt tã,psperá Qui renuẽs:ĩducias postulauit.& ad se Sibillã tiburtinã uocari fecit:cui qđ senatores dixerunt recitauit.atq spatiũ triũ dierum petiit.ut sibi cõsuleret.in qbus arctũ ieiuniũ opata ẽ.& post tres dies rñdit. Sic iudicii signũ Tellus sudore madescit.& cælo rex uenit psecula factur⁹ Et postq̃ hoc dixisset:illico aptũ ẽ celũ.& splẽdor maximus irruit sup eũ.uiditq ĩ celũ uirgĩnẽ pulcherrimã:puerum in brachiis suis habẽtẽ sup altare dei.Quod cũ miraret ualde:audiuit uocẽ dicentẽ.Hec ara ẽ filii dei.Qui statĩ,pdiit ĩ terrã.&adorauit xpm uenturum.Quod recitauit senatoribus.q mirati sunt ualde.Et fuit hæc uisio ĩ camera ĩpatoris:ubi nunc est ecclesia beate Marie in capitolio.Et ideo uocatur sancta Maria celi.& est ibi ecclesia fratrum minorum.

TOTILLE exaspiratio in seruos dei.

Crudelis Totilas.q añ regnũ assumptũ Badindas nuncupabatũ:deinde assumpto eo ĩ regẽ Gothorum.Italiã totã inuasit cum uelocitate.multas ecclias destruxit.multosq xpianos ĩpie trucidauit:depdatiões etiã usq quaq & captiuatiões faciẽs.castella dõmosq multas exussit atq diruit.Regu lum uirorum sanctum qm ad iussum Totile uenire recusauit

de capitari mādauit. Deide uero orone petita a bñdicto uiro dei: paululū acredulitate cessauit pficiscens p Lucanie fines i Siciliā deuenit: eāq; suo exercitu inuasit. In qua iuasiōe quis nō crudelis ut prius multa mala pegit atq; ut qdā sapiēs dixit thesaurizauit sibi irā in die ire secūdū suū cor īpenitens & illud psalmiste: apposuit iniquitatē sup iniqtatē: & nō intrauit i iustitā dñi Sicilia pfectos. Totilas & p hostiēsē portā. Romā igressus: romanisq; pcere uolēs p totā noctē buccinā isonarē pcepit qtenus eodē territi sono Gothoꝝ gladiis aut sese in ecclesiis tuerēt uel ēt qbuscūq; modis abscōderēt Atq; cū romanis ut pater cū filiis aliqdiu ihabitauit. Hāc qdē beniguitatē icrepatio ac monitio beati Benedicti qnēadmodū extimari pōt: illi cōtulit. Nō nulli tū ciues. Cōstātinopolim aufugerūt: quoꝝ pcībus Iustinianus motus: Narsetem enuchum & cubiculariū cū copioso exercitu ut: afflicte succurret urbi: in Italiā uenire curauit. Narses itaq; mādato ipatoris suscepto ad Alboī regē lōgobardoꝝ nūciū misit illūq; cū suis lōgobardis insedere sociauit Illo nāq; tēpore panomiā lōgobardi ihabitabāt. Initoq; bello Narses cū Totila rege Gothoꝝ fortiter dimicauit. Quibus ferme deletis ipsū etiā regē Totilā q iā ultra: x annos regnauerat gladio interfecit Tūc quippe impletū est quod psalmista de talibus dicit Gladium euaginauerūt peccatores: ut trucidēt rectos corde gladius intretin cor ipsorū.

Im præssum uenetiis per theodorum
de regazonibus de asula anno.
domini. M.cccc.lxxxxi.
die xxiii: mēsis augusti
regnāte in clito dño
augustino barba
dico duce ue
netiarū.

Registrum huius operis.

a	b	c	d	e	f	g
iiii	iiii	iiii	iiii	iiii	iiii	ii

Tabula huius operis

FINIS